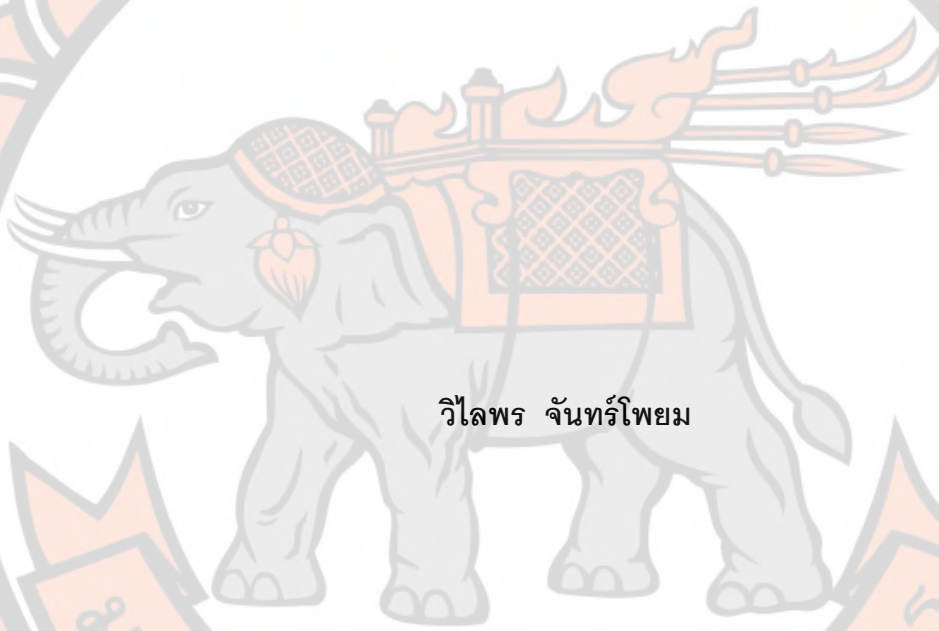

การประเมินโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้
เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิไลพร จันทรโพยม

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
กรกฎาคม 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออันดีเยี่ยมจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ แนะนำให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์ อุดมรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่ม้าชัย ดร.พงษ์เอก สุกใส และดร.อาพัทธ์ เตียวตระกูล อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะทำให้รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนจัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย” หรือ “โครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี”

ขอขอบคุณ อาจารย์ธาม เชื้อสถาปนศิริ ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ในโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย” และให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศติดตามผลพฤติกรรมครูและนักเรียนหลังผ่านการอบรม จนทำให้การศึกษาค้นคว้านี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าหวังว่าจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาโครงการในอนาคต และขอขอบเป็นเครื่องตอบแทนคุณแต่ บิดา มารดา ครู และอาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยดีเสมอมา

ชื่อเรื่อง	การประเมินโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผู้วิจัย	วิไลพร จันทร์โพยม
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557
คำสำคัญ	การประเมินโครงการ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการของเคิร์กแพทริค (Kirkpatrick) เพื่อประเมินโครงการเกี่ยวกับ 1) ประเมินปฏิกิริยา 2) ประเมินความรู้ 3) ประเมินพฤติกรรม 4) ประเมินผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรงและโรงเรียนบ้านสุเม่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำนวน 68 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 131 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบ t-test (Dependent)

ผลการศึกษาพบว่า

- ผลการประเมินปฏิกิริยา** ความพึงพอใจในภาพรวม คะแนนเฉลี่ยสำหรับครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยคะแนนเฉลี่ยของโครงการในภาพรวมของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนเฉลี่ยของโครงการในภาพรวมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก
- ผลการประเมินความรู้** ครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมรู้เท่าทันสื่อ ภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยผลการประเมินความรู้ ทักษะและเจตคติของครูที่เข้ารับการอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของครูผู้เข้ารับการอบรมโดยภาพรวม พบว่า ครูมีคะแนนวัดความรู้และทักษะหลังการอบรมสูงกว่า

ก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีคะแนนวัดความรู้ และทักษะหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินพฤติกรรม ครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ภาพรวมทั้ง 2 ครั้ง ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยผลการประเมินพฤติกรรมตนเองของครูมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินพฤติกรรมของครู โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 เช่นกัน ขณะที่ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจของครูในการนำความรู้ไปส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 และผลการประเมินทักษะ และความตระหนักรู้เท่าทันสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ คะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1

4. ผลการประเมินผลลัพธ์ ของโครงการ พบว่า ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยผลการประเมินการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ครูแกนนำจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมรู้เท่าทันสื่อ คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

Title	EVALUATION OF TEACHER TRAINING AND DEVELOPMENT TO ENHANCE LEARNING MANAGEMENT SKILLS TO PROVIDE STUDENTS WITH MEDIA LITERACY AND INFORMATION TECHNOLOGY
Author	Wilaiporn Janphoyome
Advisor	Assistant Professor Anucha KornPuang, Ph.D.
Academic Paper	Independent Study, M.Ed. in Educational Administration, Naresuan University, 2014
Keywords	Project Evaluation, Media literacy and technology

ABSTRACT

The purpose of this study was to evaluate of teacher training and development to enhance learning management skills, to provide students with media literacy and information technology of Primary Educational Service Area Office 2, Sukhothai Province. The project took the approach of Kirk Patrick model to assess the project of 1) Reaction Evaluation 2) Learning Evaluation 3) Behavior Evaluation 4) Results Evaluation. The sample comprised of teachers of Anubansresamrong school and Bansumen school about 68 participants. The students grade 5 of Anubansresamrong school about 131 participants and the students grade 6 of Ruangwitpittayakom school about 10 participants. The instruments used in the this study was 5 rating scales. The statistics used in this study were the percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.) and test statistics used in data analysis were mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test (Dependent).

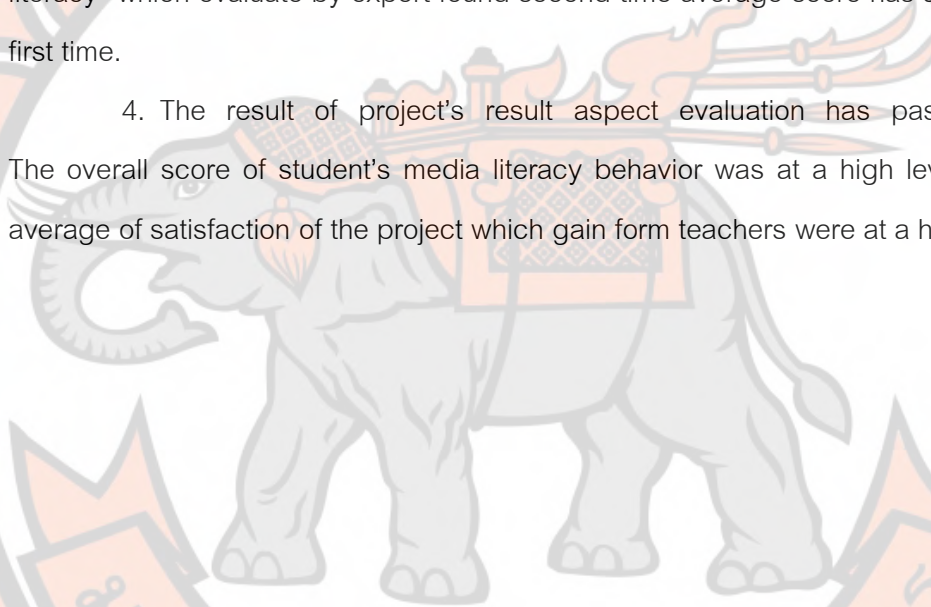
The study found that

1. The result of project's reaction aspect evaluation has pass the criteria. By the teachers's reaction aspect score was "most satisfied", and the students's reaction aspect score was "satisfied".
2. The results of project's learning aspect evaluation of teachers and students has pass the criteria. By the teachers 's Knowledge, skills, and attitude level was most satisfied. The media literacy knowledge's test of teacher after entered the program has

gained more than before join the program significantly at statistic $\alpha=.05$. The same result as the score test in students.

3. The result of project's behavior aspect evaluation of teacher and student that participate in program found that. The average self-assessment teacher's score of media literacy behavior in second time is higher than first time. Similar to the score given by expert. While the score of "media literacy knowledge's teacher to enhance student's media literacy" which evaluate by expert found second time average score has also higher than first time.

4. The result of project's result aspect evaluation has pass the criteria. The overall score of student's media literacy behavior was at a high level. The overall average of satisfaction of the project which gain form teachers were at a highest level.

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการอบรม.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตแหล่งข้อมูล.....	4
ขอบเขตด้านตัวแปร.....	4
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	4
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา.....	7
แนวคิด องค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	8
การบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	8
กรอบแนวคิดทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21.....	8
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและสังคมสารสนเทศ.....	11
นิยามและความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ.....	11
ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ.....	12
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ.....	14
การรู้เท่าทันสื่อกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	23
ผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน.....	25
แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี (ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ).	43
แนวคิดในการประเมินโครงการ.....	52
แนวคิดเรื่องการประเมินโครงการ.....	52
ความหมายของการประเมินโครงการ.....	52
การประเมินโครงการของเคิร์ก แพทริค.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
แหล่งข้อมูล.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4. ผลการประเมิน.....	75
การประเมินปฏิบัติการ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ.....	76
การประเมินความรู้ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการ จัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	91
การประเมินพฤติกรรม ของครูและนักเรียนหลังผ่านการอบรม ตามโครงการ อบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อ ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	95
การประเมินผลลัพธ์ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ.....	104
5. บทสรุป.....	117
สรุปผลการประเมิน.....	117
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	123

สารบัญ (ต่อ)

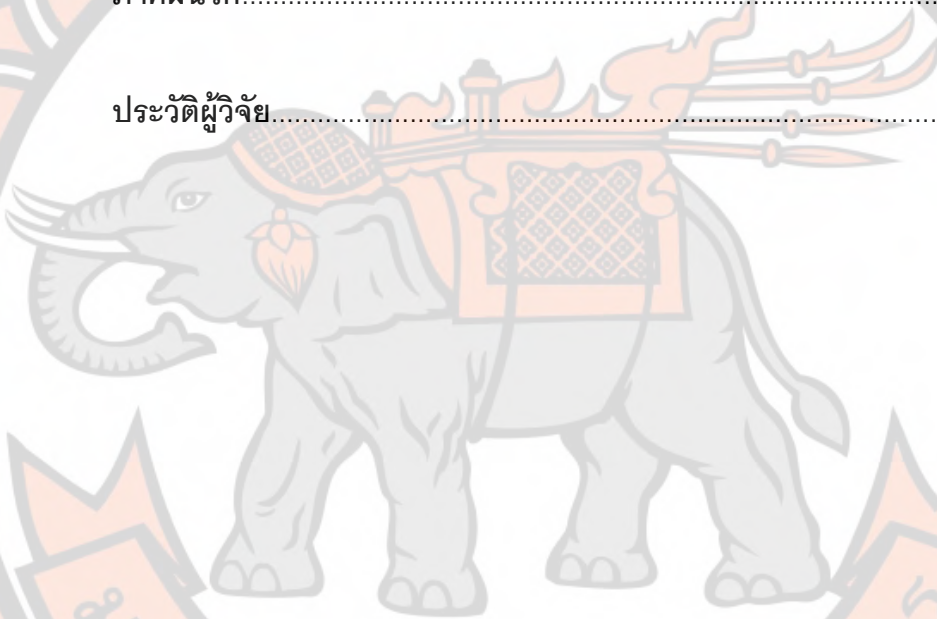
บทที่

หน้า

บรรณานุกรม..... 125

ภาคผนวก..... 128

ประวัติผู้วิจัย..... 158

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแก่นความคิดหลักการรู้เท่าทันสื่อ.....	19
2 แสดงมิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบ และคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบ เนื้อหาสื่อ.....	41
3 แสดงกรอบการประเมินโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการ เรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี.....	69
4 แสดงข้อมูลทั่วไปของครูผู้เข้ารับการอบรม.....	77
5 แสดงอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับ.....	78
6 แสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ.....	79
7 แสดงประเภทของสื่อที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน.....	79
8 แสดงพฤติกรรม ปัญหา การใช้สื่อของนักเรียนที่ครูค้นพบ.....	80
9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับ การอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการในภาพรวม.....	82
10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับ การอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัด กิจกรรม.....	83
11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับ การอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากร.....	84
12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับ การอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไอทีที่ศูนย์ฯ.....	85
13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับ การอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านด้านคุณภาพผลลัพธ์.....	86
14 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ.....	87
15 แสดงอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับของนักเรียน.....	88
16 แสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียน ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการในภาพรวม.....	89
18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมโครงการของผู้เข้าร่วม โครงการ.....	91
19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อหลังเข้าร่วมโครงการของผู้เข้าร่วม โครงการ.....	92
20 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทัน สื่อ ระหว่างก่อนและหลังของผู้เข้าร่วมโครงการอบรม.....	93
21 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทัน สื่อระหว่างก่อนและหลังเข้าของนักเรียนผู้ร่วมโครงการ.....	94
22 แสดงค่าความถี่และร้อยละของเนื้อหาที่ครูแกนนำได้ส่งเสริมการสอนการรู้เท่า ทันสื่อให้กับนักเรียน.....	95
23 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และ การผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ.....	96
24 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เข้าร่วม โครงการ (ครูแกนนำ) ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้.....	97
25 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ (ครูแกนนำ) ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริม การเรียนรู้.....	99
26 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทักษะการสอน ทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)ในการนำ ความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้.....	100
27 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และ การนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้.....	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

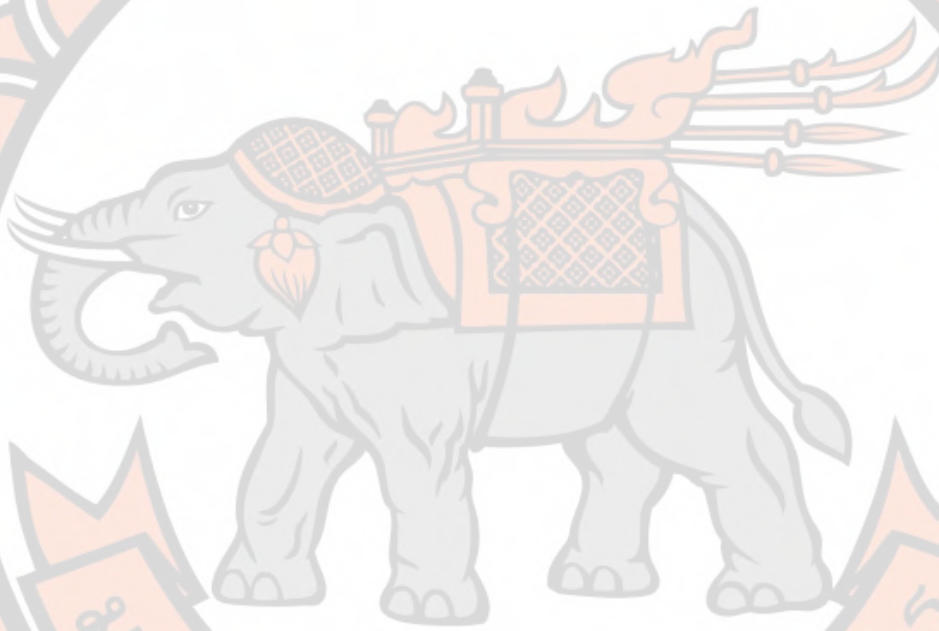
ตาราง	หน้า
28 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในภาพรวม.....	104
29 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการเข้าถึง.....	105
30 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์.....	107
31 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการประเมินสื่อ.....	108
32 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการสร้าง.....	110
33 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการมีส่วนร่วม.....	112
34 แสดงค่าเฉลี่ยผลลัพธ์ความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”.....	113
35 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนาและการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้.....	115

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	แสดงทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	9
2	แสดงแบบจำลองการรู้เท่าทันสื่อ.....	14

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตเพียงเพื่อสนองต่อความต้องการให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ผลที่ตามมาพบว่าความตระหนักต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมพร่องไปไม่มีความสมดุล ปัจจัยสำคัญที่ส่งอิทธิพลในสังคม คือ สื่อ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์นับว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงบุคคลได้ทุกกลุ่มในสังคม ดังนั้นบทบาทของครูและโรงเรียนจึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งใจความสำคัญของการเรียนรู้ในปัจจุบันนี้คือ การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องพัฒนาทักษะของนักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การรู้เท่าทันสื่อตามกรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 มุ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ โดยครอบคลุมถึงความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เหตุผล กระบวนการของการสื่อสาร และการผลิตสื่อ ความสามารถวิเคราะห์เนื้อหาและการตระหนักถึงการแปลความหมายของข้อความที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและวิธีการนำเสนอที่มีผลต่อทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคคล ความสามารถในการประเมินคุณค่าและประโยชน์ของเนื้อหาภายใต้หลักศีลธรรม จริยธรรม ความสามารถในการเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการผลิตสื่อและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อถ่ายทอดความรู้ แสดงออกทางความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในสังคม ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

อุษา บิ๊กกินส์ (2554) การรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ครอบคลุมความสามารถและทักษะ 4 ประการคือ 1) การเข้าถึง (Access) คือ เข้าถึงข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ 2) การวิเคราะห์ (Analyze) ผู้รู้เท่าทันสื่อคือผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ กระบวนการสื่อสาร เนื้อหาและเทคนิคในการโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร 3) การประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการประเมินคุณค่า

ของเนื้อหา เช่น คุณค่าทางด้านจิตใจ คุณค่าทางด้านศีลธรรม คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

4) การสร้างสรรค์ (Create) ผู้รู้เท่าทันสื่อควรเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

วรัญญู ครุจิต (2554) เสนอแนวทางการบูรณาการการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อให้เข้ากับห้องเรียนเดิมปกติว่า ความรู้เท่าทันสื่อ ไม่ใช่เป็นเพียง “วิชา” ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นพิเศษ แต่เป็น “ทักษะ” ที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของประชาชนผู้รับสาร โดยเฉพาะเยาวชนในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่สื่อมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ และนักเรียนใช้เวลาในแต่ละวันจำนวนมากกับสื่อ ทั้งด้านการเปิดรับและการผลิต ดังนั้นการสอนทักษะความรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และวิธีที่จะสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ใช่การสอนในรูปแบบ “รายวิชา” แต่เป็นการสอดแทรก “ทักษะ” ความรู้เท่าทันสื่อลงไปในการสอนแต่ละวิชา ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสสร้างทักษะนี้ทุกวันที่เรียนและวันละหลาย ๆ ครั้ง เมื่อได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีดังกล่าวจนเป็นนิสัยแล้ว จะนำไปสู่ทักษะที่เป็นหัวใจของความรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการที่จะซักถาม สงสัย หรือตั้งข้อสังเกตที่เหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ตนเองบริโภค หรือความสามารถในการ “คิดด้วยตนเอง” (Think for Oneself) และความสามารถนี้จะเป็นทักษะพื้นฐานของเยาวชนในการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย ที่พลเมืองต้องเข้าใจและมีส่วนร่วมกับการอภิปรายและใช้เหตุผล เพื่อช่วยสร้างสังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอบรม คือ การส่งเสริมให้ครูนำเอาแนวทางการรู้เท่าทันสื่อไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน บูรณาการเข้ากับรายวิชาปกติหรือการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสื่อและข่าวสารในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักติดตามข่าวสารและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน เมื่อครูผู้สอนนำวิชาความรู้เท่าทันสื่อไปใช้สอนเด็กก็เพื่อมุ่งหวังพัฒนาเด็กในฐานะผู้รับสารที่ชาญฉลาด และรู้เท่าทัน ครูจะต้องฝึกฝนทักษะการคิด การไตร่ตรอง และการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างสม่ำเสมอ การรู้เท่าทันสื่อให้ผลบั้นปลาย คือ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพประชาชนที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย สร้างพลเมืองที่ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ บทบาทและหน้าที่ของตนเอง แสดงความรู้ความคิดเห็น มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม และตัดสินใจร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการอบรมขึ้นเพื่อให้ครูได้พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้อันรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี กรณีตัวอย่าง โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง และโรงเรียนบ้านสุเม่น จังหวัดสุโขทัย โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการอบรมเพื่อพัฒนาครูเสริมทักษะแนวทางการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อให้ครูนำไปพัฒนากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน มีเป้าหมายหลักเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะเกี่ยวกับการวิเคราะห์สื่อและ

ข่าวสารในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักติดตามข่าวสารและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างรู้เท่าทันมีระยะเวลาดำเนินโครงการในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2557 – มีนาคม 2558

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ประเมินจึงทำการประเมินโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำเสนอผลการประเมินต่อผู้บริหารโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการอบรม

ในการอบรมโครงการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยา (Reaction) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. เพื่อประเมินความรู้ (Learning) ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. เพื่อประเมินพฤติกรรม (Behavior) ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ (Results) ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ครูได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะ ได้รับความเข้าใจในแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและความสำคัญในการเรียนรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อเสริมสร้างทัศนคติต่อความสำคัญของบทบาทครูในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้เกิดขึ้นกับนักเรียน
3. เพื่อกระตุ้นครูโรงเรียนเกิดพฤติกรรม การ ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อการนำไปใช้สร้างสภาพแวดล้อมการรู้เท่าทันสื่อ
4. เพื่อทราบผลของการนำกระบวนการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษาว่ามีอุปสรรคปัญหา และมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ขอบเขตแหล่งข้อมูล

ประกอบด้วย

1. ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 44 คน
2. ครูโรงเรียนบ้านสุเม่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 24 คน
3. นักเรียนโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 131 คน
4. นักเรียนโรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 10 คน
5. ครูแกนนำที่ผ่านการเข้าการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 15 คน
6. นักเรียนที่ครูแกนนำ จำนวน 15 คน จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียน
7. ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน
8. รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับครูและนักเรียน
2. ความรู้ของครูและนักเรียน
3. พฤติกรรมของครูและนักเรียน
4. ผลลัพธ์ของครูและนักเรียน

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. โครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการเท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินโครงการในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2557 – มีนาคม 2558 ซึ่งการประเมินโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ โครงการจัดขึ้นโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2. นิยามตามประเด็นการประเมิน

2.1 ปฏิกริยา (Reaction) หมายถึง ความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในด้านเนื้อหา วิทยากร กิจกรรม อุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดโครงการ

2.2 ความรู้ (Learning) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เกี่ยวกับเรื่องบทบาท อิทธิพล และผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน เรื่องจิตวิทยา และพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น และโรคภัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่องทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เรื่องแนวทางการสอน การบูรณาการรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียน เรื่องสถานการณ์ปัญหาด้านการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย และเรื่องแนวคิด องค์ความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการเลือกเปิดรับสื่ออย่างเหมาะสม ความสามารถในการประเมินสื่อ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ ความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และความสามารถในการนำเอาความรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก และทัศนคติเกี่ยวกับมีความตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีความตระหนักถึงผลกระทบเชิงบวก เชิงลบอันเกิดมาจากการไม่รู้เท่าทันสื่อที่จะเกิดขึ้นกับการบทบาทการสอนของตนเอง มีความต้องการ กระตือรือร้น ในการที่จะส่งเสริมแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียนที่รับผิดชอบ และมีความคิดพัฒนา สร้างสรรค์ ผลิต คิดค้นนวัตกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เกี่ยวกับเรื่อง ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ ความรู้ในเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และความรู้ในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์

2.3 พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง พฤติกรรมของครูที่เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในโดยที่ครูแกนนำนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อที่ผลิตหรือใช้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน และมีความรู้หรือทักษะการจัดการเรียนรู้ ผลิตสื่อหรือใช้สื่อที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนหลังการนิเทศ

พฤติกรรมของผู้บริหารที่เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้แก่นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ

2.4 ผลลัพธ์ (Results) หมายถึง ผลของการนำกระบวนการรู้เท่าทันสื่อที่ครูแกนนำนำไปใช้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ครูแกนนำจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ ความพึงพอใจของครูที่นำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อตนเองและนักเรียน

ผลของการนำกระบวนการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้บริหารนำมาใช้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารมีความพึงพอใจกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ครู และนักเรียน

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิด องค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
  - 1.1 การบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
  - 1.2 กรอบแนวคิดทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21
2. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 2.1 นิยามและความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ
  - 2.2 ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ
  - 2.3 แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ
  - 2.4 การรู้เท่าทันสื่อกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
  - 2.5 ผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน
  - 2.6 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ
3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี (ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ)
4. แนวคิดในการประเมินโครงการ
  - 4.1 แนวคิดเรื่องการประเมินโครงการ
  - 4.2 ความหมายของการประเมินโครงการ
  - 4.3 การประเมินโครงการของเคิร์ก แพทริค
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด องค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

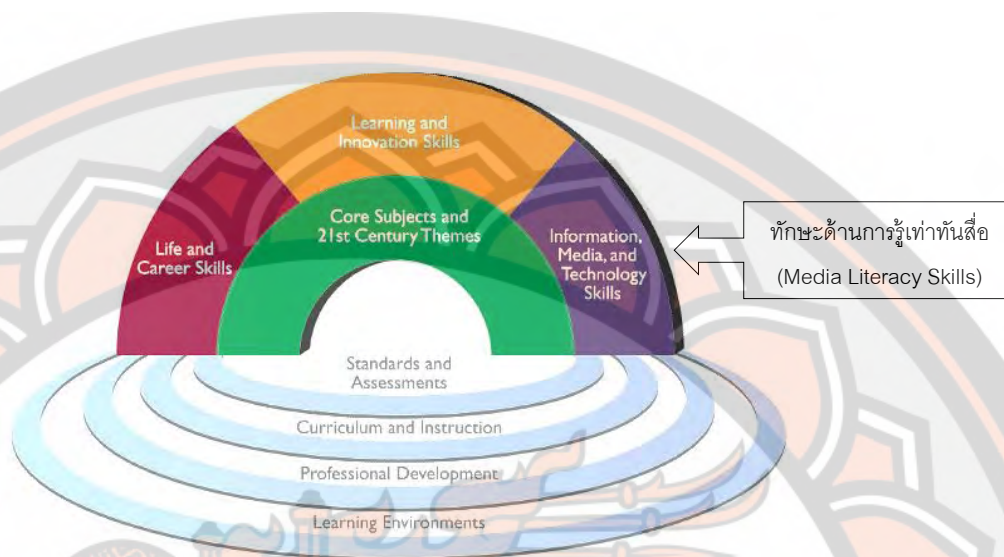
1. การบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในประเทศสหรัฐอเมริกา แนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอกการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟท์ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์การวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์การความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) หรือเรียกย่อๆ ว่า เครือข่าย P21 ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น สามารถสรุปทักษะสำคัญๆ ที่เด็กและเยาวชนควรมีได้ว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. 3R ได้แก่ Reading (การอ่าน), การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic)
2. 4C ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking), การสื่อสาร (Communication), การร่วมมือ (Collaboration) และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) รวมไปถึงทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

2. กรอบแนวคิดทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

The Partnership for 21st Century Skills (2013 อ้างอิงใน นนทสรวง กสิปผິง, 2556) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในทักษะด้านข้อมูล สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ตามกรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถในดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพท่ามกลางเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารและเทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมถูกผลิตและส่งผ่านไปยังประชาชนในปริมาณมหาศาล ภายใต้ระยะเวลาอันรวดเร็ว ทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีที่มีต่อทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และเป็นองค์ความรู้สำคัญที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร การใช้สื่อ การคิดเชิงวิเคราะห์ การสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบที่หลากหลายและการใช้สื่อนั้นเพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศ

ภาพ 1 แสดงทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Skills) หรือมีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ได้พัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จของนักเรียนในระบบเศรษฐกิจโลกใหม่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติบูรณาการทักษะเข้าในการสอนเนื้อหาหลักด้านวิชาการ เครือข่าย P21 ได้พัฒนาวิสัยทัศน์การเรียนรู้เป็นกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต กรอบแนวคิดข้างต้นเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่สำหรับประเทศไทย

การนำทักษะในศตวรรษที่ 21 ทุกทักษะไปใช้ นักเรียนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาหลักด้านวิชาการ การที่นักเรียนจะสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยบูรณาการของพื้นฐานความรู้ดังกล่าวภายใต้บริบทการสอนความรู้วิชาหลัก นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลกทุกวันนี้ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการร่วมมือกัน กรอบความคิดข้างต้นจำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษาที่จำเป็น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ การประเมินผล หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น และจบการศึกษาออกไปด้วยความพร้อมที่จะประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจโลกของทุกวันนี้ เครือข่าย P21 ประกอบด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ขับเคลื่อนแนวคิดข้างต้นในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี 2002

นนทสรวง กสิบผิ่ง (2556) อ้างว่า สารวิชาหลักและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การรอบรู้สารวิชามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนักเรียน สารวิชาหลักได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่าน ภาษาของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง และความเป็นพลเมืองที่ดี แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูง ด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต่อไปนี้ เข้าในทุกวิชาหลัก

1. ความรู้เรื่องโลก (Global Awareness)
2. ความรู้ด้านการเงิน, เศรษฐกิจ, ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy)
3. ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)
4. ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)
5. ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

นนทสรวง กสิบผิ่ง (2556) กล่าวว่า ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่การทำงานซึ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นในโลกปัจจุบัน ทักษะด้านนี้ ได้แก่

1. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
3. การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration)

นนทสรวง กสิบผิ่ง (2556) มีความคิดเห็นว่า ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ทุกวันนี้เราอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมาย การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีการศึกษาและความสามารถในการเชื่อมโยงกันและการมีส่วนร่วมในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน พลเมืองและแรงงานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย เช่น

1. ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy)
2. ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy)
3. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology, Literacy)

นนทสรวง กليبฝั่ง (2556) กล่าวว่า **ทักษะชีวิตและอาชีพ** ชีวิตและสภาพการทำงาน ในทุกวันนี้จำเป็นจะต้องมีทักษะการคิดและองค์ความรู้เพิ่มขึ้นมากมาย ความสามารถในการทำงาน ในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสารและการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่นักเรียนต้องใส่ใจ อย่างเคร่งครัด ในการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปนี้ให้เพียงพอ

1. ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)
2. การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction)
3. ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)
4. การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability)
5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

นนทสรวง กليبฝั่ง (2556) กล่าวว่า ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนา กรอบความคิดที่ครอบคลุมเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นต้องสร้างระบบส่งเสริมเพิ่มขึ้น จากทักษะเฉพาะด้าน องค์ความรู้ ความชำนาญการและความสามารถในการเรียนรู้ด้านต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนรอบรู้ มีความสามารถที่จำเป็นและหลากหลาย ซึ่งเครือข่าย P21 ได้ระบุระบบ ส่งเสริมให้นักเรียนได้รอบรู้ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ไว้ด้วยกันห้าระบบ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards)
2. การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Assessments of 21st Century Skills)
3. หลักสูตรและวิธีการสอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum and Instruction)
4. การพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development)
5. บรรยากาศการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environments)

แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและสังคมสารสนเทศ

1. นิยามและความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ

อูซา บิ๊กกินส์ (2554) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ครอบคลุมความสามารถและทักษะ 4 ประการ กล่าวว่า คือ

- 1.1 การเข้าถึง (Access) คือ เข้าถึงข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถ เลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์
- 1.2 การวิเคราะห์ (Analyze) ผู้รู้เท่าทันสื่อคือผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ กระบวนการ การสื่อสาร เนื้อหา และเทคนิคในการโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร
- 1.3 การประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการประเมินคุณค่าของเนื้อหา เช่น คุณค่าทางด้านจิตใจ คุณค่าทางด้านศีลธรรม คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

1.4 การสร้างสรรค์ (Create) ผู้รู้เท่าทันสื่อควรเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

นนทสรวง กल्पผิ่ง (2556) นิยามไว้ว่า “The ability to access, analyze, evaluate and create messages across a variety of contexts” หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสารในหลากหลายบริบท ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะสำคัญในการส่งเสริม กระบวนการคิด เชิงวิเคราะห์ พัฒนาด้านสติปัญญา และส่งเสริมความสามารถในการแสวงหา ข้อมูลเพื่อนำมาทำการเปรียบเทียบข้อมูลจากช่องทางที่หลากหลาย ส่งเสริมทักษะ และความสามารถในการประเมินคุณค่าของเนื้อหาอย่างมีวิจารณญาณ การใช้เหตุผลในการวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็น การรู้เท่าทันสื่อยังสามารถปลูกฝังความตระหนักถึงหน้าที่ สิทธิ และเสรีภาพทางความคิดเห็นของบุคคลเพื่อให้บุคคลสามารถใช้หรือผลิตสื่อเพื่อเป็นเครื่องมือ ในสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเอง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศ การให้การศึกษารู้เท่าทันสื่อจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด

2. ที่มาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ

วิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตที่มุ่งเพียงสนองต่อความต้องการให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นแต่ผลที่ตามมาพบว่าความตระหนักต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมพร้อมไปไม่สมดุล ปัจจัยสำคัญที่ส่งอิทธิพลในสังคมคือ สื่อ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์นับว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่มิอยู่ในทุกอณูของสังคม

วรชัญญ์ ครุจิต (2554) อธิบายว่า ในประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของความรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้เรื่องความรู้เท่าทันสื่อ นั้น มักจะจัด เป็นกิจกรรมพิเศษนอกเวลา การบรรยายพิเศษ หรือหากสถาบันใดมีความตื่นตัวในเรื่องนี้ อาจจะบรรจุ เป็น “วิชาความรู้เท่าทันสื่อ” ในคณะที่เกี่ยวกับสื่อสารมวลชนในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนในต่างประเทศ อาจมีการเรียนวิชานี้ในโรงเรียนเป็นวิชาพิเศษ และมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจมีสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นการสอนที่มีกลุ่มผู้เรียนรู้ในจำนวนจำกัด ไม่ทั่วถึงกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือ เยาวชนและนักเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษา

ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2557) อธิบายว่า สถานการณ์สื่อวันนี้ น่ากังวลมากขึ้น เพราะสื่อ ในเมืองไทยมีมากมาย และมีใช้สื่อในบริบทที่รับเช่นเดิม แต่เป็นสื่อที่เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิต ปัจจุบัน เด็กไทยใช้สื่อมากขึ้น และรับเอาสื่อเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เกินเลยไปกระทั่งกิจกรรม ประจำวัน การเรียน การบ้าน การสังคม กระทั่งการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนทางสังคม “ในมุมหนึ่ง เรากำลังพูดเรื่องสมาร์ทคลาสรูมหรือการใช้เทคโนโลยีไอซีทีเพื่อส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ แต่อีกมุมหนึ่ง

สื่อไอซีทีนี้เอง ที่กลายเป็นอันตรายหรือดาบสองคม เพราะเด็กไทยขาดทักษะการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน และที่สำคัญโรงเรียน ครู และระบบสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ยังมีทัศนคติที่มองเทคโนโลยีว่าเป็นเพียงแค่เครื่องมือเท่านั้น”

ดังนั้น บทบาทของครูและโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลงไปมาก หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในวันนี้ คือ การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งครูจะต้องพัฒนาคนหรือนักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีและสังคมโลก ดังนั้นการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนรู้ จึงเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่จำเป็นต้องมีความคู่กันไปในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

นนทสรวง กليبฝั่ง (2556) ได้สรุปเกี่ยวกับ **แนวความคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)** ดังนี้ การรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวความรู้ที่เกิดขึ้นราวทศวรรษ ปี 1990 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้รับสารมีความตระหนักรู้และรู้เท่าทันสื่อ (Media Awareness) เพื่อพัฒนาผู้รับสารที่กระตือรือร้นและมีสติ ซึ่งกำลังกลายเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับกว้างและลึกในแวดวงการศึกษา ด้านนิเทศศาสตร์และศึกษาศาสตร์ **การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง** โดยเฉพาะใน 2 ด้านหลัก คือ 1) พัฒนาผู้รับสารและผู้บริโภคเชิงรุก (Active Audience and Consumer) ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมมีผลกระทบกับประชาชนโดยตรง ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้บริโภค ดังนั้นการให้การศึกษาด้านกรู้เท่าทันสื่อจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้รับสารที่กระตือรือร้น (Active Audience) และมีวิจารณญาณสูงและไม่ถูกชักจูงได้ง่าย โดยง่าย คือ มีความสามารถในการประเมินข่าวสารและสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากการจูงใจ เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การรู้เท่าทันสื่อยังสามารถช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้บริโภคที่กระตือรือร้น (Active Consumer) คือ ค้นหาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า บริโภคสินค้าอย่างมีเหตุผล มีอำนาจในการต่อรอง และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการโน้มน้าวทัศนคติ ความเชื่อหรือพฤติกรรม 2) พัฒนาพลเมืองเชิงรุก (Active Citizenship) การรู้เท่าทันสื่อสามารถช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกระตือรือร้น ตระหนักรู้และเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมทางสังคมอันเป็นสิทธิ เสรีภาพขั้นมูลฐานในระบบการปกครองประชาธิปไตย ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาสังคมและประเทศเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

อุษา บิ๊กกินส์ (2554) อธิบายถึง **ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ** ว่า ในทุกวันนี้ เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงผ่านสื่อมวลชน การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเลือกสรร ประเมิน และควบคุมข้อมูลข่าวสารที่มากมายเหล่านั้นได้ หลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อในระบบโรงเรียน จึงเป็นกลไก

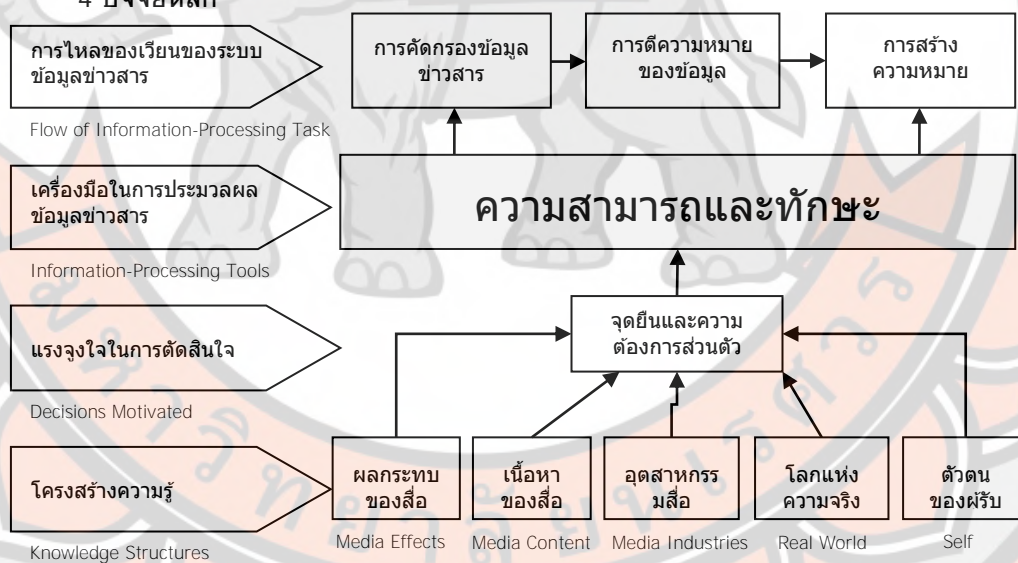
สำคัญที่จะพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสามารถอ่าน เข้าใจและมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามาในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรดังกล่าว ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนในชั้นเรียน ซึ่งในต่างประเทศนั้นมีหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่ออย่างชัดเจน และมีการปรับใช้ในระดับการศึกษาทุกระดับ

3. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ

ทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ (Cognitive Theory of Media Literacy)

ด๊อบบลิว เจมส์ พอตเตอร์ (W. James Potter, 2005 อ้างอิงใน สุदारัตน์ ดิษยวรรณะ จันทราวัดานากุล, 2554) กล่าวว่า ตามแนวคิดของ Potter ให้ความสำคัญกับ 4 ปัจจัยหลัก อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาความรู้ด้านการรู้เท่าทันและทักษะรู้เท่าทันสื่อ คือ

4 ปัจจัยหลัก

ที่มา แบบจำลองการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ของ James Potter/The Cognitive Model of Media Literacy

ภาพ 2 แสดงแบบจำลองการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

ส่วนที่ 1 โครงสร้างความรู้ (Knowledge Structures)

ความรู้พื้นฐานที่สำคัญของการรู้เท่าทันสื่อมี 5 ด้าน คือ ผลกระทบสื่อ เนื้อหาสื่อ อุตสาหกรรมสื่อ ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Real World Knowledge) และมโนภาพแห่งตน ซึ่งองค์ความรู้ทั้ง 5 ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ และมีความสำคัญ

เทียบเท่ากับกระบวนการรับรู้และประมวลผล เนื่องการบุคคลจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง และครอบคลุมโครงสร้างและกระบวนการทำงานของอุตสาหกรรมสื่อ ทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อเชื่อว่าแต่ละบุคคลล้วนมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวเป็นฐานเดิมอยู่แล้ว และความรู้ดังกล่าวสามารถถูกพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การรู้เท่าทันสื่อของแต่ละบุคคลย่อมมีระดับที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ต่างกัน

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะเฉพาะตน (Personal Locus)

คุณลักษณะเฉพาะตนเป็นองค์ประกอบที่สองของการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ที่ถือว่าการเตรียมความพร้อมทางความคิดและจิตใจ เพื่อก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อของตนเอง มีความประสงค์ที่จะค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และมีความน่าเชื่อถือ วิเคราะห์ และประมวลผล เพื่อประกอบการตัดสินใจที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง คุณลักษณะเฉพาะตนที่เข้มแข็งจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ตลอดจนมีสติในการบริโภคและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ

ส่วนที่ 3 ความสามารถและทักษะ (Competencies and Skills)

ความสามารถและทักษะเป็นองค์ประกอบที่สามของการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นเครื่องมือจำเป็นที่บุคคลต้องใช้เพื่อประมวลผลข้อมูล ทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) ที่ Potter ระบุไว้มีทั้งสิ้น 7 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์ (Analysis) ประเมิน (Evaluation) จัดกลุ่ม (Grouping) คิดแบบอุปนัย (Induction) คิดแบบอนุมาน (Deduction) สังเคราะห์ (Synthesis) สรุปใจความสำคัญ (Abstracting) ทักษะทั้งหมดนี้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ และประเมินเนื้อหาและคุณค่าของสื่อ

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ให้ความคิดเห็นว่า การรู้เท่าทันสื่อที่ดีควรครอบคลุมทักษะและความสามารถใน 4 มิติ ดังนี้

1. ด้านการรับรู้และความเข้าใจ (Cognitive) เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านวัตถุประสงค์ กระบวนการผลิต และเนื้อหาสาร รวมถึงการตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง ความจริงเสมือน และความคิดเห็นได้
2. ด้านอารมณ์และความรู้สึก (Emotional) คือ การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง รู้เท่าทันวิธีการและเทคนิคที่ใช้สื่อใช้เพื่อกระตุ้นความรู้สึกของผู้รับสาร ความสามารถในการควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดรับเนื้อหาของสื่อ และความสามารถในแยกแยะอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองออกจากการประเมินคุณค่าของสื่อและเนื้อหาได้

3. ด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic) หมายถึง การตระหนักถึงคุณค่าในความงามเชิงศิลปะของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ เช่น เข้าใจองค์ประกอบศิลป์ เข้าใจในเทคนิคและวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

4. ด้านศีลธรรม (Moral) เช่น ความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินเนื้อหาเชิงจริยธรรม เข้าใจในกฎหมายสื่อ การตระหนักถึงอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อเนื้อหาและการนำเสนอของสื่อ ตลอดจนผลกระทบของสื่อที่มีต่อค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนที่ 4 Flow of Information Processing Tasks

กระบวนการประมวลผลข้อมูลเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ เป็นกระบวนการพิจารณากรองและเลือกสารก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการประมวลผลเพื่อแปลความหมาย เมื่อผู้รับสารได้รับสารแล้วจะมีการพิจารณา ไตร่ตรองว่าควรจะให้ความสนใจและเลือกรับเนื้อหาดังกล่าวหรือควรเพิกเฉย ข้อความที่มีประโยชน์สูงสุดจะได้รับการ พิจารณาก่อนและเข้าสู่ขั้นตอนการจับคู่ความหมายจากองค์ความรู้เดิม (จากโครงสร้างความรู้ Knowledge Structure) และประสบการณ์ที่บุคคลมีอยู่ เช่น การรับรู้และตีความสัญลักษณ์ ก่อนเข้าสู่กระบวนการตีความและแปลความหมายในลำดับต่อไป การรู้เท่าทันสื่อเป็นกลยุทธ์เชิงรุกในการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านสื่อที่เข้มแข็ง และเพิ่มความตระหนักของการเปิดรับสื่อเพื่อลดอิทธิพลของสื่อ ยิ่งบุคคลพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสื่อมากเท่าไรก็จะยิ่งส่งเสริมระดับการรู้เท่าทันสื่อให้สูงยิ่งขึ้นเท่านั้น

ตาม เชื้อสถาปนศิริ (2557) นักวิชาการสื่อศึกษาสาธาณะ กล่าวถึง **8 ความตระหนักรู้เท่าทันสื่อ (Media Awareness)** ซึ่งเป็นหลักคิดเบื้องต้นในการรู้เท่าทันสื่อ เป็นหลักคิดที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา และสหรัฐ คือ

1. สื่อทั้งหลายล้วนแต่เป็นการประกอบสร้าง (All media are constructions) สื่อไม่ได้สะท้อนความจริงของโลกภายนอกแบบเรียบง่าย แต่ทว่าสื่อได้สร้างมันขึ้น เทคนิค กลวิธีบางอย่าง เช่น มุมกล้อง สี เสียง การตัดต่อ การแต่ง สร้างขึ้นจากจินตนาการ

2. สื่อสร้างภาพความเป็นจริง (The media construct reality) การที่เรามีภาพต่างๆ หรือเข้าใจสิ่งต่างๆ ในโลกนั้นเป็นเพราะเราได้เห็นสิ่งเหล่านั้นจากสื่อซึ่งถูกสร้างขึ้น ถูกตีความและสรุปโดยสื่อ ดังนั้น สื่อจึงเป็นแหล่งสร้างภาพความเป็นจริง (reality) ที่สำคัญ

3. ผู้รับสารสามารถต่อรองความหมายของสื่อ (Audiences negotiate meaning in media) ผู้รับสารจะมีภาพในใจของตนเองอยู่แล้วก่อนที่จะรับภาพหรือความหมายต่างๆ จากสื่อ ซึ่งเป็นกระบวนการ “ต่อรอง” กระบวนการดังกล่าวขึ้นกับความต้องการส่วนตัว ความพึงพอใจ ปัญหาที่เผชิญในแต่ละวัน เชื้อชาติ เพศ วัฒนธรรม จุดยืนทางศีลธรรม และปัจจัยอื่น ๆ

4. สื่อมีนัยทางการค้าแอบแฝงอยู่ (Media messages have commercial implications) การรู้ทันสื่อมุ่งที่จะสนับสนุนผู้รับสารให้พิจารณาถึงอิทธิพลทางการค้าที่มีอยู่ในสื่อและพิจารณาว่าสิ่งเหล่านั้นถูกนำเสนอและเผยแพร่ออกไปอย่างไร การผลิตสื่อส่วนใหญ่คือธุรกิจ และมีเพียงคนกลุ่มเล็กๆ หรือบุคคลไม่กี่คนเท่านั้นที่ควบคุมสื่อเหล่านี้

5. สื่อมีนัยทางอุดมการณ์และค่านิยม (Media Messages Contain Ideological and Value Messages) สื่อทุกสื่อล้วนนำเสนอวิถีการดำเนินชีวิตและคุณค่า เช่น สื่อกระแสหลักที่มักจะถ่ายทอดค่านิยมไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับชีวิตที่ดีและบริโภคนิยม (Consumerism)

6. สื่อมีนัยทางสังคมและการเมือง (Media Messages Contain Social and Political Implications) สื่อมีอิทธิพลสูงมากในทางการเมือง และสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น โจรทัณฑ์มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้ง การตระหนักถึงสิทธิของพลเมือง

7. รูปแบบและเนื้อหาของสื่อมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Form and Content are Closely Related In Media Messages) สื่อแต่ละประเภทจะมีไวยากรณ์และรหัสการสื่อสารในแบบฉบับของตนเอง เช่น หนังสือพิมพ์ก็ใช้ภาษาเขียน ภาพนิ่ง แม้ว่าเราจะใช้สื่อต่างชนิดเพื่อสื่อสารเรื่องเดียวกัน แต่ความหมายที่ออกมามันย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ

8. สื่อแต่ละประเภทมีรูปแบบทางสุนทรียศาสตร์เฉพาะตัว (Each Medium Has a Unique Aesthetic Form) การรู้เท่าทันสื่อมิได้หมายความว่าเพียงการดูความหมายของสาร และนัยต่างๆ ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของเราแต่ยังหมายถึงการรู้จักชื่นชมกับสุนทรียศาสตร์ต่างๆ ในสื่อ

National Association for Media Literacy Education (2009 อ้างอิงใน งาม เชื้อสถาปนศิริ, 2557) กล่าวว่า สมาคมเพื่อการรู้เท่าทันสื่อแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ให้คำแนะนำว่า **ความรู้พื้นฐานในการรู้เท่าทันสื่อ** คือ การเข้าใจความรู้พื้นฐาน 6 ประการ ดังนี้

1. เนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการ “ประกอบสร้าง” (All Media Messages are “Constructed”) คือ การเข้าใจว่าเนื้อหาของสื่อไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ แต่มาจากการรวมกันขององค์ประกอบต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้น และมีการออกแบบ แก๊ไข และผลิตองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตหรือผู้สนับสนุนทางการเงิน ดังนั้น เนื้อหาของสื่อ จึงไม่ได้มาจากเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ แต่มาจากการประกอบสร้างของบุคคลกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้ผลิต ซึ่งการเปิดรับเนื้อหาของสื่ออย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การสร้างความเป็นจริงแก่ผู้รับสาร ให้มีโลกทัศน์เป็นไปตามที่สื่อนำเสนอ ว่าโลกแห่งความเป็นจริงเป็นอย่างไร ทั้งที่เนื้อหาของสื่ออาจไม่ได้สะท้อนความจริงทั้งหมดเป็นความจริงที่ถูกสร้างขึ้น (Constructed reality) แม้แต่หนังสือพิมพ์หรือรายการข่าว

2. สื่อแต่ละประเภท มีลักษณะและจุดเด่นที่แตกต่างกัน และมีการใช้ “ภาษา” ของการประกอบสร้างที่ต่างกัน (Each Medium has Different Characteristics, Strengths, and a Unique “Language” of Construction) คือ การเข้าใจว่าสื่อแต่ละประเภทมีรูปแบบลักษณะ และธรรมชาติที่ต่างกันไป มีการใช้เทคนิคพิเศษที่ต่างกันไป การตัดต่อ ตกแต่งภาพ การใช้ดนตรี มุกกล้อง เพื่อประกอบการสื่อความหมายและนัยยะสำคัญ

3. เนื้อหาของสื่อถูกสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งส่วนมากจะเป็นไปเพื่อการแสวงหารายได้หรืออำนาจทางใดทางหนึ่ง (Media Messages are Produced For Particular Purposes, Mostly to Gain Profit or Power) คือ การเข้าใจว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของสื่อจะมีนัยทางธุรกิจแฝงอยู่ เนื่องจากสื่อมีการประเมินผลประกอบการ มีกำไรขาดทุน ซึ่งองค์กรสื่อต้องเอาตัวรอดจากการขาดทุน และสื่อเป็นองค์กร ไม่ใช่สิ่งมีชีวิต จึงไม่มีจิตใจ ไม่มีความสำนึกรับผิดชอบในตัวเอง (สิ่งเหล่านี้อยู่ในตัวผู้บริหารองค์กรสื่อ) และต้องเข้าใจว่าสื่อมีเจ้าของ มีผู้สนับสนุน มีผู้ที่มีอิทธิพลต่อเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น ซึ่งสามารถกำหนดรูปแบบเนื้อหาของสื่อได้ เนื้อหาจำนวนมาก เป็นไปเพื่อการจูงใจตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต ดังนั้นต้องพิจารณาว่าใครคือเจ้าของสื่อ ใครเป็นผู้เสียเงินสร้างหรือส่งสารนี้ขึ้นมา บุคคลหรือบริษัทนั้นมีทัศนคติอย่างไร มีอคติหรือต้องการชักจูงความคิดอย่างไรหรือไม่

4. เนื้อหาของสื่อมีค่านิยมและทัศนคติแฝงอยู่ (Media Messages Have Embedded Values and Points of View) คือ การเข้าใจว่า เนื้อหาของสื่อ มีการสื่อความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ถึงจุดประสงค์ของการผลิตเนื้อหานั้น และเนื้อหาของสื่อเต็มไปด้วยการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ (symbolic meaning) อาจเป็นค่านิยมที่มีอคติ (bias) ตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิต ทัศนคติบางประการที่ไม่สอดคล้องอาจถูกปกปิดบิดเบือน

5. ผู้คนใช้ทักษะ ความเชื่อ และประสบการณ์ส่วนตัวในการประกอบสร้างความหมายของเนื้อหาของสื่อ (People Use Their Individual Skills, Beliefs and Experiences to Construct Their Own Meaning From Media Messages) คือ การเข้าใจว่า ผู้รับสารอาจตีความความหมายที่สื่อสารผ่านสื่อมวลชนไปตามประสบการณ์ วัฒนธรรม หรือพื้นฐานความเชื่อของตนเอง ดังนั้นเนื้อหาที่ดูเหมือนตกลงขบขัน แต่อาจเป็นการดูถูกเหยียดหยาม หรือละเมิดสิทธิบุคคลอื่นก็ได้

6. องค์กรสื่อมวลชนและเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย (Media and Media Messages Can Influence beliefs, Attitudes, Values, Behaviors, and The Democratic Process) คือ การเข้าใจว่า เนื้อหาและค่านิยมที่นำเสนอทางสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังโลกทัศน์และก่อให้เกิด

การเลียนแบบพฤติกรรม ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมหรือทำลายระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบที่ต้องการร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2557) อธิบายว่า ศูนย์กลางการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (Center of Media Literacy) และได้สรุป แก่นความคิดหลักของการรู้เท่าทันสื่อ คือ การตั้งคำถามสำคัญ 5 ข้อ และกำหนดความคิดที่จะตอบคำถามนั้น 5 หลักคิด ดังนี้

ตาราง 1 แสดงแก่นความคิดหลักการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

Center for Media Literacy (CML).	
5 คำถามเพื่อรู้เท่าทันสื่อ	5 ความคิดเพื่อรู้เท่าทันสื่อ
1. Who created this message? ใครสร้างเนื้อหาสื่อนี้?	1. All media messages are constructed. เนื้อหาสื่อล้วนถูกสร้างขึ้น
2. What techniques are used to attract my attention? เทคนิคใดที่สื่อใช้ในการดึงความสนใจนั้น	2. Media messages are constructed using a creative language with its own rules. มีวิธีการสร้างเนื้อหาสื่อแต่ละแบบของมันเอง
3. How might different people understand this message differently from me? เพราะอะไรผู้คนต่างกันจึงรับรู้สื่อได้ต่างกัน	3. Different people experience the same messages differently. แม้จะเป็นเนื้อหาสื่อเดียวกัน แต่ผู้คนก็รับรู้ต่างกัน
4. What lifestyles, values, and points of view are represented in or omitted from this message? วิถีชีวิต ทศนคติ มุมมองใดที่สื่อปลุกฝัง นำเสนอแก่เรา?	4. Media have embedded values and points of view. เนื้อหาสื่อแฝงค่านิยม ทศนคติบางอย่างเสมอ
5. Why was this message sent? เนื้อหาสื่อนี้ถูกส่งมาเพื่อหวังอะไร	5. Media messages are constructed to gain profit and/or power. เนื้อหาสื่อหวังประโยชน์บางอย่างเสมอ

ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2557) อธิบายว่า 5 กรอบคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อใหม่ สำหรับยุคสังคมวันนี้ การรู้เท่าทันสื่อใหม่เป็นสิ่งที่พลเมืองต้องคำนึงถึงเช่นเดียวกัน การรู้เท่าทันสื่อในยุคสื่อเก่า มักพูดถึง การรู้เท่าทันสื่อในแบบ "เท่าทันผลกระทบ จิตวิทยา การถูกครอบครอง ครอบงำ" และการตั้งคำถามว่าสื่อมันต้องการอะไรจากเรา แต่การเรียนรู้เท่าทันสื่อใหม่ในยุคสื่อหลอมรวมนั้น "แตกต่างกัน" เพราะสื่อใหม่นั้นก้าวเข้าสู่ความเป็น "โลกของผู้ใช้สื่อ" (User Generated Content) ซึ่งหมายความว่าเราเป็น

ทั้งผู้ชม ผู้อ่าน ผู้ฟัง และกลายเป็นผู้คิดเขียนบอกเล่าแชร์ส่งต่อออกไปด้วย ดังนั้นการรู้เท่าทันสื่อในยุคปัจจุบัน จึงควรพูดถึงการรู้เท่าทัน "ตัวเราเอง" มากกว่า

ตาม ข้อเสนอสถาปนศิริ (2557) ได้แบ่งการรู้เท่าทันสื่อในยุคสื่อใหม่ว่ามี 5 มิติ ดังนี้

1. มิติพื้นที่ (Space) คือ ความตระหนักว่าพื้นที่ของสื่อใหม่นั้น มิใช่พื้นที่ส่วนตัวหรือสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่มันคือ "พื้นที่ส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะ" การใช้สื่อใหม่เปรียบเหมือนกับใครก็ตามที่นั่งในร้านกาแฟในห้างสรรพสินค้า หรือทานอาหารในร้านอาหารสถานที่แห่งนั้น "เราแค่มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนตัวของเรา" แต่ที่จริงแล้วไม่ใช่ พื้นที่นั้นมีคนสร้างขึ้นมาให้เราใช้ต่างหาก เราเพียงแค่อุบัติเป็นเจ้าของเท่านั้น เพราะฉะนั้นทุกๆ อย่าง ที่ใครก็ตามคิด แสดงออก หรือโพสต์ขึ้นไปบนโลกอินเทอร์เน็ต จึงไม่ใช่ในขอบเขตพื้นที่ส่วนตัว แต่เป็นพื้นที่สาธารณะ

2. มิติเวลา (Time) คือ มนุษย์ในยุคสังคมสารสนเทศใช้เวลาไปกับสื่อมากขึ้น ทั้งในด้านพฤติกรรมกรรมการใช้สื่อหลากหลายช่องทางในเวลาเดียวกัน และทำกิจกรรมหลายอย่างพร้อมๆ กัน (Multi-Platform and Multi-Tasking) ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อใหม่จึงหมายความว่า คุณรู้ว่าใช้เวลาไปกับมันมากเกินไป หรือควรรู้ว่าเวลาใดควรใช้หรือควรใส่ใจกับกิจกรรมอื่นๆ บ้าง เนื่องจากผู้คนในโลกสื่อใหม่หลายล้านคนเป็นโรคเสพติดอินเทอร์เน็ต ติดเกม ติดแชท และติดเครือข่ายสังคมพวกเขาใช้เวลามากเกินไป และใช้มันอย่างพรวดเพื่อ จนลดทอนความสำคัญของกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิต นอกจากนี้เรายังต้องรู้เท่าทันมิติเชิงเวลาของมันด้วย เพราะสื่อใหม่ได้เข้ามากำหนดความเร็วและการแข่งขันให้ผู้คนตกหลุมพรางความเร็วหรือช้า เช่น รีบกดแชร์ กดไลค์หรือปล่อยข่าวลือไปเร็ว เพราะต้องการแข่งกับสื่ออื่นๆ หรือเพราะเราอยากจะเป็นส่วนหนึ่งของการส่งต่อข่าวที่เราเชื่อว่ามันจริง แต่ในบางครั้ง ผู้คนรับรู้ข่าวสารนั้นๆ ช้ามากหลักจากเหตุการณ์เกิดขึ้นมานานแล้ว ยุคสมัยปัจจุบันจึงเป็นยุคที่ "เวลากลายเป็นปัจจุบัน" ที่เวลาของผู้คนไม่เท่ากัน และเป็นปัจจุบันทั้งหมด เราจึงควรรู้เท่าทันว่าเส้นแบ่งเวลาและกับดักความเร็ว สิ่งเหล่านี้มากำหนดปัจจัยสำคัญของความถูกต้องของข่าวสาร และความเร่งรีบกลัวตกข่าวของเราให้เรากระวนกระวายใจเหมือนโรคที่เรียกว่าเป็น โรค "FOMO" ที่แปลว่า "Fear Of Missing Out" หรือโรคกลัวตกข่าว

3. มิติตัวตน (Self) หมายถึง ทักษะคิดของเราในการใช้ มอง สร้าง ปฏิบัติ และวางกรอบตัวตนเราอย่างไร หมายความว่า

3.1 เราารู้สึกว่าตัวตนที่แท้จริงของเรานั้นคือตัวไหน ระหว่างในโลกออนไลน์ ในเกมออนไลน์ ในเฟซบุ๊ก หรือตัวเราที่เป็นตัวเนื้อร่างกายที่แท้จริง หมายถึง "ตัวตน ภายนอก ภายใจ" เราวางตำแหน่งแห่งที่มันไว้ตรงไหนอย่างไร

3.2 เรามีตัวตนเดียวหรือหลายๆ ตัวตน วัยรุ่นสมัยนี้หรือผู้ใหญ่บางคนรู้สึกว่าตนเองสามารถสร้างตัวตนจำลองได้หลายๆ ตัว นั่นอาจเป็นข้อดีและข้อแย่ เพราะคนในปัจจุบันจะมีอัตลักษณ์บุคคลหลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีข้อแย่ คือ ถ้าบุคคลนั้นเริ่มที่จะสับสนกับการสร้างอัตลักษณ์ของเขาในเฟสบุ๊ค ถ้าแตกต่างกันมากก็ย่อมส่งผลเชิงจิตวิทยาอัตลักษณ์ตัวตนของเขา

3.3 ผู้คนในโลกอินเทอร์เน็ต อาจมีความสับสนเรื่องอัตลักษณ์ตัวตน ระหว่างตัวตนที่เราอยากจะเป็น ตัวตนที่คนอื่นมองเราจริงๆ ตัวตนที่เราอยากให้คนอื่นมอง หรือตัวตนที่เราเป็นจริงๆ เนื่องจากผู้คนในโลกปัจจุบันให้ความสำคัญว่า การสร้างอัตลักษณ์ การสร้างชื่อเสียง และสถานะนั้น กลายเป็นเรื่องเดียวกัน ความเสี่ยงและอันตรายจึงอยู่ที่ตัวตน ชื่อเสียง และสถานะทางสังคมในโลกสื่อใหม่นั้น อาจกัดกร่อนทำลายอัตลักษณ์ที่แท้จริงของตัวผู้ใช้งาน ใครก็ตามที่ไม่ระมัดระวังเพียงพอหรือรู้ไม่เท่าทันสื่อ อาจถูกผู้คนในโลกสื่อใหม่หรือในยุคสื่อสังคมครอบงำ ผู้คนเหล่านั้นอาจจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้คนอื่น ๆ ที่เขาไม่รู้จักชื่นชอบ ปัญหาเหล่านี้ เช่น ผู้คนใช้อัตลักษณ์บุคคลเทียมหรือบุคคลนิรนาม เพื่อหวังผลก่อการร้าย ล่อลวง และอาชญากรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ใช้งานควรระวังไว้ใจใครๆ ถ้าหากในโลกออนไลน์

4. มิติความเป็นจริง (Reality) เราแน่ใจหรือว่าที่เรารับรู้ นั่น คือ ความจริง ข้อเท็จจริง หรือความเป็นจริงในโลกของสื่อเก่า 3 คำข้างต้น เป็นสิ่งที่ผู้รู้เท่าทันสื่อต้องเร่งเรียนรู้เท่าทัน เพราะสื่อเก่าที่มีอำนาจประกอบสร้างความจริงได้อย่างร้ายกาจ สิ่งที่เรารู้นั้นอาจไม่ใช่ความจริง แต่เป็นข้อเท็จจริงบางส่วนที่ประกอบสร้างความเป็นจริงขึ้นมาล่อลวงให้เราหลงเชื่อ เช่น ข่าวหรือโฆษณาต่างๆ นั่นเอง แต่ในโลกของสื่อใหม่ความสลับซับซ้อนมันยิ่งมีมากขึ้นไปเพราะความจริงในโลกคอมพิวเตอร์ คือ ความจริงเสมือนแบบหนึ่ง (Virtuality) เช่น ภาพกราฟฟิกจำลองคอมพิวเตอร์ หรือเกมโลกออนไลน์ต่างๆ ที่พาเราเข้าไปสู่จินตนาการเหลือเชื่อ หรือมากเกินไปที่เราจะอยู่ในโลกความจริงเพิ่มขยาย (Augmented Reality) เช่น แว่นตาเกิดขึ้น ก้องโทรศัพท์มือถือที่เพิ่มเติมข้อมูลจากภาพหน้าจอเข้ากับซ้อนทับกับโลกจริงๆ เข้าด้วยกัน สื่อใหม่ได้ทำให้ความจริงมีหลายชั้น ซ้ำซ้อนและเป็นความจริงเสมือนจริงทับกันวนวายไปหมด ปัญหาคือผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเสพติดความจริงแบบไหน ระดับใดอยู่ และที่มากกว่านั้นเขาอาจคิดว่าความเป็นจริงในโลกออนไลน์ คือ ความจริงที่เขาใช้ชีวิตอยู่ด้วยซ้ำไป

5. มิติสังคม (Social) เราหรือไม่ว่าเรามีส่วนสร้างและส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไรในโลกยุคอิทธิพลอำนาจสื่อเก่า สื่อนี้มีผลส่งผลกระทบต่อชีวิต ทักษะคติ ความรู้ พฤติกรรมและจิตวิญญาณของเรา เรากลายเป็นผู้ตั้งรับรอบระบวนการกล่อมเกลามาประกอบสร้าง แต่ในสื่อใหม่ ผู้คนมีอำนาจที่จะสื่อสารกับโลก ทุกคนหันมาพูดเรื่องตัวเองมากขึ้น ไม่มีใครใส่ใจ

จะฟังเรื่องของคนอื่นๆ ทั้งความโกรธ อวดเก่ง ซื่อจ๋า ความรุนแรง อคติ ความเกลียดชัง ต่างถูกโยนทิ้งลงมาที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ แน่หนอนว่าสิ่งเหล่านี้มีพลังทั้งทางด้านบวกด้านลบ มีพลังสร้างสรรค์และพลังทำลาย เราทุกคนเป็นผู้ที่สามารถสร้างผลกระทบต่อสังคมได้ทั้งหมดด้วยเนื้อหา เวลา และสถานการณ์แวดล้อมที่เอื้ออำนวย คำตำ คำชม ข่าวดลือ ข่าวจริง ความรัก ความซิง สันติ และสงครามเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้สื่อของเราทุกคนโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม นี่คือโลกที่ทุกคนเริ่มที่จะมีส่วนร่วมสร้างพร้อมๆ กัน ไม่มีใครเป็นผู้มีอำนาจกำหนดความรู้ ความจริง และผูกขาดอำนาจอีกต่อไป เราทุกคนได้กลายมาเป็นนักปฏิวัติ และนักโฆษณาชวนเชื่อไปพร้อมๆ กัน

ซิลเวอร์แบรทท์ และบาราน (Silverbratt and Baran, 2003 อ้างอิงใน สุदारัตน์ ดิษยวรรณะ จันทรวิฒนากุล, 2554) อธิบายว่า **ความรู้เท่าทันสื่อโซเชียล** (Media Literacy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และบริโภคสื่ออย่างชาญฉลาด เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากในปัจจุบันวิถีชีวิตถูกแวดล้อมไปด้วยสื่อหลากหลายชนิดที่เชื่อมโยงมนุษย์กับโลกภายนอกที่อยู่รอบตัว ประสบการณ์มากมายไม่ได้เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้รับสาร แต่ผู้รับสารรับรู้ประสบการณ์เหล่านั้นผ่านกระบวนการสร้างสรรค์โดยสื่อ ซึ่ง Silverbratt and Baran ได้เสนอองค์ประกอบ 7 ประการของความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับสื่อโซเชียลมีเดีย ดังนี้

1. การตระหนักรู้ถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคล หมายถึง การใช้สื่ออย่างสติตระหนักรู้ว่าการใช้สื่อในปริมาณมากๆ การเปิดเผยข้อมูลมากเกินไป การหลงเชื่ออะไรต่างๆ โดยไม่ตรวจสอบการโพสข้อความส่วนตัว โดยไม่ตระหนักถึงความเป็นพื้นที่สาธารณะของโซเชียลมีเดียย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง คนส่วนใหญ่มักคิดว่าตนมีภูมิคุ้มกันเพียงพอหรือระมัดระวังเพียงพอ ไม่น่าจะได้รับผลกระทบ เช่น กรณีเด็กวัยรุ่นเขียนวิพากษ์วิจารณ์นายกรัฐมนตรีด้วยภาษาไม่สุภาพ โดยไม่ตระหนักว่าสิ่งที่เขียนจะย้อนกลับมาทำร้ายตนเองภายหลัง

2. ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสื่อหรือธรรมชาติของโซเชียลมีเดีย เพื่อให้รู้จักที่มาที่ไปของกลไกของโซเชียลมีเดีย ประโยชน์และโทษของสื่อ ลักษณะการแพร่กระจาย ความรวดเร็ว ความเที่ยงตรง ซึ่งจะทำให้เราใช้สื่ออย่างระมัดระวังมากขึ้น เช่น รู้ว่าวิกิเป็นพื้นที่ที่ใครก็ได้สามารถเข้าไปบันทึกหรือแก้ไขเรื่องราวต่างๆ ได้นั้น หมายถึงว่า ความน่าเชื่อถืออาจไม่ร้อยเปอร์เซ็นต์

3. การมีทักษะในการวิเคราะห์เนื้อหาของสาระของสาร คือ ต้องมีทักษะในการวิเคราะห์เข้าใจความหมาย ความตั้งใจที่ต้องการนำเสนอ รวมถึงมุกตลก และแสงสีที่ทำให้เกิดภาพ เช่น

วิดีโอที่โพสต์มากมายบนโลกออนไลน์อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความนิยม หรือเพื่อเปิดทางการเข้าสู่วงการบันเทิงของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

4. ความเข้าใจเนื้อหาในฐานะที่เป็นตัวบทสะท้อนให้เห็นมุมมองทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต โซเชียลมีเดียเป็นสื่อที่ผลิตโดยปัจเจกบุคคลที่อยู่บนพื้นที่สาธารณะ ไม่ได้สะท้อนภาพความเป็นจริงทั้งหมด แต่มุมมองที่ปรากฏก็เป็นประโยชน์ในการเข้าใจสังคม วัฒนธรรมในบางแง่มุม เช่น วัยรุ่นนิยมเขียนนิยายสั้นเกี่ยวกับศิลปินที่ตนชื่นชอบในลักษณะชายรักชายไม่ได้หมายความว่ามีความรู้สึกเบียดเบียนทางเพศ แต่อาจเป็นเพียงแฟชั่นชีวิตช่วงหนึ่งของวัยรุ่นนั้นๆ

5. ความสามารถในการสนทนากลุ่ม เข้าใจ และชื่นชมเนื้อหาของสื่อโซเชียลมีเดียได้ การรู้เท่าทันสื่อไม่จำเป็นต้องนั่งเครียดจับผิดปรากฏการณ์ต่างๆ ในสื่อ แต่เพียงต้องบริโภคอย่างมีสติ เช่น สนทนากลุ่มไปกับเนื้อหาโดยตระหนักว่ากำลังทำอะไร และทำเพื่ออะไร

6. ความเข้าใจเงื่อนไขทางศีลธรรม จริยธรรมของผู้ใช้งานโซเชียลมีเดีย การใช้งานโซเชียลมีเดียต้องอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมอันดีงาม และต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม การนำเสนอเรื่องบางเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องให้รายละเอียดเพื่อความเหมาะสม

7. การพัฒนาทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในการใช้สื่อจะทำให้เป็นผู้ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คนที่เรียนรู้เรื่องการทำเทคนิคพิเศษในการตัดต่อภาพจะทำให้เข้าใจว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอผ่านกระบวนการปรุงแต่งมาก่อนหรือไม่ เป็นต้น

4. การรู้เท่าทันสื่อกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

อุษา บั๊กกันส์ (2554) กล่าวว่า โดยครอบคลุมถึงความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เหตุผล และกระบวนการของการสื่อสารและการผลิตสื่อ ความสามารถวิเคราะห์เนื้อหา และการตระหนักถึงการแปลความหมายของข้อความที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล การตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและวิธีการนำเสนอที่มีผลต่อทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของบุคคล ความสามารถในการประเมินคุณค่าและประโยชน์ของเนื้อหาภายใต้หลักศีลธรรม จริยธรรม ความสามารถในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นประโยชน์ ความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการผลิตสื่อและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อถ่ายทอดความรู้ แสดงออกทางความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในสังคม ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน

การรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ครอบคลุมความสามารถและทักษะ 4 ประการ คือ 1) การเข้าถึง (Access) คือ เข้าถึงข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและสามารถเลือกใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นประโยชน์ 2) การวิเคราะห์ (Analyze) ผู้รู้เท่าทันสื่อคือผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ กระบวนการสื่อสาร เนื้อหาและเทคนิคในการโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร 3) การประเมินค่า

(Evaluate) หมายถึงความสามารถในการประเมินคุณค่าของเนื้อหา เช่น คุณค่าทางด้านจิตใจ คุณค่าทางด้านศีลธรรม คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม 4) การสร้างสรรค์ (Create) ผู้รู้เท่าทันสื่อควรเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร การรู้เท่าทันสื่อมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อ (Analyze Media) และความสามารถในการใช้และผลิตสื่อสร้างสรรค์ (Create Media Product) ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์และสามารถส่งเสริมทักษะด้านอื่น ภายใต้กรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 อีกด้วย เช่น ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ด้านข้อมูลการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communications and Technology Literacy: ICT) ทักษะด้านการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) เนื่องด้วยทักษะที่กล่าวมาข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

การรู้เท่าทันสื่อ และการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

นนทสรวง กليبฝั่ง (2556) อธิบายว่า การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในทักษะด้านข้อมูล สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ตามกรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถในดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพท่ามกลางเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน การสื่อสารและเทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมถูกผลิตและส่งผ่านไปยังประชาชนในปริมาณมหาศาลภายใต้ระยะเวลาอันรวดเร็ว

ทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีที่มีต่อทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และเป็นองค์ความรู้สำคัญที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร การใช้สื่อ การคิดเชิงวิเคราะห์ การสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบที่หลากหลายและการใช้สื่อนั้นเพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศ

เดวิด (Davis, 1992 อ้างอิงใน นนนทสรวง กليبฝั่ง, 2556) กล่าวถึง การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อยังคงมีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ซึ่งเป็นวิชาหลักด้านการเป็นพลเมือง (Civil Literacy) ภายใต้กรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมการเป็นพลเมืองและการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ นั้นมีเป้าหมายสูงสุดที่สอดคล้องกัน และต่างให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งใน

1. กระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์
2. การแสดงออกทางความคิดเห็น
3. การมีส่วนร่วมทางสังคม

Kellner and Share (2005; Burroughs Brocato Hopper and Sanders, 2009 อ้างอิงใน นนทสรวง กลีบผึ้ง, 2556) อธิบายว่า การให้การศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อ ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังความสามารถและทักษะของประชาชนในการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) วิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) ความสามารถในการเข้าถึง ประเมินสื่อ และใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อแสดงออกทางความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมทางสังคม อันเป็นคุณสมบัติสำคัญของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพประชาชนที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย สร้างพลเมืองที่ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ บทบาทและหน้าที่ของตนเอง แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม และตัดสินใจร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคม

Thai Civic Education (2013 อ้างอิงใน นนทสรวง กลีบผึ้ง, 2556) กล่าวว่า การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อกับความสำคัญของการสร้างพลเมือง การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง คือ

1. ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้รับสารที่กระตือรือร้น (Active Audience) มีความสามารถในการประเมินข่าวสารและสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากการจูงใจ เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
2. ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้บริโภคที่กระตือรือร้น (Active Consumer) คือ ค้นหาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า บริโภคสินค้าอย่างมีเหตุผล มีอำนาจในการต่อรอง และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการโน้มน้าวทัศนคติ ความเชื่อหรือพฤติกรรม
3. ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นพลเมืองเชิงรุก (Active Citizenship) มีความกระตือรือร้นตระหนักและเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางสังคมอันเป็นสิทธิ เสรีภาพขั้นมูลฐานในระบอบการปกครองประชาธิปไตย ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาสังคมและประเทศเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. ผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน

ผลกระทบจากเนื้อหาสื่อที่ไม่เหมาะสม

พรรณพิมล วิปุลากร (2554) อธิบายว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่เยาว์วัย การเรียนรู้ผ่านสื่อที่สำคัญเป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะ ซึ่งเป็นการสร้างเสริมรูปแบบการใช้ชีวิตที่เด็กคุ้นเคย ปฏิบัติจนเคยชิน และกลายเป็นวิถีชีวิตที่ดีเมื่อเติบโตขึ้นซึ่งเป็นการสร้างการเรียนรู้ และการป้องกันปัญหามากกว่าการตามแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ควรแทรกแนวความคิดการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาวะอย่างกลมกลืนไปกับพฤติกรรมการใช้สื่อของเด็ก

เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากสื่อมากกว่ากลุ่มอื่น โดยปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงต่อเนื้อหาทางลบ ได้แก่

1. การสื่อสารไร้พรมแดน กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ข้อมูลข่าวสารเผยแพร่อย่างรวดเร็ว ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์และข้อมูลที่ต้องใช้การกลั่นกรอง ซึ่งอาจเกินความสามารถของเด็กและเยาวชนที่จะปกป้องตนเองจากข้อมูลที่ไม่เหมาะสมกับวัย
2. สถานการณ์ทางสังคมและครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนต้องใช้ชีวิตตามลำพัง ไม่มีผู้ที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ คำแนะนำส่วนมากมาจากเพื่อนวัยเดียวกันที่มีประสบการณ์ใกล้เคียงกับตัวเด็กเอง
3. เด็กกลุ่มหนึ่งต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเข้าสู่ชีวิตการทำงานตั้งแต่อายุยังน้อย โดยขาดโอกาสการเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตทางสังคม การตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อชีวิตในระยะยาว
4. ด้วยพัฒนาการตามวัย เด็กวัยรุ่นต้องการการได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะจากเพื่อน วัยเดียวกันทำให้กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพล รวมทั้งกระแสหลักในสังคมที่ถูกนำเสนอ ทำให้เด็กต้องการเป็นตามแบบอย่างที่ปรากฏ และมีความต้องการแสดงพฤติกรรมแบบผู้ใหญ่
5. สภาพแวดล้อมทางสังคมมีพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น เด็กจำเป็นต้องสร้างทักษะการปกป้องตนเอง การตัดสินใจที่จะดูแลตนเองให้เท่าทันกับความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้น
6. พื้นที่การเรียนรู้ตามวัยที่ตอบสนองของความต้องการตามวัยยังไม่เท่าเทียมกันในเด็ก แต่ละกลุ่ม เด็กบางส่วนไม่มีโอกาสเรียนรู้ตามวัยของตนเอง หรืออาจได้รับประสบการณ์ที่เลวร้ายที่ทำให้เด็กเลือกรับพฤติกรรมที่เสี่ยงมาเป็นทางออกในการใช้ชีวิต

Johnson G., et al. (2002) อ้างอิงใน พรพนพิมล วิบุลากร, 2554) อธิบายว่า ผลกระทบจากเนื้อหาสื่อที่ไม่เหมาะสมมี 6 พฤติกรรมที่สำคัญ คือ

1. พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง จากการวิจัย พบความสัมพันธ์ชัดเจนระหว่างระยะเวลาในการรับชมภาพความรุนแรงในช่วงวัยรุ่นและการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเฉพาะในเด็กที่อายุต่ำกว่า 8 ขวบ ที่ยังไม่สามารถรับรู้ผลที่ตามมาในชีวิตจริง ผลกระทบจากการรับชมภาพความรุนแรงซ้ำๆ ผ่านสื่อ ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น
  - 1.1 กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว
  - 1.2 ตอกย้ำว่าความก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน
  - 1.3 เกิดความคุ้นชินกับความก้าวร้าว ขาดความรู้สึกรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ที่ถูกกระทำ
  - 1.4 ในเด็กเล็กรู้สึกว่สิ่งแวดลอมน่ากลัว เป็นอันตราย

- 1.5 ต้องการดูสิ่งๆที่เพิ่มความรุนแรงเพื่อเพิ่มความสนุก
  2. พฤติกรรมทางเพศ ส่วนใหญ่เสนอว่าเพศเป็นเรื่องปกติ สนุกและน่าตื่นเต้น โดยไม่ระบุถึงความเสี่ยง ซึ่งมีผลต่อการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมเรื่องเพศ โดยเฉพาะในเรื่องบทบาทของชายหญิง รวมทั้งอยากเลียนแบบพฤติกรรมที่แสดงความเป็นผู้ใหญ่ นอกจากรายการโทรทัศน์แล้วเด็กยังถูกแวดล้อมด้วยสื่อที่สื่อสารเรื่องเพศอยู่ตลอดเวลา เร่งให้ความต้องการเรื่องเพศโตเกินกว่าวัย ซึ่งในปัจจุบันภาพเรื่องเพศและความรุนแรงมาพร้อมกัน จนกลายเป็นเรื่องปกติที่มีความรุนแรงเรื่องเพศ เด็กเรียนรู้เรื่องเพศจากสื่อมากกว่าจากเพื่อนและรู้สึกว่าการให้คำตอบเรื่องเซ็กส์ในชีวิตจริงได้ผลลัพธ์ของการคุ้นเคยกับสื่อเรื่องเพศ เช่น
    - 2.1 การเข้าสู่พฤติกรรมทางเพศที่เร็วขึ้น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน
    - 2.2 รูปแบบความสัมพันธ์กับคนรัก การให้คุณค่าเรื่องความสัมพันธ์
    - 2.3 ความเข้าใจผิดเรื่องเพศสัมพันธ์
    - 2.4 Sexual Violence ไม่รับรู้ผลที่ตามมา ไม่รู้สึกต่อผู้ถูกกระทำ
    - 2.5 ตอกย้ำทัศนคติความไม่เสมอภาคทางเพศ
    - 2.6 สนใจเรื่องเพศเพิ่มมากขึ้น
  3. พฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมเรื่องวัตถุ การสูบบุหรี่ เสพกลายเป็นพฤติกรรม การแสดงออกของการแก้ไขปัญหา และมักสร้างภาพเรื่องการบริโภคกับการมีสุขภาพที่ดีขึ้น มีผลกำลังหรือเชื่อมกับความเชื่อก็คือจะเป็นบุคคลที่มีความสำเร็จในชีวิต
  4. ผลกระทบต่อมุมมองตนเองและผู้อื่น สื่อสร้างรูปแบบลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรับรู้ตนเองของเด็ก เช่น เด็กผู้หญิงจะถูกมองเรื่องรูปร่าง การสร้างความน่าสนใจให้เพศตรงข้าม ในขณะที่เด็กผู้ชายจะเลือกรูปแบบตัวแสดงจากบทแอ็คชั่นรุนแรง การสร้างความโดดเด่นเหนือคนอื่นด้วยพฤติกรรมแสดงออกที่ทำทนาย หรือเด็กบางกลุ่มจะถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มที่ดีขยกว่าในทางสังคมจนกลายเป็นอัตลักษณ์ของเด็ก
  5. ผลกระทบต่อการใช้ชีวิต แม้การรับชมรายการที่มีประโยชน์จะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ การปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์อย่างไร้ขอบเขต ทำให้เด็กขาดระเบียบวินัย ขาดการพักผ่อน ขาดการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับปัญหาเด็กอ้วน ผลการเรียนรู้ที่ไม่ดี ไม่ชอบการอ่านหนังสือ เป็นต้น
  6. ผลกระทบจากการติดการใช้สื่อ ตัวอย่างของการใช้ชีวิตอยู่กับสื่อโดยขาดการแนะนำ การดูแลจนกระทั่งพัฒนาเป็นพฤติกรรมติดสื่อบางประเภท เช่น การติดอินเทอร์เน็ต และการติดเกม
- พรพนพิมล วิบุลากร (2554) ได้เสนอแนวทางการลดผลกระทบทางลบจากสื่อที่มีต่อเด็กว่า ควรมีกลไกการกำกับเนื้อหาของสื่อด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเด็ก

และเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมกับการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่ครอบครัวและโรงเรียนสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กตามวัย คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ควรช่วยเด็กเลือกรับสื่อ เนื่องจากเด็กต้องตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อ และรู้จักเลือกรับสื่ออย่างรู้เท่าทัน การดูแลหล่อหลอมพฤติกรรมการใช้สื่อจะเป็นทักษะระยะยาวในชีวิตต่อไป สิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูควรสอดแทรกให้กับเด็ก คือ

1. ควรดูแลเรื่องเวลาในการใช้สื่อ ฝึกวินัยให้เด็กมีการจัดเวลาในการใช้สื่อแต่ละชนิด ด้วยการพูดคุย ทำข้อตกลง และติดตามเป็นระยะ เพื่อให้สามารถควบคุมการใช้เวลาของตนเองได้ในเด็กเล็กควรใช้เวลากับสื่อไม่เกินครึ่งชั่วโมงต่อวัน ในเด็กโตไม่เกินวันละ 2-3 ชั่วโมง

2. การคัดเลือกสื่อร่วมกับเด็ก ไม่ควรปล่อยให้เด็กใช้สื่อตามลำพังหรือตามใจชอบ โดยเฉพาะช่วงก่อนวัยรุ่น ซึ่งสามารถศึกษาได้จากการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อ ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ และสื่ออื่นๆ จะมีการดำเนินการต่อไป

3. การมีส่วนร่วมในการใช้สื่อของเด็ก ควรจัดเวลาให้สามารถพูดคุยกับเด็กเรื่องสื่อ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะช่วยให้เด็กเข้าใจว่าสื่อส่วนใหญ่มุ่งเน้นความบันเทิงและการตลาด ซึ่งอาจไม่ใช่ความเป็นจริงของชีวิต แยกแยะระหว่างการผ่อนคลายตนเองกับประโยชน์ที่จะได้รับ และระมัดระวังการตลาดที่อาจทำให้รู้สึกด้อย รู้สึกไม่เพียงพอ ต้องบริโภค หรือพยายามทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับตัวเราเอง

4. สังเกตความชอบ ความสนใจ ปฏิกริยาของเด็กต่อสื่อ ซึ่งมีความแตกต่างในเด็กแต่ละกลุ่มและแต่ละช่วงวัย พูดคุยแลกเปลี่ยนการรับรู้ การใช้เหตุผล มุมมองของคนอื่นที่มีต่อสื่อประเภทเดียวกัน ในประเด็นจะเป็นอย่างไรถ้าเกิดเหตุการณ์แบบนี้ คนอื่นจะรู้สึกเช่นไร มีทางเลือกหรือทางออกต่อปัญหาอย่างไร ผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไร จะจบอย่างไรเห็นหรือไม่ เป็นต้น

5. ฝึกเด็กแยกแยะระหว่างจินตนาการกับความจริง และความจริงเรื่องกระบวนการผลิต การนำเสนอ การใช้มุกล้อขบ เบื้องหลังการผลิตสื่อ รวมทั้งการแยกแยะเนื้อหาหลักและการโฆษณา วัตถุประสงค์การโฆษณา

6. ฝึกการหามุมมองด้านบวกจากการใช้สื่อ เป็นการรู้จักใช้เหตุผลที่ถูกต้องต่อสถานการณ์ ไม่ติดกับด้านนำเสนอด้านลบ หรือรับเอาทุกสิ่งทีเสนอผ่านสื่อเข้ามาในการคิดและตัดสินใจ

7. การคุยกับเด็กให้เฝ้าระวังอันตรายที่อาจมาจากการใช้สื่อ สามารถเลือกประเด็นข่าวผลกระทบทางลบจากการใช้สื่อพูดคุยกับเด็กให้เห็นภัยแฝงที่ตามมาจากการใช้สื่อ ซึ่งเด็กมักตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มที่จะหาประโยชน์

8. ผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้สื่อ
9. สร้างกิจกรรมอื่นทั้งกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการใช้สื่อ และกิจกรรมทางเลือกอื่นๆ นอกจากการใช้เวลาอยู่กับสื่อ

6. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการให้การศึกษารู้เท่าทันสื่อ

หลักสูตรรู้เท่าทันสื่อ

อูซา บักกินส์ (2554) กล่าวว่า การศึกษาหลักสูตรรู้เท่าทันสื่อ มีความสำคัญ ดังนี้

1. สร้างความเป็นพลเมือง โดยทำให้คนรู้จักวิเคราะห์ว่าสื่อได้ถูกสร้างขึ้นจากความคิดเห็น ข้อมูลและข่าวสารของคนกลุ่มหนึ่ง มีการใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้กระทบอารมณ์ผู้ชม บางครั้งสื่อเป็นประโยชน์กับคนบางกลุ่ม เช่น คนชั้นกลางที่มีอำนาจในการซื้อสินค้าจากโฆษณา และไม่สนใจคนบางกลุ่มที่ไม่มีอำนาจซื้อ สามารถบอกได้ว่า ใครได้ประโยชน์ใครไม่ได้ เพราะอะไร คนที่รู้เท่าทันสื่อ จะหาข้อมูลอื่นๆ มาประกอบ คนที่รู้เท่าทันสื่อจะใช้สื่อเพื่อประโยชน์ตนเองและความบันเทิง คนที่รู้เท่าทันสื่อจะรู้ว่า จะปฏิบัติตนอย่างไร

2. ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวสำหรับใช้ชีวิตในสังคมจริง อูซา บักกินส์ ชี้ว่า การขัดเกลาเด็กไม่ใช่หน้าที่ครูแต่เพียงอย่างเดียว แต่ผู้ปกครอง นักเรียนคนอื่น ชุมชนและครอบครัว สถาบันศาสนา และสื่อ ล้วนมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมทั้งสิ้น โดยเฉพาะสื่อมีส่วนสำคัญอย่างมาก ในยุคปัจจุบันที่จะสร้างเสริมทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านการสื่อสาร การวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จิตสาธารณะ และความเสียสละต่อส่วนรวม

3. เป็นแนวคิดหลักของสื่อมวลชนศึกษา การรู้เท่าทันสื่อเป็นวิธีการผสมผสาน ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรียะ การศึกษาสังคมและการเมืองกับเนื้อหาสื่อ ในประเทศแคนาดา ครูได้พยายามนำเอาการศึกษาสื่อมวลชนไปบูรณาการในชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ถึงเทคนิคการผลิตสื่อ ความตระหนักว่าสื่อมีการสร้างความหมายอย่างไร การคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นสื่อและอิทธิพลของสื่อ ซึ่งการศึกษาสื่อดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่วิชาในสาขาต่างๆ ได้

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง “โรงเรียนมาตรฐานสากล” (World Class Standard School) ที่ต้องมีคุณภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานและผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ ทักษะผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของครู มาเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ประสานการศึกษา

อุษา บิ๊กกินส์ (2554) กล่าวถึง **แนวทางการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ** ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการให้การศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ เช่นในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่นในประเทศญี่ปุ่นที่ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมและให้ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อ โดยจัดให้มีการบรรจุการให้การศึกษาด้านรู้เท่าทันสื่อเข้าในโรงเรียนทุกระดับ และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจนเป็นการส่งเสริมในระดับชาติ โดยมุ่งให้การศึกษารูปแบบของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมุ่งส่งเสริมการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อมด้านสื่อที่ดีให้แก่เยาวชน

2. จัดทำหลักสูตร ตัวชี้วัดและการประเมินผลที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัย คือ ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายระดับอุดมศึกษาหรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และในระดับอุดมศึกษา

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อของครูผู้สอน หนึ่งในปัญหาที่พบการพัฒนาการเรียนการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อ คือ การขาดครูผู้สอนที่มีความสามารถและทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อ ในเบื้องต้นยังไม่พบแนวทางการสอนหรือวิธีการประเมินผลด้านการสอนของครูผู้สอน จึงควรเร่งส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น

3.1 สนับสนุนให้มีการบูรณาการในหลากหลายสาขาวิชาเพื่อสร้างหลักสูตรด้านการศึกษารู้เท่าทันสื่อเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับครูผู้สอน

3.2 สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หีบหบาทที่ซับซ้อนของข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันในสังคม และบูรณาการในสาขาวิชาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ การแพทย์ ประวัติศาสตร์ รวมทั้งเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับความรู้นอกห้องเรียนที่เป็นไปเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3 จัดให้มีการประเมินผลรู้เท่าทันสื่อออนไลน์เพื่อติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนการสอน โดยจัดให้มีการประเมินผลทั้งจากด้านบนสู่ด้านล่าง (Top-down) และจากด้านล่างสู่ด้านบน (Bottom-Up)

3.4 จัดให้มีการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนและจัดให้มีการเผยแพร่ออนไลน์ เช่น วิดีโอให้ความรู้เกี่ยวกับแผนการสอน คำแนะนำ วิธีปฏิบัติ กลยุทธ์การสอน และอุปกรณ์ประกอบการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งเปิดให้มีช่องทางในการร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดี เสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการสอนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ และเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยในกลุ่มครูผู้สอน

3.5 ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายระหว่างบริษัทสื่อและเทคโนโลยี เพื่อนำข่าวและเนื้อหาการนำเสนอผ่านสื่อในระดับท้องถิ่นและระดับชาติมาประยุกต์ใช้ในการศึกษารู้เท่าทันสื่อได้อย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมือง

4. ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อ คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย เป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ อาจทำได้โดย การจัดให้มีสถานที่เพื่อการเรียนรู้อ่านรู้เท่าทันสื่อ ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ ทั้งสำหรับเด็กและเยาวชนทั่วไป กลุ่มนักเรียนทั้งในระบบและนอกระบบ โดยมีแนวทางปฏิบัติมี ดังนี้

4.1 จัดให้มีศูนย์รวมแหล่งความรู้ของการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งจัดงบประมาณ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในชุมชนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

4.2 จัดให้มีห้องสมุดท้องถิ่นและมีการใช้สังคมออนไลน์เพื่อเสนอข้อมูล และกรณีศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ ในลักษณะเป็นศูนย์รวม (One-Stop Shopping) ที่จะ เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับครอบครัวและชุมชน

4.3 ห้องสมุดท้องถิ่น ควรจัดให้มีการอบรมที่ใช้ห้องสมุดเป็นฐาน (A Library-Based Program) ในการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อ

4.4 ความร่วมมือระหว่างห้องสมุดท้องถิ่น และองค์กรสื่อสาธารณะในการเป็นเจ้าภาพ ในการกลั่นกรองและคัดเลือกผู้ผลิตรุ่นใหม่ในระดับท้องถิ่นและผู้ผลิตในระดับท้องถิ่น

4.5 สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดประกวดการบอกเล่าเรื่องราวผ่านสื่อภายในเวลา 30 วินาที เพื่อแสดงความคิดเชิงวิพากษ์และความรับผิดชอบต่อสังคมสนับสนุนกลุ่มเครือข่าย เยาวชน เพื่อส่งเสริมการนำความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อและสื่อดิจิทัลมาพัฒนาชุมชน ผ่านห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ

4.6 สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระดับชาติ และส่งเสริมการบูรณาการความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อและจัดให้มีการอบรมรู้เท่าทันสื่อในภาคฤดูร้อน

5. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน หมายถึง ความสำเร็จของการพัฒนา การรู้เท่าทันสื่อจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยร่วมในหลากหลายด้าน ทั้งการส่งเสริมและพัฒนาการรู้เท่าทัน ในเด็ก เยาวชนและบุคคลทั่วไป การพัฒนาการสอนของครูผู้สอนและผู้ปกครอง และการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อ่านรู้เท่าทันสื่อ ตลอดจนการได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น รัฐบาล กรมสามัญศึกษา มูลนิธิ องค์กรอิสระ องค์กรสื่อ

และเทคโนโลยี สมาคมวิชาชีพ เครือข่ายผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน ในส่วนของความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถเสนอแนวทางได้โดยคร่าว ดังนี้

5.1 การสนับสนุนแหล่งความรู้

5.1.1 สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อส่งเสริมการใช้สื่อ เนื้อหาข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา วิเคราะห์ในนักเรียน และครูผู้สอน

5.1.2 สนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูล และรวบรวมเอกสารและวิดีโอผ่านออนไลน์ และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดี ที่จะช่วยส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้ปกครอง ครูผู้สอนและนักวิจัย โดยจัดให้มีการใช้วิดีโอสั้นเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและขยายประสบการณ์การเรียนรู้ในครอบครัวและห้องเรียน

5.2 การสนับสนุนการปฏิบัติงาน

5.2.1 ส่งเสริมในด้านกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษา มุ่งส่งเสริมหลักสูตรในระบบการศึกษา และกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสื่อและการสื่อสารที่มุ่งส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในประชาชน

5.2.2 ส่งเสริมการประชุมระดับชาติด้านการรู้เท่าทันสื่อให้กว้างขวาง ติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 4 ปี ในกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย สมาคมวิชาชีพ เครือข่ายผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน

5.2.3 ส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตสื่อให้มีการสนับสนุนการรณรงค์การให้การศึกษาในรูปแบบของความบันเทิง

5.2.4 ส่งเสริมบริษัทสื่อให้มีการสนับสนุนการรณรงค์การให้การศึกษาในรูปแบบของความบันเทิง โดยมุ่งเน้นปัญหาด้านจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ เช่น การล่วงละเมิด กลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Cyber Bullying)

5.2.5 ส่งเสริมการรณรงค์ด้านการรู้เท่าทันสื่อในกลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง

5.3 การสนับสนุนเงินทุน

5.3.1 จัดให้มีระดมทุนรัฐบาลเพื่อส่งเสริมการพัฒนารูเท่าทันสื่อโดยตรง เพื่อมุ่งสร้าง รักษาและขยายเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติ เช่น ระหว่างมหาวิทยาลัยที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของภาครัฐและเอกชน

5.3.2 จัดเงินอุดหนุนเพื่อสนับสนุนให้มีการอบรมครูผู้สอนระหว่างวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เพื่อบูรณาการความรู้ด้านรู้เท่าทันสื่อระหว่างสาขาวิชาโดยตรง

5.3.3 สนับสนุนทุนวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาของครูผู้สอนในระดับอำเภอ

5.3.4 อุทิศเงินทุนเพื่อสนับสนุนให้เกิดการอบรมนักพัฒนาด้านรู้เท่าทันสื่อในระดับท้องถิ่น และมีการติดตามผลทุก 12 เดือน

5.3.5 อุทิศเงินทุนเพื่อสนับสนุนเครือข่าย และจัดให้มีการอบรมภาคฤดูร้อนด้านการรู้เท่าทันสื่อภายในโรงเรียน และเปิดกว้างไปยังกลุ่มโรงเรียนรัฐที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีรายได้ต่ำ

การบูรณาการการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อในชั้นเรียน

Scheibe and Rogow (2008 อ้างอิงใน วรวิทย์ ครุจิต, 2554) ได้เสนอแนวทางการบูรณาการการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อให้เข้ากับห้องเรียนเดิมปกติ โดยอธิบายว่า ความรู้เท่าทันสื่อ ไม่ใช่เป็นเพียง “วิชา” ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นพิเศษ แต่เป็น “ทักษะ” ที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของประชาชนผู้รับสาร โดยเฉพาะเยาวชนในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่สื่อมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ และนักเรียนใช้เวลาในแต่ละวันจำนวนมากกับสื่อ ทั้งการเปิดรับและการผลิต ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนนั้นมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้แล้ว แต่ส่วนมากยังขาดทักษะในการ “อ่านและเขียนสื่อ” นั่นคือการวิเคราะห์และผลิตสื่อด้วยวิจารณญาณของตนเอง หากไม่สามารถ “อ่าน” และ “เขียน” สื่อได้อย่างเหมาะสม เยาวชนผู้นั้นก็มีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อของการปลูกฝังความคิดความเชื่อตามที่สื่อนำเสนอ แม้ว่าผู้นั้นจะมีความสามารถทางวิชาการในระดับดีก็ตาม

ดังนั้นการสอนทักษะความรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และวิธีการที่จะสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่ใช่การสอนในรูปแบบ “วิชา” แต่เป็นการสอดแทรก “ทักษะ” ความรู้เท่าทันสื่อลงไปในการสอนแต่ละวิชา ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสสร้างทักษะนี้ทุกวันที่เรียนวันละหลายครั้ง เมื่อได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีดังกล่าวแล้วจนเป็นนิสัยแล้ว จะนำไปสู่ทักษะที่เป็นหัวใจของความรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการที่จะซักถาม สงสัย หรือตั้งข้อสังเกตที่เหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ตนเองบริโภค ซึ่งความสามารถนี้เรียกว่า “อิสรภาพแห่งวิจารณญาณ” (Critical Autonomy) หรือความสามารถในการ “คิดด้วยตนเอง” (Think for Oneself) และความสามารถนี้จะเป็นทักษะพื้นฐานของเยาวชนในการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตยที่พลเมืองต้องเข้าใจและมีส่วนร่วมกับการอภิปรายและใช้เหตุผลเพื่อช่วยสร้างสังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็งขึ้นต่อไปว่า มี 10 แนวทาง คือ

1. ฝึกการสังเกต การคิดเชิงวิจารณญาณ (Critical Thinking) การวิเคราะห์ การเปลี่ยนมุมมอง และทักษะการสื่อสารให้แก่นักเรียน

1.1 สอนให้นักเรียนเคยชินกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลจากสื่อต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น รายการโทรทัศน์ ข่าว ภาพยนตร์ เพลง โฆษณา หรือแม้แต่ข้อมูลจากตำราเรียน การตั้งคำถามเหล่านี้ ไม่ใช่การมุ่งเน้นที่จะจับผิด แต่เป็นการสร้างนิสัยแห่งการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลถึงองค์ประกอบต่างๆ ของเนื้อหาในสื่อเหล่านั้นๆ โดยสามารถใช้คำถามในการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ (Media Deconstruction Questions) เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม

1.2 ในการใช้สื่อประกอบการสอนแต่ละครั้ง อาจารย์ผู้สอนควรอธิบายถึงเหตุผลของการเลือกใช้สื่อเหล่านั้นๆ ว่าเลือกมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด สื่อนี้แสดงให้เห็นสิ่งใดได้อย่างชัดเจน มีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของสื่อเหล่านั้น เช่น หากข้อมูลมาจากอินเทอร์เน็ต ควรบอกด้วยว่าเป็นเว็บไซต์อะไร ใครเป็นผู้เขียน หรือรวบรวมข้อมูล และเนื้อหาต้นฉบับเป็นแบบใด มาจากข่าว ความคิดเห็น หรืองานวิจัย ไม่เพียงเหมารวมว่าเป็น “ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต” เท่านั้น

1.3 ตั้งคำถามและชี้ให้นักเรียนเห็นว่าเนื้อหาจากสื่อประกอบการสอนที่นำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นข่าวคลิปวิดีโอ ละคร ภาพยนตร์ หรือโฆษณาขึ้นเดียวกัน สามารถถูกตีความได้หลากหลายความหมาย โดยเฉพาะจากผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันทางลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ วัฒนธรรม เรื่องตลกสำหรับคนกลุ่มหนึ่งอาจกลายเป็นเรื่องหยาบคายสำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้

1.4 ในการอภิปรายเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อ (ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร แต่รวมถึงเนื้อหาที่เป็นภาพและเสียงด้วย เช่น เสียงดนตรีและเสียงเทคนิคพิเศษด้วย) ควรจะเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามนักเรียนว่า นักเรียนสังเกตเห็น หรือได้ยิน อะไรบ้าง และแยกแยะส่วนประกอบต่างๆ ออกมาตามแต่ละประเภท เช่น เนื้อหา ภาพ เสียง เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนแยกองค์ประกอบของสื่อออกมาทีละส่วน เพื่อความตระหนักรู้ว่าเนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการประกอบสร้างขึ้นของหลายองค์ประกอบ

1.5 ให้โอกาสนักเรียนสร้างสื่อขึ้นมาเองในการทำรายงานในหัวข้อต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะในการประกอบสร้างเนื้อหาของสื่อเข้าด้วยกัน ซึ่งความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ความสวยงามหรือความสมบูรณ์ แต่อยู่ที่การเรียนรู้แต่ละขั้นตอนของการสร้างเนื้อหาของสื่อ โดยที่โจทย์ต้องยืดหยุ่นได้ นักเรียนควรสามารถเลือกเองได้ว่าสื่อแบบใดเหมาะสมในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพที่สุดตามวัตถุประสงค์ เช่น การนำเสนอข้อมูลด้วยเหตุการณ์ช้กุงใจด้วยอารมณ์ เป็นต้น

2. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในหัวข้อใหม่ๆ

2.1 ให้นักเรียนหาใช้สื่อในการค้นหาข้อมูลในการเรียนเกี่ยวกับหัวข้อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ หนังสือ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ รวมถึงสื่อบุคคล และรายงานเหตุผลในการเลือกใช้สื่อเหล่านั้น จากนั้นควรมีการเปรียบเทียบว่าข้อมูลในหัวข้อเดียวกันที่ได้มาจากสื่อที่แตกต่างกัน มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยเฉพาะจากสื่ออินเทอร์เน็ต สามารถแสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์ และค้นหาข้อมูลที่ต่างกัน สามารถให้ข้อมูลที่ต่างกันได้อย่างไร

2.2 ใช้สื่อสร้างสรรค์ประกอบการสอนในหัวข้อต่างๆ โดยควรเป็นสื่อที่นักเรียนในระดับอายุนั้นให้ความสนใจ มีความน่าตื่นเต้น ไม่ว่าจะเป็นคลิปวิดีโอ มีวสิควิดีโอ ภาพถ่าย หรือภาพที่นำมาจากเว็บไซต์ รวมทั้งนิทาน บทกลอน หรือเรื่องสั้นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้นๆ

2.3 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อทำการอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรืออินเทอร์เน็ต ที่อยู่ในกระแสความสนใจในขณะนั้น แล้วทำการวิเคราะห์ และอภิปรายในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของรายวิชา

2.4 ในการเริ่มต้นรายวิชา หรือบทใหม่ของรายวิชา อาจารย์ผู้สอนควรทำการพูดคุยตกลงกับนักเรียนทั้งห้องเกี่ยวกับสื่อที่จะใช้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อต่างๆ ที่จะเรียน โดยอาจอภิปรายเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของสื่อต่างๆ ที่จะใช้

3. อภิปรายแนวความคิดหรือทัศนคติของที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปิดรับสื่อ

3.1 ยกตัวอย่างข้อมูลที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงที่นักเรียนหรือประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้จากสื่อบันเทิงประเภทต่างๆ โดยเฉพาะละครและภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียน เช่น การเสนอความเชื่อเกี่ยวกับภยันตรายชาติต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาด ความเป็นไปได้ในการเดินทางย้อนเวลา ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศ ภาษา และวัฒนธรรมต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์ แล้วอภิปรายข้อมูลเหล่านั้นว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่างไร

3.2 นอกจากข้อมูลที่มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงแล้ว อาจารย์ผู้สอนควรยกตัวอย่างทัศนคติ หรือค่านิยมต่างๆ ที่สื่อโดยเฉพาะสื่อบันเทิงปลูกฝัง (Stereotypes) เช่น ผู้ชายที่เก่งต้องต่อสู้เก่ง การมีหน้าตาสวยงามทำให้ประสบความสำเร็จ คนต่างจังหวัดดงมลายไม่ฉลาด สีสชมพูเป็นสีสำหรับผู้หญิงเท่านั้น แล้วอภิปรายข้อมูลและค่านิยมเหล่านั้นว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร

3.3 แสดงให้นักเรียนเห็นถึงความแตกต่างระหว่างภาษา และคำที่ใช้ในสื่อมวลชนกับการใช้ทางวิชาการ โดยปกติแล้วสื่อมวลชนจะใช้ภาษาและคำที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ จดจำได้ง่าย แต่อาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเสมอไป โดยเฉพาะในโฆษณา ที่มักใช้คำที่มุ่งให้เกิดความรู้สึก จินตนาการ มากกว่าเหตุผลและความเป็นจริง ตัวอย่างคำพูดเช่น ชีวมชาบลิกล้ำเข้าถึงทุกอณู

สื่อประกายเพร็ดแพร์ว่น่าหลงไหลรามีมนต์สะกด หรือที่สุดแห่งความแข็งแกร่งไร้ข้อจำกัดทางกาลเวลา เป็นต้น หรือการโฆษณาสินค้าที่ทำจากส่วนผสมทางธรรมชาติว่า Organic ในภาษาอังกฤษ แปลว่า ปลอดภัย หรือ All Natural ซึ่งแปลว่า ผลิตจากธรรมชาติล้วนๆ จะถูกต้องตามความเป็นจริง และตามหลักวิชาการหรือไม่ รวมถึงการใช้ภาษาผิดๆ ในสื่อที่อาจก่อให้เกิดภาษาวิบัติด้วย

3.4 นำประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากข้อที่ 3.1, 3.2 และ 3.3 มาผลิตตัวอย่างสื่อที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือค่านิยมที่ไม่เหมาะสม แล้วนำมานำเสนอในชั้นเรียน จากนั้นจึงช่วยหักล้างความคิด (Debunk) ให้กับเพื่อนในชั้น

3.5 ฝึกให้นักเรียนแยกแยะองค์ประกอบของสื่อ ด้วยการให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่รับรู้ได้เฉพาะจากภาพ และเสียงโดยตัดเนื้อหาออกไป หรือเปิดรับเฉพาะภาพ หรือเฉพาะเสียงว่าสามารถรับรู้ข้อมูล หรือความรู้สึกอะไรได้บ้าง มีความแตกต่างอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปิดรับทั้งภาพ เสียง และเนื้อหาบ้าง

4. ใช้สื่อเป็นเครื่องมือประจำในการสอน

4.1 ออกแบบการบ้านที่นักเรียนต้องใช้สื่อมากกว่าหนึ่งประเภทขึ้นไปในการทำ เช่น การสั่งงานที่ให้นักเรียนติดตามและเขียนรายงานเกี่ยวกับข่าวหนึ่งๆ จากสื่อหลายประเภท ซึ่งอาจเป็นสื่อที่แปลกๆ ก็ได้ เช่น แผ่นรายการอาหาร สามารถนำมาวิเคราะห์เรื่องราคาอาหาร การตั้งชื่ออาหาร การแปลชื่ออาหารเป็นภาษาอังกฤษ การโฆษณาหรือจูงใจให้อาหารน่ารับประทานด้วยสำนวน หรือข้อมูลทางโภชนาการ โดยนักเรียนต้องรายงานเหตุผลที่เลือกสื่อชิ้นๆ ความน่าเชื่อถือของสื่อชิ้นนั้น และให้เพื่อนๆ ร่วมอภิปราย

4.2 สำหรับการบ้านที่เป็นรายงาน หรือเรียงความที่ต้องมีการเขียนเป็นย่อหน้า อาจให้นักเรียนเขียนออกมาในรูปแบบเหมือนบทหนึ่งของหนังสือ โดยมีพาดหัวข่าวหลัก พาดหัวข่าวรอง ภาพประกอบ แผนภูมิ สารบัญ บรรณานุกรม และอื่นๆ ซึ่งอาจมีการเน้นข้อความที่สำคัญโดยการ ทำตัวอักษรขนาดใหญ่ หรือทำกรอบพิเศษ

4.3 ใช้สื่อประกอบการสอนหลากหลายประเภท และเปรียบเทียบความแตกต่าง ทั้งความแตกต่างของเนื้อหาจากสื่อแต่ละประเภท และข้อดีข้อด้อยในการนำเสนอข้อมูลของสื่อแต่ละประเภท เช่น การรายงานข่าวเหตุการณ์เดียวกัน รายงานในโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ต่างกันอย่างไร และในปัจจุบันมีเว็บไซต์ของพิพิธภัณฑ์และสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่สามารถเข้าเยี่ยมชมได้ทางออนไลน์โดยไม่ต้องไปถึงสถานที่จริง (virtual field trip)

5. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่มา กลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในสื่อ

5.1 สอนนักเรียนให้วิเคราะห์ความสำคัญของที่มาของแหล่งข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นการด้านของผู้ผลิต ผู้พูด และผู้เผยแพร่ข้อมูล ซึ่งหากข้อมูลนี้นำเสนอโดยผู้พูดผู้อื่น เช่น เปลี่ยนจากชายเป็นหญิง จากนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นบุคคลธรรมดา จะมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลอย่างไร และความแตกต่างนั้นมาจากค่านิยมที่ถูกปลูกฝังโดยสื่อมวลชนหรือไม่ เช่น ผู้ชายขับรถเก่งกว่าผู้หญิงหรือคนที่ใส่แว่นตาจะดูฉลาดกว่าคนที่ไม่ใส่แว่น เป็นต้น

5.2 สอนให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของผู้อยู่เบื้องหลังผู้ผลิตเนื้อหา ซึ่งหมายถึงผู้สนับสนุน หรือผู้ออกทุนให้ผลิตสื่อหรือเนื้อหานั้น รวมถึงจุดประสงค์ในการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลนั้น ว่ามีอิทธิพลต่อการผลิตข้อมูลเนื้อหาหรือไม่ ข้อมูลและเนื้อหาส่วนใดไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ หรือเสียง ที่อาจถูกตัดทอน ละทิ้ง และมีผลกระทบอย่างไรต่อความหมายโดยรวมของข้อมูลนั้น เช่น การนำเสนอข่าวจากสื่อหนึ่งๆ ซึ่งบรรณาธิการหรือเจ้าของสื่อไม่สนับสนุนบุคคลในข่าวนั้น อาจมีผลอย่างไรต่อความครบถ้วนในการนำเสนอข่าวนั้นๆ โดยอาจนำเสนอแต่ด้านลบ และตัดทอนแง่มุมในด้านดี

5.3 ฝึกนักเรียนให้สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาในสื่อนี้ได้ว่าเป็นคนกลุ่มใด การนำเสนอเนื้อหาในครั้งนี้ใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ และมีคนกลุ่มใดหรือไม่ที่อาจเสียประโยชน์ ทั้งที่เสียประโยชน์จากการถูกนำเสนอ และเสียประโยชน์จากการไม่ถูกนำเสนอ

5.4 ฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของเนื้อหาสื่อไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือสื่อ ทั้งสื่อประเภทต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต นิตยสารทั่วไป วารสารวิชาการ และสื่อต่างๆ ในประเภทเดียวกัน เช่น ความแตกต่างของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เว็บไซต์แต่ละแห่ง ซึ่งรวมถึงการเรียนรู้การแยกแยะความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ลงท้ายต่างกัน เช่น .com, .ac.th, .go.th, ฯลฯ

6. เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอข้อมูลโดยสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งๆ

6.1 ยกตัวอย่างข้อมูลเรื่องเดียวกันที่นำเสนอแตกต่างกันในสื่อต่างๆ เช่น ข่าวโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สารคดี ซีดีประกอบการสอน อินเทอร์เน็ต เว็บบอร์ด หรือแม้กระทั่งการรายงานข่าวทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) และข่าวผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Twitter, Facebook ทั้งในด้านเนื้อหา การใช้ภาษา การใช้ภาพประกอบ ปริมาณเนื้อหา (เวลาหรือพื้นที่) การเน้นย้ำประเด็นใดประเด็นหนึ่งข้อสรุปของหัวข้อนั้น แล้วอภิปรายเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น

รวมทั้งการอภิปรายการตีความเนื้อหาที่อาจแตกต่างกันของผู้รับสื่อที่ต่างประเภทกัน และจุดเด่น และจุดด้อยของสื่อต่างๆ ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน

6.2 ฝึกให้นักเรียนสามารถแยกแยะความคิดเห็น และส่วนต่อเติมออกจากข้อเท็จจริงที่น่าเสนอในสื่อต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งอาจมีทั้งส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็น

6.3 ให้นักเรียนลองผลิตรายงานเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยสื่อหลายประเภท และอาจลองผลิตข้อมูลหรือภาพให้สามารถตีความได้หลากหลายความหมาย เช่น ข่าวเดียวกันสามารถทำให้น่าตื่นเต้นหรือน่าเบื่อได้ด้วยเทคนิคที่ต่างกัน

7. วิเคราะห์ผลกระทบที่สื่อมีต่อเรื่องต่างๆ ต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมและต่อประวัติศาสตร์

7.1 อภิปรายผลกระทบของเนื้อหาสื่อในเรื่องหนึ่งต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่ต่างกัน ทั้งในต่างประเทศและในประเทศเดียวกัน แล้วอภิปรายผลกระทบของสื่อมวลชนต่อการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เช่น ความแตกต่างของประวัติศาสตร์ในยุคก่อนมีอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย และยุคหลังจากมีอินเทอร์เน็ตใช้

7.2 อภิปรายความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้สื่อของคนในยุคก่อนและยุคปัจจุบัน ว่าหากเป็นหัวข้อหนึ่งคนสมัยก่อนหาข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง และสมัยปัจจุบันทำอย่างไร เช่น การทำรายงานในสมัยที่อาจารย์ผู้สอนยังเรียนหนังสือและสมัยปัจจุบัน และมีผลต่างกันอย่างไร ต่อคุณภาพของข้อมูล

7.3 วิเคราะห์ความถูกต้องของการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เหตุการณ์ที่รายงานโดยนักข่าวไทยกับการรายงานข่าวเดียวกันโดยสำนักข่าวต่างประเทศว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

7.4 อภิปรายความแตกต่างในการหาข้อมูลจากสื่อของประชาชนในประเทศต่างๆ และผลกระทบที่มีต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศนั้นๆ จากการมีหรือไม่มีสื่อต่างๆ เช่น เทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกัน (Digital Divide) รวมทั้งการอภิปรายสื่อต่างๆ ที่มีการใช้ในต่างประเทศ แต่ไม่ได้ใช้ในประเทศไทย มีผลกระทบอย่างไรต่อวิถีชีวิตและการเรียนรู้ โดยนักเรียนอาจทำเป็นรายงานเกี่ยวกับสื่อมวลชนในต่างประเทศ

8. ใช้สื่อในการช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่างๆ

8.1 ใช้สื่อที่มีข้อความ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ เป็นต้น ในการช่วยฝึกการอ่านและการทำความเข้าใจ การเรียบเรียงใจความ การแยกแยะประเภทต่างๆ ของการเขียน การขึ้นต้นและการสรุปเนื้อหา

8.2 ใช้ตัวอย่างเนื้อหาจากสื่อในการฝึกทักษะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องไวยากรณ์ การสะกด การคำนวณ การวิเคราะห์รูปประโยคและหน้าที่ของคำ

8.3 สื่อบันเทิงที่เป็นเรื่องราว เช่น วรรณกรรม เรื่องสั้น ละคร ภาพยนตร์ สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการฝึกเรื่องการเรียงลำดับความคิด และการเล่าเรื่อง (Storytelling) การผูกประเด็น ปัญหาให้หน้าติดตาม การหักมุม และการคลี่คลาย

8.4 ใช้การผลิตสื่อในการฝึกทักษะต่างๆ เช่น การพูด การค้นคว้าวิจัยข้อมูล การเขียน การคำนวณ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบและนำเสนอ

8.5 ทางช่องทางให้นักเรียนเผยแพร่สื่อที่ผลิตได้ดีไปสู่สาธารณชน เช่น การนำเสนอในเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือช่องทางการประกวดต่างๆ

9. ใช้สื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกทางความคิดและความเข้าใจต่อโลก

9.1 ให้นักเรียนได้วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อเกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้องกับหัวข้อของวิชาที่เรียน เช่น หัวข้อการตั้งครุฑก่อนแต่งงาน โทษของยาเสพติด ความรุนแรงในสังคม การอนุรักษ์ธรรมชาติ และการรักษาวัฒนธรรมไทยหรือหัวข้ออื่นๆ โดยเปรียบเทียบระหว่างเนื้อหาที่นำเสนอในโลกของสื่อ ไม่ว่าจะเป็นละคร ภาพยนตร์ มิวสิควิดีโอ หรือโฆษณา กับโลกแห่งความเป็นจริง เช่น โลกของการโฆษณา การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำไปสู่มิตรภาพ ความสนุกสนาน แต่ในความเป็นจริงอาจไม่ได้เป็นเช่นนั้น

9.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ผลิตสื่อรูปแบบต่างๆ ที่สะท้อนความเข้าใจการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ และเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นๆ ได้อภิปรายเนื้อหาของสื่อที่เพื่อนร่วมชั้นผลิตว่ามีมุมมองที่แตกต่างไปอย่างไร ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง และสามารถแลกเปลี่ยนเทคนิคในการผลิตในแบบอื่นๆ ด้วย

9.3 ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ โดยหลังจากการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่งๆ แล้ว อาจนำตัวอย่างจากสื่อมาให้นักเรียนชม และให้นักเรียนชี้ข้อมูลที่ถูกและผิดจากเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนมา หรืออาจให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนด้วยการผลิตสื่อเป็นส่วนหนึ่งของรายงาน นอกจากนั้น ยังสามารถใช้สื่อในการทดสอบทักษะการจำได้ด้วย

10. เชื่อมนักเรียนเข้ากับชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

10.1 หาโครงการที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หรือผลิตสื่อให้กับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด มูลนิธิต่างๆ การประกวดการผลิตสื่อต่างๆ โครงการสื่อปลอดภัยสร้างสรรค์ของกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการฝึกทักษะในการผลิตสื่อ

ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายภาพ ออกแบบ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเขียน และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

10.2 สนับสนุนให้นักเรียนชั้นสูงกว่าช่วยแนะนำทักษะความรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งเทคนิคการผลิตสื่อให้แก่ นักเรียนชั้นเด็กกว่า

10.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาคมที่เกี่ยวข้องผ่านทางสื่อต่างๆ เช่น เคเบิลทีวี วิทยุชุมชน เว็บบอร์ด หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสอน ผลการวิจัยและสถิติใหม่ๆ

10.4 หาโอกาสให้นักเรียนตระหนักของพลังของสื่อ ด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อเพื่อเป็นปากเสียงให้กับชุมชนและผู้ด้อยโอกาส เช่น การให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาในชุมชน การประชาสัมพันธ์เพื่อองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ

นอกจากนี้ วัชรวิญญ์ ครุจิต (2554) ยังเสนอเทคนิคและกลวิธีการสอนวิชารู้เท่าทันสื่อว่าครูผู้สอนควรมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. สอนให้เด็กรู้จักคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction) หรือเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อ

National Association for Media Literacy Education (2009 อ้างอิงใน วัชรวิญญ์ ครุจิต, 2554) อธิบายว่า สมาคมเพื่อการเรียนรู้เท่าทันสื่อแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อ นั้น มีพื้นฐานจากความสามารถในการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction) ของสื่อ ให้เหลือแต่ข้อมูลที่วิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งความสามารถในการถอดองค์ประกอบเนื้อหานั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อในมิติต่างๆ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ สามารถนำไปใช้ถามนักเรียนเกี่ยวกับสื่อต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอนดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงมิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบ และคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ

มิติในการวิเคราะห์	องค์ประกอบในการวิเคราะห์	คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction)
	ผู้ผลิต (Authorship)	<ul style="list-style-type: none"> - ใครเป็นผู้ผลิตเนื้อหานี้ และใครเป็นผู้เผยแพร่เนื้อหานี้ - เนื้อหาที่เห็นนี้ สร้างขึ้นมาได้อย่างไร - ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการผลิตเนื้อหานี้ - มีปัจจัยอะไรบ้าง (เช่นทางการเงิน หรือการเมือง) ที่อาจมีอิทธิพลต่อการเขียนบทการผลิต และการเผยแพร่เนื้อหานี้
ผู้ผลิตและผู้รับสาร (Authors and Audiences)	วัตถุประสงค์ (Purpose)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเพื่ออะไร - ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหานี้ - เนื้อหานี้ต้องการจะบอกอะไรกับผู้รับสาร - เนื้อหานี้ต้องการจะจูงใจอะไรกับผู้รับสาร
	ผลกระทบ (Impact)	<ul style="list-style-type: none"> - ใครจะได้รับผลประโยชน์จากเนื้อหานี้ ใครอาจได้รับผลลบจากเนื้อหานี้ - เนื้อหานี้เกี่ยวข้องกับฉันหรือไม่ อย่างไร
	การตอบสนอง (Response)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้จูงใจให้ฉันทำอะไรหรือไม่ ด้วยวิธีการใด - เมื่อได้เปิดรับเนื้อหานี้แล้ว ฉันรู้สึกอย่างไร และควรทำอย่างไร
เนื้อหาและความหมาย (Messages and Meanings)	เนื้อหา (Content)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้เกี่ยวกับอะไร (และทำไมถึงคิดเช่นนั้น) - เนื้อหานี้มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ภาพ เสียง - แนวความคิด ค่านิยม ทศนคติ และข้อมูลอะไรบ้างที่นำเสนออย่างชัดเจนและแอบแฝง - มีการใช้สัญลักษณ์อะไรบ้าง - เนื้อหาสำคัญอะไรบ้างที่ขาดหายไปจากเนื้อหานี้ หรืออาจถูกปกปิด เพราะอะไร - ตัวละครมีบุคลิกแตกต่างกันอย่างไรบ้าง มีการตอกย้ำความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลหรือสังคมอย่างไรบ้าง
เนื้อหาและความหมาย (Messages and Meanings) (ต่อ)	เทคนิคการนำเสนอ (Techniques)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้มีการใช้เทคนิคพิเศษอะไรบ้าง - ทำไมจึงมีการใช้เทคนิคพิเศษนั้นๆ และเทคนิคพิเศษนั้นสื่อสารความหมายเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาเดิมอย่างไร ทำให้เนื้อหานั้นเกินจากความเป็นจริงหรือไม่ - มีเทคนิคอะไรที่ทำให้สิ่งที่ไม่เป็นจริงดูเสมือนจริง - เนื้อหานี้มีเทคนิคในการเล่าเรื่องอย่างไร เพื่อสร้างความน่าสนใจ
	การตีความ (Interpretations)	<ul style="list-style-type: none"> - ฉันตีความหมายเนื้อหานี้อย่างไร ดีหรือไม่ดีอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไรบ้าง - ผู้รับสารคนอื่นๆ อาจมีการตีความเนื้อหานี้แตกต่างกันอย่างไรบ้าง - การตีความเนื้อหาของฉันสะท้อนอะไรบ้างเกี่ยวกับตัวฉัน
การนำเสนอและความเป็นจริง (Representations and Reality)	บริบท (Context)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเมื่อใด บริบททางสังคมของช่วงเวลานั้นเป็นอย่างไร - เนื้อหานี้ถูกเผยแพร่ทางช่องทางใดบ้าง เผยแพร่อย่างไร
	ความน่าเชื่อถือ (Credibility)	<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหานี้นำเสนอข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็น หรืออื่นๆ - เนื้อหานี้นำเชื่อถือเพียงใด (และทำไมถึงคิดเช่นนั้น) - ข้อมูล แนวความคิด หรือทัศนคติในเนื้อหานี้ มีแหล่งที่มาจากใคร/ที่ไหน

2. แนวทางในการใช้วิดีโอเพื่อเป็นสื่อการสอน

2.1 ไม่ควรเปิดให้ชมทั้งหมดในครั้งเดียว ควรเปิดให้ชมครั้งละสั้นๆ แล้ววิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไป เพื่อให้สามารถยกตัวอย่างได้อย่างเฉพาะเจาะจง

2.2 อย่าปิดไฟขณะเปิดให้ชม เพื่อการรับชมอย่างตั้งใจและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฉายได้

2.3 แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าถึงภาพหรือข้อความที่ควรตั้งใจชมและตั้งใจฟัง

2.4 หยุดฉายเป็นระยะ แล้วชี้ให้นักเรียนเห็นถึงภาพหรือข้อความที่สำคัญ

3. แนวทางการบูรณาการแนวคิด “ความรู้เท่าทันสื่อ” ด้วยการตั้งคำถามต่อจากคำถาม “ร-อ-ร” (รู้-อยาก-เรียนรู้)

3.1 ก่อนเริ่มต้นสอนหัวข้อหนึ่งๆ ให้ถามว่า นักเรียนรู้อะไรมาบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจำหมายถึงการวัดพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ และถามต่อว่านักเรียนได้ข้อมูลนี้มาจากไหน หรือแหล่งข้อมูลของนักเรียนคืออะไร

3.2 เมื่อสอนหัวข้อนั้นจบ และจะส่งงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ให้ถามต่อไปว่า นักเรียนอยากศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอะไรบ้างในเรื่องนี้ ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ในที่จะเกิดขึ้นหลังจากนี้ และถามต่อว่านักเรียนคิดว่าจะหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้จากแหล่งใดบ้างเพื่อตอบคำถาม

3.3 เมื่อนักเรียนนำงานที่ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมาส่งหรือนำเสนอ ให้ถามว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ที่ได้เกิดขึ้นเพิ่มเติมจากเดิม และถามต่อว่าข้อมูลจากแหล่งใดช่วยในการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

4. คำถาม 3 ข้อที่อาจารย์ผู้สอนต้องตอบว่า “ใช่” ในการวางแผนการสอนแต่ละรายวิชา

4.1 ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะได้ฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาด้วยตนเอง แทนที่จะคอยให้อาจารย์ผู้สอนบอกนักเรียนว่าเนื้อหานั้นหมายความว่าอย่างไร

4.2 ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะบอกให้นักเรียนได้รับรู้โดยทั่วกันว่าอาจารย์ผู้สอนยินดีเปิดรับความคิดเห็นและการตีความเนื้อหาใดๆ ที่มีเหตุผล แทนที่จะแสดงให้นักเรียนเข้าใจโดยนัยว่าการตีความของอาจารย์ผู้สอนเป็นมุมมองเดียวที่ถูกต้อง

4.3 เมื่อสิ้นสุดการเรียนรายวิชานี้แล้ว และนักเรียนได้ผ่านการฝึกฝนทักษะความรู้เท่าทันสื่อแล้ว นักเรียนจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ (Analytical) เนื้อหาต่างๆ โดยที่ไม่กลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายหรือไม่เชื่อใจผู้อื่น (Cynical)

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี (ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ)

1. ที่มาและความสำคัญ

วิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตที่มุ่งเพียงสนองต่อความต้องการให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แต่ผลที่ตามมาพบว่าความตระหนักต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมพร้อมไปไม่สมดุล ปัจจัยสำคัญที่ส่งอิทธิพลในสังคมคือ สื่อ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์นับว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ในทุกอณูของสังคม

วรรษฎิ คุรุจิต (2554) อธิบายว่า ในประเทศไทยเริ่มมีการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของความรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้เรื่องความรู้เท่าทันสื่อนั้น มักจะจัดเป็นกิจกรรมพิเศษนอกเวลา การบรรยายพิเศษ หรือหากสถาบันใดมีความตื่นตัวในเรื่องนี้ อาจจะบรรจุเป็น “วิชาความรู้เท่าทันสื่อ” ในคณะที่เกี่ยวกับสื่อสารมวลชนในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนในต่างประเทศอาจมีการเรียนวิชานี้ในโรงเรียนเป็นวิชาพิเศษ และมหาวิทยาลัยบางแห่งอาจมีสาขาวิชาในระดับปริญญาตรี ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นการสอนที่มีกลุ่มผู้เรียนรู้ในจำนวนจำกัด ไม่ทั่วถึงกลุ่มประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือเยาวชนและนักเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษา

ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2557) อธิบายว่า สถานการณ์สื่อวันนี้ น่ากังวลมาก เพราะสื่อในเมืองไทยมีมากมาย และมีใช้สื่อในบริบทต่างรับเช่นเดิม แต่เป็นสื่อที่เข้ามาอยู่ในวิถีชีวิต ปัจจุบันเด็กไทยใช้สื่อมากขึ้น และรับเอาสื่อเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เกินเลยไปกระทั่งกิจกรรมประจำวัน การเรียน การบ้าน การสังคม กระทั่งการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนทางสังคม ดังนั้นบทบาทของครูและโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนแปลงไปมาก หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในวันนี้ คือ การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งครูจะต้องพัฒนาคนหรือให้นักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีและสังคมโลก ดังนั้นการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนรู้ จึงเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านที่ต้องมีควบคู่กันไป ในยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

นนทสรอง กลีบผึ้ง (2556) อธิบายว่า การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นแนวความรู้ที่เกิดขึ้นราวทศวรรษ ปี 1990 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้รับสารมีความตระหนักและรู้เท่าทันสื่อ (Media Awareness) เพื่อพัฒนาผู้รับสารที่กระตือรือร้น และมีสติเท่าทันสื่อ ซึ่งกำลังกลายเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับกว้างและลึกในแวดวงการศึกษา ด้านนิเทศศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ 2 ด้านหลัก คือ

- 1) พัฒนาผู้รับสารและผู้บริโภคเชิงรุก (Active Audience and Consumer) ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม

มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้บริโภค ดังนั้นการให้การศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้รับสารที่กระตือรือร้น (Active Audience) และมีวิจารณญาณสูงและไม่ถูกชักจูงได้ง่าย คือ มีความสามารถในการประเมินข่าวสารและสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากการจูงใจ เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การรู้เท่าทันสื่อยังสามารถช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้บริโภคที่กระตือรือร้น (Active Consumer) คือ ค้นหาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนตัดสินใจซื้อสินค้า บริโภคสินค้าอย่างมีเหตุผล มีอำนาจในการต่อรอง และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการโน้มน้าวทัศนคติ ความเชื่อหรือพฤติกรรม 2) พัฒนาพลเมืองเชิงรุก (Active Citizenship) การรู้เท่าทันสื่อสามารถช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นตระหนักและเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมทางสังคมอันเป็นสิทธิ เสรีภาพขั้นมูลฐานในระบอบการปกครองประชาธิปไตย ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีในการพัฒนาสังคมและประเทศเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

อุษา บิ๊กกิ้นส์ (2554) กล่าวถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในหลักสูตรว่า เนื่องจากทุกวันนี้เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงผ่านสื่อมวลชน การรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเลือกสรร ประเมิน และควบคุมข้อมูลข่าวสารที่มากมายเหล่านั้นได้ หลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อในระบบโรงเรียน จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนาให้เด็กและเยาวชนสามารถอ่าน เข้าใจและมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามาในชีวิตประจำวันได้ โรงเรียนต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรดังกล่าว ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนในชั้นเรียน ซึ่งในต่างประเทศนั้นมีหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่ออย่างชัดเจน และมีการปรับใช้ในระดับการศึกษาทุกระดับ

อุษา บิ๊กกิ้นส์ (2554) ได้เสนอแนวคิด **หลักสูตรรู้เท่าทันสื่อ** ซึ่งมีความสำคัญ ดังนี้

1. **สร้างความเป็นพลเมือง** โดยทำให้คนรู้จักวิเคราะห์ว่าสื่อได้ถูกสร้างขึ้นจากความคิดเห็น ข้อมูล และข่าวสารของคนกลุ่มหนึ่ง มีการใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้กระทบอารมณ์ผู้ชม บางครั้งสื่อเป็นประโยชน์กับคนบางกลุ่ม เช่น คนชั้นกลางที่มีอำนาจในการซื้อสินค้าจากโฆษณา และไม่สนใจคนบางกลุ่มที่ไม่มีอำนาจซื้อ สามารถบอกได้ว่าใครได้ประโยชน์หรือใครไม่ได้ประโยชน์ เพราะอะไร คนที่รู้เท่าทันสื่อจะหาข้อมูลอื่นๆ มาประกอบ คนที่รู้เท่าทันสื่อจะใช้สื่อเพื่อประโยชน์ตนเองและความบันเทิง คนที่รู้เท่าทันสื่อจะรู้ว่าจะปฏิบัติตนอย่างไร

2. **ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวสำหรับใช้ชีวิตในสังคมจริง** ต้องยอมรับว่าการขัดเกลาเด็กไม่ใช่หน้าที่ครูแต่เพียงอย่างเดียว แต่ผู้ปกครอง นักเรียนคนอื่น ชุมชน และครอบครัว

สถาบันศาสนา และสื่อ ล้วนแล้วแต่มีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมทั้งสิ้น โดยเฉพาะสื่อเหล่านั้นมีส่วนสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบันที่จะสร้างเสริมทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านการสื่อสาร การวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ จิตสาธารณะ และความเสียสละต่อส่วนรวม

3. เป็นแนวคิดหลักของสื่อมวลชนศึกษา การรู้เท่าทันสื่อเป็นวิธีการผสมผสานทักษะความคิดสร้างสรรค์ สุนทรียะ การศึกษาสังคมและการเมืองกับเนื้อหาสื่อ ตัวอย่างเช่น ในประเทศแคนาดาครูได้พยายามนำเอาการศึกษาสื่อมวลชนไปบูรณาการในชั้นเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ถึงเทคนิคการผลิตสื่อ ความตระหนักว่าสื่อมีการสร้างความหมายอย่างไร การคิดเชิงวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับประเด็นสื่อ และอิทธิพลของสื่อ ซึ่งการศึกษาสื่อดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่วิชาในสาขาต่างๆ ได้

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ที่ต้องมีคุณภาพ และความพร้อมในการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน และผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ ทักษะผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของครู มาเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ปรอณาการการศึกษา

กรอบแนวคิดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

The Partnership for 21st Century Skills (2013 อ้างอิงใน นนทสรอง กลีบผึ้ง, 2556) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Skills) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในทักษะด้านข้อมูล สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ตามกรอบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถในดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพท่ามกลางเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารและเทคโนโลยีมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมถูกผลิตและส่งผ่านไปยังประชาชนในปริมาณมหาศาล ภายใต้ระยะเวลาอันรวดเร็ว ทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยีที่มีต่อทัศนคติ ความเชื่อ พฤติกรรม และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จึงเป็นองค์ความรู้สำคัญที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร การใช้สื่อ การคิดเชิงวิเคราะห์ การสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบที่หลากหลาย และการใช้สื่อเพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศ

เป้าหมายหลักของปลายทางการอบรม คือ การส่งเสริมให้ครูนำเอาแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน บูรณาการเข้ากับรายวิชาปกติ หรือการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสื่อและข่าวสารในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักติดตามข่าวสาร และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน เมื่อครูผู้สอน

นำวิชาความรู้เท่าทันสื่อไปใช้สอนเด็กก็เพื่อมุ่งหวังพัฒนาเด็กในฐานะ ผู้รับสารที่ชาญฉลาดและรู้เท่าทัน ครูจะต้องฝึกฝนทักษะการคิด การไตร่ตรอง และการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น มีกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม การรู้เท่าทันสื่อให้ผลบั้นปลาย คือ การส่งเสริมความเป็นพลเมือง มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพประชาชนที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย สร้างพลเมืองที่ตระหนักในสิทธิ เสรีภาพ บทบาทและหน้าที่ของตนเอง แสดงความรู้ความคิดเห็น มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนของสังคม และตัดสินใจร่วมกันเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว โครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี (ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ) จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กและผู้เรียน เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการเท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สารสนเทศ การจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการเรียนรู้เท่าทันสื่อจึงเล็งเห็นว่าครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

ครูผู้สอน

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีทักษะ มีความรู้ความเข้าใจ ในแนวคิดและความสำคัญในการเรียนรู้เท่าทันสื่อในทศวรรษที่ 21 (Structure of Knowledge)
2. เพื่อให้ครูมีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ
3. เพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดพฤติกรรม (Practice) การส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อและสามารถนำสื่อมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อพัฒนาครูให้เป็นครูอาสาและสามารถขยายผลในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

นักเรียน

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะขั้นพื้นฐาน ในการเรียนรู้เท่าทันสื่อในทศวรรษที่ 21 (Structure of Knowledge)
2. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ
3. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรม (Practice) การรู้เท่าทันสื่อและสามารถใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้และในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

3. กลุ่มเป้าหมาย

- 3.1 ครูโรงเรียนอนุบาลศรีลำไฉ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 44 คน

3.2 ครูโรงเรียนบ้านสุเม่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 24 คน

3.3 นักเรียนโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 131 คน

3.4 นักเรียนโรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 10 คน

3.5 ครูแกนนำที่ผ่านการเข้าการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 15 คน

3.6 นักเรียนที่ครูแกนนำ จำนวน 15 คน จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียน

3.7 ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน

3.8 รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

4. เป้าหมาย

4.1 ครูมีทักษะ มีความรู้ความเข้าใจ ในแนวคิดและความสำคัญในการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ในทศวรรษที่ 21 (Structure of Knowledge) ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.2 ครูมีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.3 ครูเกิดพฤติกรรม (Practice) การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อและสามารถนำสื่อมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.4 พัฒนาครูให้เป็นครูแกนนำและสามารถขยายผลในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ร้อยละ 20 ขึ้นไป

4.5 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะขั้นพื้นฐาน ในการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ในทศวรรษที่ 21 (Structure of Knowledge) ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.6 นักเรียนมีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.7 นักเรียนเกิดพฤติกรรม (Practice) การรู้เท่าทันสื่อและสามารถใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ และในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง ร้อยละ 60 ขึ้นไป

5. ยุทธศาสตร์

ติดตั้งแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้สามารถเลือกใช้สื่อเป็นเครื่องมือสร้างสรรค์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. กลยุทธ์

6.1 วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ จัดอบรมพัฒนาครูเพื่อให้ตระหนัก เข้าใจ และมีทักษะ การรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ (Media and Information Literacy: Skill)

6.2 ครูนำแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปสอนเด็กในการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน (Media Usage Literacy: Practice)

6.3 โรงเรียนส่งเสริมครูและเด็กใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ (Media for Learning)

6.4 นักเรียนนำแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปใช้เพื่อการเรียนรู้และในชีวิตประจำวัน

7. ช่วงระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการระหว่าง เดือน ตุลาคม 2557 – มีนาคม 2558 โดยแบ่งเป็น

7.1 ระยะเวลาการอบรม ใช้ระยะเวลาในการจัดการอบรม 3 วัน (วันละ 8 ชม.)

7.2 ระยะเวลาปฏิบัติการ 3 เดือน (เดือน ธันวาคม 2557 – มีนาคม 2558)

7.3 ระยะเวลาในสรุปผลการประเมินโครงการ 1 เดือน

กิจกรรมอบรม (3 วัน)

1. Pre Test ครู (แบบสอบถามการประเมินระดับความรู้จักแนวคิดเท่าทันสื่อ)

2. Post Test ครู (แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่เข้าร่วมโครงการ)

3. Pre Test นักเรียน (แบบสอบถามการประเมินระดับความรู้จักแนวคิดเท่าทันสื่อ)

4. Post Test นักเรียน (แบบสอบถามการประเมินระดับความรู้จักแนวคิดเท่าทันสื่อ)

กิจกรรมพัฒนา (3 เดือน)

1. Pre Test ครู (แบบประเมินพฤติกรรมการสอน)

2. Post Test ครู (แบบประเมินผลลัพธ์การสอน)

3. Pre Test นักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมการใช้สื่อ)

4. Post Test นักเรียน (แบบประเมินผลลัพธ์การรู้เท่าทันสื่อ)

8. ปฏิทินกิจกรรมหรือปฏิทินงานในโครงการ

กิจกรรม	2557				2558	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
1. ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการทำงาน	✓	✓ wk1				
2. พัฒนารอบเนื้อหา		✓ wk2-3				
3. การประเมินระดับความรู้จักแนวคิดรู้เท่าทันสื่อของครูและนักเรียนก่อนเข้าอบรม (Pre-Test)		✓ wk4				
4. จัดอบรมครูและนักเรียน			✓ wk1			
5. จัดหาครูแกนนำ			✓ wk1			
6. ครูนำแนวคิดรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการเรียนการสอนในชั้นเรียน			✓	✓	✓	
7. การสรุปประชุมรายงานความคืบหน้าโครงการ (สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน, สัมภาษณ์ครู, ครูเขียนบันทึก -Diary)			✓ wk3	✓ wk3	✓ wk3	
8. การติดตามความก้าวหน้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในชั้นเรียน			✓ wk4	✓ wk4	✓ wk4	
9. ประเมินผลโครงการ ประเมินผลการปฏิบัติการส่งเสริมความรู้ของครูตามกรอบตัวชี้วัด (ครู) และของนักเรียนตามกรอบตัวชี้วัด (นักเรียน) (Post-Test)						✓
10. สรุปผลโครงการ รายงานผลของโครงการ						✓

9. ผู้รับผิดชอบโครงการ

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) และโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง

10. งบประมาณโครงการ

ประมาณการ 250,000 บาท

11. วิธีการดำเนินการ

ศึกษาสภาพปัญหาการรู้เท่าทันสื่อของครูและนักเรียนในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน วิสัยทัศน์และนโยบายของผู้บริหาร นำมาออกแบบเป็นกรอบแนวทางของเนื้อหาสำหรับกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำไปใช้ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการและเป็นกรอบในการประเมินผลโครงการ

จากนั้นจึงติดตามกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอน ที่ได้นำเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อกับเด็กในคาบเรียน ในระหว่างภาคการศึกษา (3 เดือน) ครูผู้สอนทุกคนถอดบทเรียนการเรียนการสอน การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อนำผลจากการถอดบทเรียน มาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

จากนั้น เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ก็จะเข้าสู่การประเมินผลการสอน โดยเน้นการวัดระดับการรู้เท่าทันสื่อที่ตัวผู้เรียน (นักเรียน) และการวัดความสามารถในการสื่อสาร แนวทางการสอนวิชาการรู้เท่าทันสื่อของครูผู้สอนประกอบกัน

12. เนื้อหาการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

เนื้อหาหลัก

1. บทบาท อิทธิพล และผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน
2. จิตวิทยาและพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น และโรคร้ายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
4. แนวทางการสอน การบูรณาการรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียน

เนื้อหารอง

1. สถานการณ์ปัญหาด้านการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย
2. แนวคิด องค์ความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ

13. สื่อและวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- 13.1 เอกสารประกอบการบรรยาย / ใบงาน / แบบทดสอบ
- 13.2 แผ่นภาพ (พาวเวอร์พอยต์)
- 13.3 คลิปวิดีโอ / หนังสือ
- 13.4 กระดาษฟลิปชาร์ต
- 13.5 ปากกาสีเมจิก

14. กิจกรรมของผู้เข้าร่วม

- 14.1 แนะนำตัวเอง และประสบการณ์การใช้สื่อ
- 14.2 ดูตัวอย่างสื่อและวิเคราะห์
- 14.3 แลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงของปัญหาการใช้สื่อของครูและเด็กในโรงเรียน
- 14.4 ค้นหาทัศนคติ และแรงจูงใจของครูเพื่อเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

14.5 ออกแบบ วิธีการเรียนการสอน เพื่อการบูรณาการเรียนการสอนเท่าทันสื่อ สำหรับนักเรียน

15. ตัวชี้วัด

ผู้เข้าร่วม

1. ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมสัมมนาจากแบบประเมินโครงการ
2. วัดความรู้ ความเข้าใจ การรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังการอบรม จากแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลัง
3. วัดระดับความรู้เท่าทันสื่อของเด็กนักเรียนที่ผ่านกระบวนการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. จำนวนครูที่ผ่านการอบรม 68 คน และเป็นผู้เข้าร่วมเป็นนักสร้างสรรค์แบบแผนการรู้เท่าทันสื่อ แบบต่อเนื่อง จำนวน 15 คน
2. แบบแผน แนวทาง การสอนการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วม
3. เอกสารรายงานผลการดำเนินงาน

16. การประเมินผลและติดตาม

- 16.1 แบบประเมินการตอบรับเข้าร่วมโครงการของครูในโรงเรียน (แบบตอบรับเข้าร่วม: ครูและนักเรียน)
- 16.2 แบบประเมินปฏิบัติการที่ครูมีส่วนร่วม (แบบสังเกตการณ์) (ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม: หลักสูตรเนื้อหา, วิทยากร, สถานที่, ระยะเวลา, โสตทัศนอุปกรณ์)
- 16.3 แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติของครูที่เข้าร่วมหลังสิ้นสุดโครงการ (แบบทดสอบถาม: ความรู้ในเนื้อหา, เจตคติในการเรียนการสอน, พฤติกรรม)
- 16.4 แบบประเมินพฤติกรรมครูในการนำไปใช้การเรียนการสอน (การประเมินพฤติกรรม: การพัฒนาทักษะการสอน, เทคนิคการสอน, ความสม่ำเสมอ, ความถูกต้อง, ความสร้างสรรค์)
- 16.5 แบบประเมินจากผลลัพธ์ของการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน (แบบทดสอบ: ระดับทักษะความสามารถของครูอาสา, ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของเด็ก)

แนวคิดในการประเมินโครงการ

1. แนวคิดเรื่องการประเมินโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2544)

รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model) เกิดขึ้นเนื่องจากความพยายามของนักประเมินที่มุ่งนำเสนอแนวทางในการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมิน คือ กรอบความคิดหรือแบบแผนในการประเมินที่แสดงให้เห็นถึงรายการที่ควรประเมินหรือกระบวนการของการประเมิน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะบอกให้ทราบว่าในการประเมินโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น เราควรพิจารณาในเรื่องอะไรบ้าง (What) ขณะเดียวกันบางรูปแบบอาจมีการเสนอแนะด้วยว่าในการประเมินแต่ละรายการหรือแต่ละเรื่องควรพิจารณาหรือตรวจสอบอย่างไร ซึ่งเป็นลักษณะของการเสนอแนะวิธีการ (How)

รูปแบบการประเมินส่วนใหญ่เริ่มต้นหรือเกิดขึ้นในชั้นเรียน กล่าวคือ เสนอรูปแบบการประเมิน เพื่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นสำคัญ และต่อมามีการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดเหล่านั้นเพื่อการประเมินงานหรือโครงการในวงกว้างมากขึ้น

2. ความหมายของการประเมินโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2544)

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารนิเทศในการปรับปรุงโครงการและสารนิเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้นๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งการประเมินโครงการมีประโยชน์สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ช่วยให้เห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมิน การเรียนรู้เรื่องรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย จะทำให้เกิดประสบการณ์ในการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการประเมินได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน

2. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินมีความคมชัด และครอบคลุม เนื่องจากรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบมีกรอบความคิดเชิงเหตุผล ดังนั้นการเลือกใช้หรือประยุกต์ใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ก็มีแนวโน้มที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้สอดคล้องกับรูปแบบนั้น จึงทำให้กำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างชัดเจนครอบคลุมและสมเหตุสมผล

3. ช่วยในการกำหนดตัวแปรหรือประเด็นสำคัญในการประเมินได้อย่างชัดเจน

4. ทำให้ผลงานการประเมินมีความเป็นระบบ ครอบคลุม เป็นที่ยอมรับและสื่อความหมายได้ชัดเจน

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (2544) อธิบายประเภทของรูปแบบการประเมินโครงการว่า รูปแบบการประเมิน เป็นกรอบหรือแนวความคิดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการ หรือรายการ

ประเมิน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งนักวิชาการทางด้านการประเมินได้เสนอกรอบความคิดให้นักประเมินได้เลือกใช้มีอยู่หลายรูปแบบ รูปแบบการประเมินโดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ครอนบาค (Cronbach) และเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)

2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้นๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake) สคริฟเวน (Scriven) และโพรวัส (Provas)

3. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลช์ (Welch) สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และอัลคิน (Alkin)

3. การประเมินโครงการของเคิร์กแพทริก

โดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick, 1975 อ้างอิงใน สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2544) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา อดีตเคยเป็นประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ การฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมนั้นเป็นการช่วยเหลือบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการฝึกอบรมใดๆ ควรจะจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด

การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมปกติที่เกิดขึ้นในทุกองค์กร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมาเพื่อการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน โดยมุ่งหวังให้ผู้ผ่านการอบรมได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เคิร์ก แพทริก เห็นว่าการประเมินผลการฝึกอบรมจะทำให้ได้ความรู้อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. การฝึกอบรมนั้นได้ทำอะไร หรือเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในลักษณะใดบ้าง
2. ควรยุติโครงการชั่วคราวก่อน หรือควรดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ
3. ควรปรับปรุงหรือพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมในส่วนใดบ้างอย่างไร

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) กล่าวว่า ตามแนวความคิดของ เคิร์ก แพทริค ได้เสนอแนวทางการประเมินผลโครงการฝึกอบรมว่า ควรดำเนินการประเมินใน 4 ลักษณะ คือ

1. **ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation)** เป็นการตรวจสอบความรู้สึกรหรือความพอใจของผู้เข้ารับการอบรม
2. **ประเมินผลการเรียนรู้ (Learning Evaluation)** เป็นการตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยควรตรวจสอบให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude)
3. **ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม (Behavior Evaluation)** เป็นการตรวจสอบว่าผู้ผ่านการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปตามความคาดหวังของโครงการหรือไม่
4. **ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงาน (Results Evaluation)** เป็นการตรวจสอบว่าผลจากการอบรมได้เกิดผลดีต่อองค์กร หรือเกิดผลกระทบต่อองค์กรในลักษณะใดบ้าง คุณภาพขององค์กรดีขึ้นหรือมีคุณภาพขึ้นหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ระดับมีเดียลิตเตอเรซีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและลักษณะของมีเดียลิตเตอเรซี และเพื่อวิเคราะห์ระดับมีเดียลิตเตอเรซีของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) แนวคิดและลักษณะมีเดียลิตเตอเรซี จากการวิจัยวรรณกรรมแบ่งออกเป็น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ สถาบันสื่อ องค์กรสื่อ เนื้อความสื่อ การมีส่วนร่วมและการตอบโต้สื่อของผู้รับสื่อ รูปแบบ รหัสและแบบแผนของสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การตีความเรื่องแนวเรื่องจริง การตีความเรื่องแนวบันเทิงคดี และการโฆษณาในโทรทัศน์ 2) นักศึกษาส่วนใหญ่มีมีเดียลิตเตอเรซีในระดับ 2 คือ ยังไม่รู้เท่าทันสื่อหรือถูกครอบงำโดยสื่อ อย่างไรก็ตาม นักศึกษามีมีเดียลิตเตอเรซีด้านการตีความเรื่องแนวบันเทิง สารคดี และโฆษณาในระดับ 4 คือ สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งความหมายตรง และความหมายแฝง

เมสิริน ขวัญใจ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง เด็กกับการรู้เท่าทันสื่อ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผนพฤติกรรมในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์และการ เปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ของเด็ก และเพื่อวิเคราะห์ทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของเด็ก โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เด็กวัยประถมศึกษาตอนต้น เพื่อสำรวจแบบแผนพฤติกรรมในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์และการเปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ของเด็ก และใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะเฉพาะกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ทักษะและความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์ของเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า เด็กใช้เวลาในการเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ในปริมาณจำนวนชั่วโมงที่ค่อนข้างมากในแต่ละวัน และสามารถเลือกเปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ตามความต้องการของตนเองได้อย่างอิสระพอสมควร โดยมีการเลือกเนื้อหาหลากหลายประเภท ซึ่งรายการที่เด็กเลือกเปิดรับชมนั้นกระจายอยู่ในสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กบางคนยังมีโอกาสเปิดรับชมบางรายการจากทางสถานีเนชั่น สถานี ASTV และสถานีแบบบอกรับเป็นสมาชิกทรูวิชั่นส์

สำหรับเด็กบางคนมีการเลือกช่องทางสื่ออื่นที่สามารถทำให้เข้าถึงเนื้อหาที่ตนเองชื่นชอบซ้ำได้อีกโดยดูจากวีซีดี และดีวีดี โดยเฉพาะเนื้อหาประเภทการ์ตูนเด็กมีทักษะและความสามารถในการวิเคราะห์ ตีความหมาย และประเมินคุณค่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ทุกประเภทได้ เด็กตระหนักรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ โดยได้รับแรงเสริมจากทรรคนะมูมมอของพ่อแม่ เด็กมีการตัดสินใจเลือกดูเนื้อหารายการสารคดีที่สามารถจะตอบสนองประโยชน์ตามความต้องการของตนเอง สำหรับละครและวาไรตี้โชว์ที่ไม่ได้มุ่งผลิตสำหรับเด็ก เด็กก็สามารถแยกแยะการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมได้สำหรับรายการประเภทการ์ตูนเด็กมีอารมณ์สนุกเพลิดเพลินไปกับเนื้อหา แต่ก็รู้ว่าเป็นเรื่องราวที่ถูกแต่งขึ้นตามจินตนาการ เป็นสิ่งสมมติ มีความเพ้อฝัน เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่วนรายการเกมโชว์ เด็กชื่นชอบที่จะประเมินความสามารถของตนเองเทียบกับผู้เข้าแข่งขัน

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้เท่าทันสื่อ และพฤติกรรมการป้องกันตัวเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้เท่าทันสื่อ และพฤติกรรมการป้องกันตัวเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้เท่าทันสื่อ และพฤติกรรมการป้องกันตัวเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยจำนวน 449 คน โดยใช้แบบสอบถามผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กลุ่มที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มผู้มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า กลุ่มคนวัยทำงาน และกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การรู้เท่าทันสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันมีการรู้เท่าทันสื่อด้านเพศที่แตกต่างกัน สำหรับอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ไม่มีความแตกต่าง

4. ลักษณะทางประชากรของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ สำหรับเพศไม่มีความแตกต่าง

อุริษา งามวุฒิวร (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์ การรู้เท่าทันสื่อ และความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศ การเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชายของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ภายได้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย เป็นต้น และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การหาค่า T-test, Pearson's Product Moment Correlation, Multiple Regression, Path Analysis เป็นต้น

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์อยู่ในระดับต่ำ การรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมองว่าเยาวชนในปัจจุบันมักให้คุณค่ากับความนิยมทางเพศ โดยการยอมรับและเปิดเผยตนเองมากขึ้นอยู่ในระดับสูง โดยเปิดเผยผ่านบุคลิกลักษณะความคิดเห็นต่อการเลียนแบบอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะเลียนแบบทรงผม และการแต่งกายจากนักแสดงชายในละครโทรทัศน์ อีกทั้งประเภทโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์ การรู้เท่าทันสื่อ และความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความคิดเห็นต่อการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชายของเยาวชน โดยการเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์และการรู้เท่าทันสื่อเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงในการอธิบายความคิดเห็นต่อการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชาย ส่วนความคิดเห็นต่อความนิยมทางเพศเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ในการอธิบายความคิดเห็นต่อการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชาย

วิสาลักษณ์ สิทธิขุนทด (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 613 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร คือ การรู้เท่าทันสื่อ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการอ่าน ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการเปิดรับสื่อของนักเรียน ตัวแปรแฝงทั้งหมดวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 21 ตัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดระดับการรู้เท่าทันสื่อ และแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีความเที่ยงในการวัดตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีค่าตั้งแต่ .519 ถึง .909 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับที่ 2 จาก 4 ระดับ กล่าวคือ นักเรียนยังไม่รู้เท่าทันสื่อหรือถูกครอบงำโดยสื่อ
2. โมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ประกอบด้วย ตัวแปรปัจจัย 2 ประเภท ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการอ่าน ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการเปิดรับสื่อของนักเรียน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการอ่าน ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการเปิดรับสื่อของนักเรียน โดยมีอิทธิพลผ่านปัจจัยพฤติกรรมเปิดรับสื่อ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รองลงมา คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการอ่าน
3. โมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องให้ค่าไค-สแควร์เท่ากับ 103.117; $p=.222$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 93

ค่า GFI เท่ากับ .984 ค่า AGFI เท่ากับ .961 ค่า RMR เท่ากับ .028 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของของการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 20.90

สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ ความรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ ความเคลื่อนไหวเรื่องความรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้มีงานวิจัยที่พบว่านักศึกษาไทยมีระดับความรู้เท่าทันสื่อที่ต่ำ และแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อมีมานานแล้วในประเทศไทยก็ตาม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมี วัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาว่า คนไทยรับรู้ถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการรู้เท่าทันสื่อมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ความต่างกันทางด้านอายุ ระดับการศึกษา บทบาทในครอบครัว บทบาททางสังคม และประสบการณ์ด้านสื่อ ทำให้คนไทยรับรู้ถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูอาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่ยังไม่มีบุตร และนักทรงรถเคลื่อนไหวทางสังคม

ผลการวิจัย พบว่า คนไทยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากสื่อมวลชนมากขึ้น คนไทยเห็นว่าการแก้ปัญหาที่เกิดจากสื่อมวลชนด้วยวิธีการควบคุม และลงโทษผู้ผลิตหรือผู้บริโภคสื่อสำคัญกว่า การฝึกฝนผู้บริโภคให้รู้เท่าทันสื่อ เมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่แตกต่างกันทั้งสี่ด้านของคนไทย คือ อายุ ระดับการศึกษา บทบาทในครอบครัว บทบาท ทางสังคม และประสบการณ์ด้านสื่อพบว่า คนไทยที่เป็นนักทรงรถด้านรู้เท่าทันสื่อ และผู้มีส่วนผลักดัน นโยบายทางการศึกษาเห็นความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ส่วนการรับรู้ เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของคนไทยพบว่า คนไทยเห็นความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อค่อนข้างมาก โดยเฉพาะทักษะการประเมินค่าและการวิเคราะห์ ในขณะที่พวกเขาเห็นว่าทักษะการสร้างสรรค์สื่อจำเป็นน้อยที่สุด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่แตกต่างกันทั้งสี่ด้านพบว่าคนไทยที่มีการศึกษาสูงกว่า และมีประสบการณ์ด้านสื่อมากกว่าเห็นว่าทักษะการวิเคราะห์และประเมินค่าสื่อมากกว่าผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านสื่อน้อยกว่า นอกจากนี้นักทรงรถด้านรู้เท่าทันสื่อและผู้มีส่วนผลักดัน นโยบายการศึกษา เห็นความสำคัญของทักษะการวิเคราะห์มากที่สุด จากภาพรวมทั้งหมดไม่มีกลุ่มใดที่เรียงลำดับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน

ฟารีดา เตชะวรินทร์เลิศ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับการได้รับอิทธิพลด้านการกำหนดความสำคัญแก่วาระข่าวสาร และการเลือกกรอบในการตีความ

ข่าวสาร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับการได้รับอิทธิพลด้านการกำหนดความสำคัญแก่วาระข่าวสารและการเลือก กรอบในการตีความข่าวสาร โดยศึกษาว่านักศึกษาที่มีระดับความรู้เท่าทันสื่อต่างกันจะได้รับอิทธิพลเหล่านี้ต่างกันหรือไม่ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่ง ได้แก่ นักศึกษา จำนวน 375 คน และการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทยรายวันแนวประชานิยม 4 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก และข่าวสด

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เท่าทันสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลด้านการกำหนดความสำคัญแก่ วาระข่าวสาร นักศึกษาที่มีระดับความรู้เท่าทันสื่อน้อย และนักศึกษาที่มีความรู้เท่าทันสื่อมากจะรับรู้และจัดอันดับความสำคัญแก่ วาระข่าวสารสอดคล้องกับการจัดอันดับความสำคัญแก่วาระข่าวสารของหนังสือพิมพ์มากกว่า นักศึกษาที่มีความรู้เท่าทันสื่อปานกลาง เป็นไปได้ว่า อาจเกิดจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่ออื่น การใช้หน่วยในการวัดที่ต่างกัน ความเกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวของผู้รับสาร และลักษณะการนำเสนอข่าวแบบเร้าอารมณ์ของหนังสือพิมพ์ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับอิทธิพลด้านการเลือกกรอบในการตีความข่าวสารนั้น พบว่า นักศึกษาที่มีความรู้เท่าทันสื่อน้อยจะตีความแง่มุมข่าวสารสอดคล้องกับกรอบการตีความข่าวสารของหนังสือพิมพ์มากกว่านักศึกษาที่มีความรู้เท่าทันสื่อมาก

สุรเกียรติ์ ธาดาวฒนาวิทย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างสังกัด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักเรียนประถม ศึกษาปีที่ 4-6 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 450 คน ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร โดยตัวแปรแฝงวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 14 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ได้แก่ การสนับสนุน

ทางสังคม และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรู้เท่าทันสื่อ และสารสนเทศ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมส่งอิทธิพลผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความสามารถทางภาษาต่อการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันสื่อ และสารสนเทศสูงสุด คือ การสนับสนุนทางสังคม

2. โมเดลเชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าไค-สแควร์ = 72.73, df = 57, p = .078, GFI = 0.98, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.025)

3. โมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นไม่มีความแปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์อิทธิพลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทัน สื่อและสารสนเทศในโมเดลระหว่างสังกัด

ภัทรศินี แสนสำแดง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่กับวิถีชีวิตประจำวัน ของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเข้าใจถึงความสามารถ ในการเข้าถึงสื่อมวลชนและเทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่ ตลอดจนทักษะในการวิเคราะห์และตีความเนื้อหา สาร 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงผลของการใช้เทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่ที่มีต่อการปฏิบัติ กิจกรรมด้านต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวันของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยศึกษาภายใต้กรอบ แนวคิดและแบบจำลองการรู้เท่าทันสื่อ แนวคิดการหลอมรวมเทคโนโลยีสื่อ แนวคิดเทคโนโลยี สื่อสารเป็นตัวกำหนด แนวคิดการใช้สื่อกับวิถีชีวิตประจำวันของวัยรุ่น และแนวคิดความต้องการ ของวัยรุ่น โดยระเบียบวิธีวิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล จังหวัดสกลนคร

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวัยรุ่นสามารถเข้าถึงสื่อทุกประเภทด้วยความตระหนักรู้ในคุณลักษณะ เฉพาะของแต่ละสื่อ และตัดสินใจเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อและเนื้อหาสารเพื่อตอบสนองความต้องการ และรสนิยมส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการเลือกใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่ร่วม หรือทดแทนสื่อมวลชนบางประเภท รวมทั้งมีการสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อการสื่อสารผ่านทางช่องทาง เทคโนโลยีสื่อ สมัยใหม่ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการใช้เทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่มีผล ต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัว โรงเรียน และกลุ่มเพื่อนฝูง รวมทั้งการใช้เวลาว่างและการใช้สื่อมวลชน ดังนั้น รูปแบบ การสื่อสารในชีวิตประจำวันของวัยรุ่นจึงมีแนวโน้ม ไปสู่การสื่อสารบน พื้นที่สาธารณะภายใต้บริบท ชุมชนเสมือนไร้พรมแดน ไร้กาลเวลา และมีปฏิริยาโต้ตอบระหว่างกันได้ทันที

พริยา จารุเศรษฐการ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณาในสื่อ นิตยสาร สตรี ศึกษา 1) รูปแบบและวิธีการนำเสนอบทความเชิงโฆษณาในนิตยสารสตรี 2) วิธีการในการ

แยกแยะบทความธรรมดา กับบทความเชิงโฆษณาของผู้อ่าน 3) ปัจจัยในการรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณาของผู้อ่าน 4) อุปสรรคในการรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณาของผู้อ่าน 5) ความคิดเห็นเชิงศีลธรรมและการใช้ประโยชน์ต่อบทความเชิงโฆษณาของผู้อ่าน แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์เนื้อหาในนิตยสาร Cleo Cosmopolitan Elle Cheeze และสื่อดิจิทัล ระยะเวลา 6 เดือน รวม 36 เล่ม 2) การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง อายุ 14-25 ปี จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สินค้าที่มีการใช้บทความเชิงโฆษณามากที่สุดคือ เครื่องสำอาง โดยส่วนมากเป็นบทความรายงานที่มีเนื้อหาทั่วไป ซึ่งมีการตั้งชื่อแบบบอกเล่ามากที่สุด ส่วนมากมีการโฆษณาหน้าเดียวกับบทความโดยใส่ภาพที่หล่อไปด้วย ซึ่งมักจะไม่มีกรอ้างอิงและระบุว่า เป็นพื้นที่โฆษณาส่วนใหญ่มักจะนำเสนอภาพของบุคคลร่วมกับสินค้า 2) ปัจจัยที่ทำให้ผู้อ่านรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณา ได้แก่ ข้อความลักษณะเชิงชวนแนะนำสินค้า รูปแบบ สี สันของบทความที่สอดคล้องกับสินค้า และพีเรียดอร์ 3) อุปสรรคในการรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณา ได้แก่ การเขียนแบบบทความบรรยายทั่วไป ไม่กล่าวเจาะจงสิ่งใดเป็นพิเศษ 4) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเป็นการผิดที่ใช้บทความเชิงโฆษณา และชอบการนำเสนอแบบนี้เพราะเป็นการให้ความรู้เป็นสิ่งที่ดี แต่ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และหากเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับผิวหน้า และผิวพรรณจะไม่กล้านำไปใช้

ชันทกมล สุวรรณโชติ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิดของกลุ่มบุคคลในภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชนเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดของกลุ่มบุคคลในภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชนเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์ โดยเน้นศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "แนวคิดเชิงอำนาจ" ของบุคคล กับแนวคิดของบุคคลเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชน โดยภาคประชาชนแบ่งกลุ่มย่อยเป็น กลุ่มบิดามารดา กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งหมด 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview) ประกอบไปด้วย คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ แบบวัดพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน แบบวัดลักษณะอำนาจนิยม แบบวัดแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์ และแบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ ส่วนการวิเคราะห์ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างคู่ด้วยวิธี T-Method ของ Tukey การทดสอบโดยค่า t-test และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคคลมีแนวคิดเชิงอำนาจแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม อายุ และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. บุคคลมีแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลให้บุคคลมีแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
3. บุคคลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ แตกต่างกันตามลักษณะทางด้านเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ไม่มีผลให้บุคคลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
4. แนวคิดเชิงอำนาจของบุคคล มีความสัมพันธ์กับแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ที่มีแนวคิดเชิงอำนาจอยู่ในระดับสูงจะมีแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์ที่โน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมสูงด้วย
5. แนวคิดเชิงอำนาจของบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสนอข่าวของสื่อหนังสือพิมพ์ ทั้งในด้านการทำหน้าที่เสนอข่าวสารในปัจจุบัน และในด้านความรับผิดชอบต่อจรรยาบรรณและการคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี รูปแบบการประเมินและวิธีการประเมินโดยใช้แบบ เคิร์ก แพทริค (Kirk Patrick)

1. แหล่งข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล

ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ปีการศึกษา 2557 ดังนี้

1. ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 44 คน
2. ครูโรงเรียนบ้านสุเม่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 24 คน
3. นักเรียนโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 131 คน
4. นักเรียนโรงเรียนเรืองวิทยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 10 คน
5. ครูแกนนำที่ผ่านการเข้าการอบรมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 15 คน
6. นักเรียนที่ครูแกนนำ จำนวน 15 คน จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียน
7. ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน
8. รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

แบบประเมินโครงการ แบ่งเครื่องมือตามกรอบการประเมินของ เคิร์ก แพทริค ใช้เครื่องมือทั้งหมด 12 ฉบับ

1. **ประเมินปฏิกิริยา (Reaction)** ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ คือ

1.1 แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ

2. **ประเมินความรู้ (Learning)** ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ คือ

2.1 แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมการอบรมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 แบบทดสอบความรู้และทักษะของครูผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมการอบรมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (Dependent)

2.3 แบบประเมินความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมการอบรมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4 แบบทดสอบความรู้และทักษะของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมการอบรมโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (Dependent)

3. **ประเมินพฤติกรรม (Behavior)** ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1 แบบประเมินตนเองของครูแกนนำเกี่ยวกับความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ การผลิตและการใช้สื่อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 แบบประเมินความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ การผลิตและการใช้สื่อของครูแกนนำ สำหรับผู้นิเทศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 แบบสอบถามพฤติกรรมของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. **ประเมินผลลัพธ์ (Results)** ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.1 แบบประเมินพฤติกรรมความรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่นำความรู้ ทักษะไปใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษารายงานรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในโรงเรียน ออกแบบพัฒนาเป็นโครงการอบรม สร้างกรอบเนื้อหาในการบรรยายความรู้ และกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสำหรับโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรงและโรงเรียนบ้านสุเม่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

2. จัดดำเนินการโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อถ่ายทอดและส่งเสริมให้ครูได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำเสนอแบบสอบถามและแบบทดสอบด้วยตนเอง และประสานงานฝ่ายเครือข่ายทางสังคมขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) เพื่อดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและแบบทดสอบพร้อมกับรับเอกสารข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจครู จำนวน 68 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืน 68 ฉบับ

3.2 แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของครู จำนวน 68 ฉบับ ได้แบบประเมินกลับคืน 68 ฉบับ

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียน จำนวน 131 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืน 131 ฉบับ

3.4 แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักเรียน จำนวน 131 ฉบับ ได้แบบประเมินกลับคืน 131 ฉบับ

4. ผู้วิจัยทำการติดตามและประเมินผลประสิทธิผลของโครงการ ในการอบรม และพัฒนาครูและนักเรียน ว่าสามารถนำความรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ให้มีประสิทธิผลและผลลัพธ์อย่างไร โดยจัดเป็นการนิเทศตามจากผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้เท่าทันสื่อ และให้มีการร่วมสังเกตการณ์เรียนการสอนเพื่อหาข้อเสนอแนะปรับปรุงการเรียนการสอน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จนจบภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

5. นำแบบสอบถาม แบบประเมิน แบบนิเทศตามตาม แบบบันทึกการเรียนการสอน และกิจกรรมที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

6. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดโครงการอบรม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.50 - 5.00	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสิน คือ ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเปรียบเทียบความรู้ของครูก่อนและหลังการอบรม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.50 - 5.00	หมายถึง	ครูมีความรู้ ทักษะ และเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจน้อย
 1.00 - 1.50 หมายถึง ครูและนักเรียนมีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
 เกณฑ์การตัดสิน คือ ครูมีความรู้ ทักษะ และเจตคติอยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51
 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สำหรับการทดสอบความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนและหลัง
 การอบรมของครูและนักเรียน จะใช้ค่าสถิติ t-test (Dependent)

เกณฑ์การตัดสิน คือ ครูและนักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีคะแนนหลังเข้ารับการอบรม
 สูงกว่าคะแนนก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญ .05

4. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์
 เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อของครูโดยการประเมินตนเอง การประเมิน
 พฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ และพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรม
 สัมมนา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.50 - 5.00 หมายถึง ความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ
 ของครู/การประเมินพฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ/พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัด
 โครงการอบรมสัมมนาในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ
 ของครู/การประเมินพฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ/พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัด
 โครงการอบรมสัมมนาในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ
 ของครู/การประเมินพฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ/พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัด
 โครงการอบรมสัมมนาในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ
 ของครู/การประเมินพฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ/พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัด
 โครงการอบรมสัมมนาในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ
 ของครู/การประเมินพฤติกรรมของครูแกนนำโดยผู้เชี่ยวชาญ/พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัด
 โครงการอบรมสัมมนาในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสิน

1. ครูแกนนำจำนวน 15 คน มีความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และสื่อผลิต/ใช้ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน หลังนิเทศจำนวน 2 ครั้ง สูงขึ้นตามลำดับ และอยู่ในระดับ มากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ผู้บริหารไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของนักเรียน ครู และผู้บริหาร ในการนำความรู้ ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

4.50 - 5.00 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ/ครูหรือ ผู้บริหารความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ/ครูหรือ ผู้บริหารความพึงพอใจในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ/ครูหรือ ผู้บริหารความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ/ครูหรือ ผู้บริหารความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ/ครูหรือ ผู้บริหารความพึงพอใจในระดับที่ต่ำสุด

เกณฑ์การตัดสิน

1. นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ที่เรียนกับครูแกนนำมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่ออยู่ ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ครูที่นำความรู้ ทักษะ หลังการอบรมการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้มีความพึงพอใจ ทั้งภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. ผู้บริหารมีความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ครู และนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตาราง 3 แสดงกรอบการประเมินโครงการอบรมครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
1.ประเมินปฏิกิริยา (Reaction)	ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในเรื่อง ครู -หลักสูตร/เนื้อหา -วิทยากร -สถานที่ -สไตล์การสอน -ระยะเวลาในการอบรม	ครู จำนวน 68 คน จำแนกเป็น 1.ครูโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง 44 คน 2.ครูโรงเรียนบ้านสุเม่น 24 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้าร่วมโครงการ“ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ	ผู้รับผิดชอบโครงการ กำหนดให้มีระดับความพึงพอใจมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
	นักเรียน -เนื้อหา -กิจกรรม -อุปกรณ์ -สไตล์การสอน -ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรม/กิจกรรม มีความเหมาะสม	-นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง จำนวน 131 คน -นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเรืองวิทยพิทยา คมจำนวน 10 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ“ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ	ผู้รับผิดชอบโครงการ กำหนดให้มีระดับความพึงพอใจมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
2.ประเมินความรู้ (Learning)	<p>ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เข้า ร่วม</p> <p>โครงการ</p> <p>ครู</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความรู้ <p>-ความรู้ในเรื่องบทบาท อธิพิพล และ ผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและ เยาวชน</p> <p>-ความรู้ในเรื่องจิตวิทยาและพัฒนาการ เด็กและวัยรุ่น และโรคภัยเกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>-ความรู้ในเรื่องทักษะการเรียนรู้แห่ง ศตวรรษที่ 21</p> <p>-ความรู้ในเรื่องแนวทางการสอน การบูรณาการรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียน</p> <p>-ความรู้ในเรื่องสถานการณ์ปัญหา ด้านการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย</p> <p>-ความรู้ในเรื่องแนวคิด องค์ความรู้ ด้านการรู้เท่าทันสื่อ</p>	<p>ครู จำนวน 68 คน จำแนก เป็น</p> <p>1.ครูโรงเรียนอนุบาลศรี ส้ำโรง 44 คน</p> <p>2.ครูโรงเรียนบ้านสุเม่น 24 คน</p>	<p>แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการรู้เท่าทัน สื่อ ระหว่างก่อนและ หลังการเข้าร่วมการอบรมโครงการ“ครู สร้างสรรค์นักเรียนทัน สื่อ”</p>	<p>ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน</p> <p>แบบทดสอบความรู้ และทักษะเกี่ยวกับกร รู้เท่าทันสื่อ ระหว่าง ก่อนและหลังการเข้า ร่วมการอบรมโครงการ “ครูสร้างสรรค์นักเรียน ทันสื่อ”</p>	<p>ครูไม่น้อยกว่าร้อยละ60 มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ หลังเข้ารับการ อบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม โดยหลังการอบรมครู มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ เทียบกับการ รู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ</p> <p>ครูที่เข้ารับการอบรมมีคะแนน หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่า คะแนนก่อนการอบรม อย่างมี นัยสำคัญ .05</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
2.ประเมินความรู้ (Learning) (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> • ทักษะ <ul style="list-style-type: none"> -ความสามารถในการเลือกเปิดรับสื่ออย่างเหมาะสม -ความสามารถในการประเมินสื่อ -ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ -ความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ -ความสามารถในการนำเอาความรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก • ทศนคติ <ul style="list-style-type: none"> -มีความตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน -มีความตระหนักถึงผลกระทบเชิงบวก เชิงลบอันเกิดมาจากการไม่รู้เท่าทันสื่อที่จะเกิดขึ้นกับการบทบาทการสอนของตนเอง 				

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
2.ประเมินความรู้ (Learning) (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการ กระตือรือร้น ในการที่จะส่งเสริมแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียนที่รับผิดชอบ - มีความคิดพัฒนา สร้างสรรค์ ผลิตคิดค้น นวัตกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน 				
	นักเรียน <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ในเรื่อง ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ - ความรู้ในเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ - ความรู้ในเรื่อง ทักษะการคิดวิเคราะห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง จำนวน 131 คน - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเรืองวิทยพิทยา คม จำนวน 10 คน 	แบบประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมการอบรม	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน -ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน -สถิติทดสอบ t-test (Dependent)	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม โดยหลังการอบรมนักเรียน มีความรู้ ทักษะ และเจตคติ เทียบกับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากขึ้นไป $(\bar{X})$ มีค่า ≥ 3.51 จากมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นักเรียนที่เข้ารับการอบรมมีคะแนนหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญ .05

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
3.ประเมินพฤติกรรม (Behavior)	<p>พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้</p> <p>ครู</p> <ol style="list-style-type: none"> จำนวนครูที่นำความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้ จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อที่ผลิต/ใช้ ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ และผลิต/ใช้สื่อ ของครูแกนนำที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน หลังการนิเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ครูแกนนำ จำนวน 15 คน ผู้นิเทศ/ให้คำปรึกษา จาก ThaiPBS 	<ul style="list-style-type: none"> แบบประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ การจัดการเรียนรู้และการผลิตใช้สื่อ แบบประเมินความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และการผลิตใช้สื่อของครูแกนนำ (สำหรับผู้นิเทศ) 	<p>ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>	<p>ครูแกนนำจำนวน 15 คน มีความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และสื่อผลิต/ใช้ ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน หลังนิเทศจำนวน 2 ครั้ง สูงขึ้นตามลำดับ และอยู่ในระดับมากขึ้นไป</p> <p>($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ</p>
	<p>ผู้บริหาร</p> <p>พฤติกรรมของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 	<ul style="list-style-type: none"> แบบสอบถามพฤติกรรมของผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ 	<p>ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>	<p>ผู้บริหารไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากขึ้นไป</p> <p>($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
4. ประเมินผลลัพธ์ (Results)	1. พฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ครูแกนนำจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ	- ครูแกนนำ จำนวน 15 คน ที่จัดการเรียนรู้ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในห้องเรียน	แบบประเมินพฤติกรรม การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	นักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ที่เรียนกับครูแกนนำมีพฤติกรรม การรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
	2. ความพึงพอใจของครูที่นำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้นต่อตนเองและนักเรียน	- ครูแกนนำ จำนวน 15 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่นำความรู้ทักษะไปใช้	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ครูที่นำความรู้ ทักษะ หลังการอบรมการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้มีความพึงพอใจทั้งภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
	3. ความพึงพอใจของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ครู และนักเรียน	- ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน - รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน	แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผู้บริหารมีความพึงพอใจเกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ครู และนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X}$) มีค่า ≥ 3.51 จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

บทที่ 4

ผลการประเมิน

การประเมินโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้
เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้

1. ผลการประเมินปฏิกิริยา ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ผลการประเมินความรู้ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ผลการประเมินพฤติกรรม ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ผลการประเมินผลลัพธ์ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

Σfx = ผลรวมของความถี่ของคะแนนทั้งหมด

S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t = ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-test (Dependent)

การประเมินปฏิบัติการ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการ
การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
แหล่งข้อมูล: ครูผู้เข้าร่วมโครงการ

ตาราง 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของครูผู้เข้ารับการอบรม

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	13	22.4
หญิง	45	77.6
รวม	58	100.0
อายุ		
22-27 ปี	8	13.8
28-33 ปี	10	17.2
34-39 ปี	5	8.6
40-45 ปี	5	8.6
46-51 ปี	12	20.7
52 ปีขึ้นไป	18	31.0
รวม	58	100.0
การศึกษา		
อนุปริญญา/ปวช.ปวส. หรือเทียบเท่า	2	3.4
ปริญญาตรี	38	65.5
ปริญญาโท	17	29.3
ปริญญาเอก	1	1.7
รวม	58	100.0
สาขา		
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	40	69.0
สังคมศาสตร์/มานุษยวิทยา	4	6.9
วิศวกรรมศาสตร์/วิทยาศาสตร์	8	13.8
พาณิชยศาสตร์/การบัญชี	2	3.4
ศิลปศาสตร์/ภาษาศาสตร์	1	1.7
ไม่ระบุ	3	5.2
รวม	58	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
สถานภาพ		
ข้าราชการครู	44	75.9
พนักงานราชการ	1	1.7
พนักงานอัตราจ้าง	5	8.6
ไม่ระบุ	8	13.8
รวม	58	100.0
อายุการทำงาน		
1 - 5 ปี	17	29.3
6 - 10 ปี	5	8.6
11 - 15 ปี	2	3.4
16 - 20 ปี	2	3.4
21 - 25 ปี	4	6.9
26 - 30 ปี	8	13.8
31 - 40 ปี	15	25.9
ไม่ระบุ	5	8.6
รวม	58	100.0
ภาระงานปัจจุบัน		
สายงานบริหาร	5	8.6
สายงานการสอน	52	89.7
ไม่ระบุ	1	1.7
รวม	58	100.0

จากตาราง 4 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีจำนวนทั้งสิ้น 58 คน เพศหญิง 45 คน (คิดเป็นร้อยละ 77.6) และเพศชาย 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 22.4) ตามลำดับ

อายุของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอายุ 52 ปีขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 31.0)

วุฒิการศึกษาของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 65.5

สาขาการศึกษาของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จบการศึกษาจากสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 69.0

สถานภาพการทำงานของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงานเป็นข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 75.9

อายุการทำงานของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 29.3 อายุการทำงาน 31-40 ปี ร้อยละ 25.9 และอายุการทำงาน 26-30 ปี ร้อยละ 13.8 ตามลำดับ

ภาระงานปัจจุบันของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีภาระงานสายงานการสอน ร้อยละ 89.7

ตาราง 5 แสดงอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับ

ประเภทสื่อ	ความถี่ และร้อยละของอันดับ (n=68)													
	อันดับ1		อันดับ2		อันดับ3		อันดับ4		อันดับ5		อันดับ6		อันดับ7	
1. โทรทัศน์	32	55.2	11	19.0	6	10.3	1	1.7	1	1.7	1	1.7	1	1.7
2. หนังสือพิมพ์/ นิตยสาร	0	0.0	22	37.9	12	20.7	9	15.5	6	10.3	3	5.2	0	0.0
3. หนังสือ	1	1.7	3	5.2	9	15.5	11	19.0	11	19.0	3	5.2	2	3.4
4. วิทยุ	5	8.6	2	3.4	1	1.7	6	10.3	2	3.4	9	15.5	11	19.0
5. เว็บไซต์ข่าว/ บันเทิง	3	5.2	9	15.5	17	29.3	10	17.2	4	6.9	3	5.2	0	0.0
6. สื่อสังคม	16	27.6	9	15.5	6	10.3	7	12.1	9	15.5	3	5.2	0	0.0
7. ภาพยนตร์	0	0.0	1	1.7	3	5.2	1	1.7	7	12.1	11	19.0	18	31.0

จากตาราง 5 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการประเมินอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับ โดยสื่อที่เปิดรับอันสูงสุดอันดับ1 คือสื่อประเภทโทรทัศน์ ร้อยละ 55.2 สื่อที่เปิดรับอันดับ 2 คือสื่อประเภทหนังสือพิมพ์/นิตยสาร ร้อยละ 37.9 และสื่อที่เปิดรับอันดับ3 คือ สื่อประเภทเว็บไซต์ข่าว/บันเทิง ร้อยละ 29.3 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ

รายการ	(n=68)
	ระยะเวลา (ชั่วโมง/วัน)
ระยะเวลาเปิดรับสื่อโทรทัศน์	2:08
ระยะเวลาเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0:48
ระยะเวลาเปิดรับสื่อหนังสือ	0:48
ระยะเวลาเปิดรับสื่อวิทยุ	0:23
ระยะเวลาเปิดรับสื่อเว็บไซต์	1:04
ระยะเวลาเปิดรับสื่อสังคม	1:18
ระยะเวลาเปิดรับสื่อภาพยนตร์	0:24
ระยะเวลาเปิดรับสื่ออื่นๆ	0:09
รวมเฉลี่ย	7:02

จากตาราง 6 พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการประเมินแสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ โดยสื่อที่มีระยะเวลาสูงสุดที่เปิดรับคือสื่อโทรทัศน์ ระยะที่เปิดรับต่อวันคือ 2.08 ชั่วโมง ระยะเวลารองลงมาที่เปิดรับคือสื่อสังคม ระยะที่เปิดรับต่อวันคือ 1.18 ชั่วโมง และระยะเวลาที่เปิดรับ คือสื่อเว็บไซต์ ระยะที่เปิดรับต่อวันคือ 1.04 ชั่วโมง ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงประเภทของสื่อที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน

ประเภทสื่อ	(n=68)	
	ความถี่	ร้อยละ
1.โทรทัศน์	41	70.7
2.หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	41	70.7
3.หนังสือ	47	81.0
4.วิทยุ	6	10.3
5.เว็บไซต์ข่าว/บันเทิง	33	56.9
6.สื่อสังคม	23	39.7
7.ภาพยนตร์	15	25.9

จากตาราง 7 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการประเมินแสดงประเภทสื่อที่นำไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน สื่อที่นำไปใช้มากที่สุดคือหนังสือ ร้อยละ 81.0 รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์/ นิตยสาร ร้อยละ 70.7 และสื่อเว็บไซต์ข่าว/บันเทิง ร้อยละ 56.9 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงพฤติกรรม ปัญหา การใช้สื่อของนักเรียนที่ครูค้นพบ

ประเด็น	(n=68)	
	ความถี่	ร้อยละ
1. ปัญหาที่พบ		
1.1 การใช้ภาษาในสื่อใหม่ การโพสต์ข้อความต่างๆ	7	12.1
1.2 การใช้เวลากับสื่อมากเกินไป/ไม่ถูกเวลา	21	36.2
1.3 การใช้สื่อที่เน้นแต่เนื้อหาบันเทิง	1	1.7
1.4 นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	2	3.4
1.5 สื่อที่ใช้เรียน/สอนไม่พอสำหรับนักเรียน	5	8.6
1.6 นักเรียนใช้/เสิร์ฟสื่อลามกอนาจาร	2	3.4
1.7 ใช้สื่อไปในทางหาแฟน หาคู่ โพสต์เรื่องส่วนตัวที่ไม่เหมาะสม	2	3.4
1.8 ใช้สื่อไม่เกิดประโยชน์ไปในทางศึกษาหรือเพื่อหาความรู้	4	6.9
1.9 ใช้สื่อไปในทางที่ผิด คัดลอกข้อมูลโดยไม่ตรวจทาน มาส่งเป็นการบ้าน/ รายงาน	1	1.7
1.10 การเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ การ์ตูน โฆษณา	2	3.4
1.11 การใช้สื่อโทรทัศน์ของเด็กที่ทำให้เด็กมีสมาธิสั้น	1	1.7
1.12 นักเรียนรับสื่อโดยไม่คิดตั้งคำถาม หลงเชื่อสื่อง่ายดาย	3	5.2
1.13 ไม่พบปัญหา	7	12.1
รวม	58	100.0
2. วิธีการแก้ปัญหา		
2.1 แนะนำให้เข้าใจในผลกระทบของสื่อ	37	63.8
2.2 กำหนด/สร้างข้อตกลงเรื่องการใช้งานสื่อกับเด็ก	8	13.8
2.3 ให้โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมอื่น เช่น กิจกรรมการอ่าน	2	3.4
2.4 หยุดสัญญาณอินเทอร์เน็ตทันทีในขณะที่สอนอยู่	1	1.7
2.5 การจัดกิจกรรมจิตศึกษา	1	1.7
2.6 ให้นักเรียนค้นหาสื่อที่ดีเหมาะสมนอกเวลาเรียน	1	1.7
2.7 คุยกับผู้ปกครองเพื่อหาข้อเสนอแนะแก้ไข	1	1.7
2.8 ไม่พบวิธีแก้	7	12.1
รวม	58	100.0

ตาราง 8 (ต่อ)

ประเด็น	(n=68)	
	ความถี่	ร้อยละ
3. สภาพปัญหาอื่นๆ		
3.1 สื่อที่ใช้ความรุนแรง ลามกอนาจาร	2	3.4
3.2 การใช้สื่อที่มากเกินไปจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือไม่ทำการบ้าน	4	6.9
3.3 การใช้สื่อสังคมของนักเรียนจากผู้ปกครองที่มีบัญชีสื่อสังคม	12	20.7
3.4 พฤติกรรมการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม/เอาตามคาราที่ชื่นชอบ	4	6.9
3.5 การรับชมสื่อโทรทัศน์โดยไม่มีผู้ปกครองควบคุมดูแล	7	12.1
3.6 พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ นำเอาไปใช้เล่นเกมที่โรงเรียน	8	13.8
3.7 การใช้สื่อไปในทางชู้สาว	1	1.7
3.8 การใช้สื่อที่มีความรุนแรง/เลียนแบบสื่อที่มีความรุนแรง	3	5.2
3.9 ไม่พบสภาพปัญหาอื่นๆ	17	29.3
รวม	58	100.0

จากตาราง 8 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการประเมินพฤติกรรม ปัญหา การใช้สื่อของนักเรียนที่ครูค้นพบ โดยปัญหาที่พบมากที่สุดเกี่ยวกับการใช้เวลากับสื่อมากเกินไป/ไม่ถูกเวลา ร้อยละ 36.2 ปัญหาการใช้ภาษาในสื่อใหม่ การโพสต์ข้อความต่างๆ ร้อยละ 12.1 และปัญหาสื่อที่ใช้เรียน/สอนไม่พอสำหรับนักเรียน ร้อยละ 8.6 ตามลำดับ

วิธีการแก้ปัญหาที่ครูใช้มากที่สุด คือ แนะนำให้เข้าใจในผลกระทบของสื่อ ร้อยละ 63.8 กำหนด/สร้างข้อตกลงเรื่องการใช้งานสื่อกับเด็ก ร้อยละ 13.8 และให้โรงเรียนส่งเสริมกิจกรรมอื่น เช่น กิจกรรมการอ่าน ร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

สภาพปัญหาอื่นๆ ที่พบมากที่สุด คือ การใช้สื่อสังคมของนักเรียนจากผู้ปกครองที่มีบัญชีสื่อสังคม ร้อยละ 20.7 พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์นำเอาไปใช้เล่นเกมที่โรงเรียน ร้อยละ 13.8 และการรับชมสื่อโทรทัศน์โดยไม่มีผู้ปกครองควบคุมดูแล ร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการในภาพรวม

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ค่าคะแนนเฉลี่ยประเมินโครงการของครูผู้เข้าร่วมด้านกระบวนการ	4.54	0.50	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ค่าคะแนนเฉลี่ยประเมินโครงการของครูผู้เข้าร่วมด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากร	4.78	0.38	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ค่าคะแนนเฉลี่ยประเมินโครงการของครูผู้เข้าร่วมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.51	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ค่าคะแนนเฉลี่ยประเมินโครงการของครูผู้เข้าร่วมด้านคุณภาพ/ผลลัพธ์	4.69	0.45	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.63	0.45	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.45)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากร ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพ/ผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) และด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.46)

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านปฏิกิริยา (Reaction) ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การ	การตัดสิน
	$\bar{X}$	S.D.	ตัดสิน	ผ่าน/ไม่ผ่าน
1. มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เหมาะสม กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ	4.48	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. กระบวนการจัดกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม	4.59	0.56	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. มีการอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.53	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมหรือการให้บริการมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้	4.48	0.60	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน	4.64	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.54	0.59	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.59)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.56) และด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายข้อผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านเจ้าหน้าที่วิทยากร

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความเหมาะสมในการแต่งกาย/บุคลิก/ท่าทางการให้บริการ	4.64	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. อธิบาย สื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความสุภาพ และด้วยไมตรีจิต	4.78	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. อธิบาย สื่อสาร บริการด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว ชับไว	4.83	0.38	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาได้ดี เช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ	4.81	0.40	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. อธิบาย ตอบคำถาม ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ	4.83	0.38	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.78	0.44	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านเจ้าหน้าที่วิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.44)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการอธิบาย สื่อสาร บริการด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว ชับไว และด้านอธิบาย ตอบคำถาม ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านความรู้ความสามารถในเนื้อหาได้ดี เช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.40) และด้านอธิบาย สื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความสุภาพ และด้วยไมตรีจิต ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่วิทยากร ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายข้อผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ใต้อัตนุปรกรณ์

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานที่จัดสัมมนา ห้องพัก ห้องประชุม มีความเหมาะสม	4.38	0.70	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ มีความเหมาะสมเพียงพอ	4.47	0.60	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความทันสมัย น่าสนใจ และสื่อความหมายได้ดี	4.67	0.47	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. อาหาร ของว่าง เครื่องดื่ม มีความเหมาะสม และคุณภาพดี สะอาด	4.64	0.55	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน	4.38	0.62	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.51	0.59	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ใต้อัตนุปรกรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.59)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความทันสมัย น่าสนใจ และสื่อความหมายได้ดี ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านอาหาร ของว่าง เครื่องดื่ม มีความเหมาะสม และคุณภาพดี สะอาด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) และด้านครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ มีความเหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อม ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ

และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายข้อผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านคุณภาพผลลัพธ์

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ได้เข้าร่วมโครงการและมีความรู้สึกประทับใจ	4.66	0.55	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ได้เข้าร่วมโครงการและได้รับสิ่งที่ต้องการตรงตามความต้องการ	4.66	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ได้เข้าร่วมโครงการหรือได้รับบริการที่เป็นประโยชน์	4.71	0.50	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับการเรียน การสอนได้	4.71	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับชีวิตประจำวัน	4.72	0.45	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.69	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการด้านคุณภาพผลลัพธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ ด้านเข้าร่วมโครงการหรือได้รับบริการที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.50) และด้านสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับการเรียน การสอนได้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) และด้านได้เข้าร่วมโครงการและมีความรู้สึกประทับใจ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.55) และด้านได้เข้าร่วมโครงการและได้รับสิ่งที่ต้องการตรงตามความต้องการ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านคุณภาพผลลัพธ์ ของผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายชื่อผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

แหล่งข้อมูล: นักเรียน

ตาราง 14 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูล	(n=141)	
	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	70	49.6
หญิง	71	50.4
	รวม	141
โรงเรียน		
อนุบาลศรีสำโรง	131	92.9
โรงเรียนวิทยพิทยาคม	10	7.1
	รวม	141
อายุ		
10 ปี	27	19.1
11 ปี	102	72.3
12 ปี	4	2.8
13 ปี	7	5.0
14 ปี	1	0.7
	รวม	141
ระดับชั้น		
ประถมศึกษาปีที่ 5	131	92.9
ประถมศึกษาปีที่ 6	10	7.1
	รวม	141

จากตาราง 14 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมมีจำนวนทั้งสิ้น 141 คน เพศหญิง ร้อยละ 50.4 และเพศชาย ร้อยละ 49.6 ตามลำดับ

โรงเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมมี 2 โรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มาจาก โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง ร้อยละ 92.9

อายุของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ร้อยละ 72.3

ระดับการศึกษาของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีระดับ การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 92.9

ตาราง 15 แสดงอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับของนักเรียน

ประเภทสื่อ	ความถี่ และร้อยละของอันดับ (n=141)													
	อันดับ1		อันดับ2		อันดับ3		อันดับ4		อันดับ5		อันดับ6		อันดับ7	
1. โทรทัศน์	86	61.0	14	9.9	10	7.1	4	2.8	5	3.5	9	6.4	12	8.5
2. หนังสือพิมพ์/ นิตยสาร	17	12.1	14	9.9	19	13.5	10	7.1	25	17.7	31	22.0	12	8.5
3. หนังสือ	10	7.1	9	6.4	21	14.9	22	15.6	27	19.1	23	16.3	5	3.5
4. วิทยุ	2	1.4	10	7.1	9	6.4	11	7.8	19	13.5	18	12.8	26	18.4
5. เว็บไซต์ข่าว/ บันเทิง	3	2.1	23	16.3	18	12.8	10	7.1	10	7.1	10	7.1	4	2.8
6. สื่อสังคม	12	8.5	7	5.0	24	17.0	11	7.8	4	2.8	3	2.1	2	1.4
7. ภาพยนตร์	0	0.0	13	9.2	1	0.7	18	12.8	5	3.5	5	3.5	17	12.1

จากตาราง 15 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการประเมินอันดับประเภทของสื่อที่เปิดรับ โดยสื่อที่เปิดรับอันสูงสุดอันดับ 1 คือ สื่อประเภทโทรทัศน์ ร้อยละ 61.0 สื่อที่เปิดรับอันดับ 2 คือ สื่อประเภทเว็บไซต์ข่าว/บันเทิง ร้อยละ 16.3 และสื่อที่เปิดรับอันดับ 3 คือ สื่อประเภทสื่อสังคม ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ

รายการ	(n=141)
	ระยะเวลา (ชั่วโมง/วัน)
ระยะเวลาเปิดรับสื่อโทรทัศน์	2:51
ระยะเวลาเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์/นิตยสาร	0:46
ระยะเวลาเปิดรับสื่อหนังสือ	1:10
ระยะเวลาเปิดรับสื่อวิทยุ	0:40
ระยะเวลาเปิดรับสื่อเว็บไซต์	1:21
ระยะเวลาเปิดรับสื่อสังคม	1:37
ระยะเวลาเปิดรับสื่อภาพยนตร์	1:10
รวม	9.35

จากตาราง 16 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการประเมินแสดงระยะเวลาที่เปิดรับสื่อ โดยสื่อที่มีระยะเวลาสูงสุดที่เปิดรับคือสื่อโทรทัศน์ ระยะเวลาที่เปิดรับต่อวันคือ 2.51 ชั่วโมง ระยะเวลารองลงมาที่เปิดรับคือสื่อสังคม ระยะเวลาที่เปิดรับต่อวันคือ 1.37 ชั่วโมง และระยะเวลาที่เปิดรับ คือ สื่อเว็บไซต์ ระยะเวลาที่เปิดรับต่อวันคือ 1.21 ชั่วโมง ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการในภาพรวม

รายการ	(n=141)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ชัดเจน เข้าใจได้ ไม่สับสน	4.20	0.78	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. กิจกรรม เกม มีเนื้อหาที่ สนุก น่าสนใจ	4.45	0.74	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ทีมงาน วิทยากร ช่วยเหลือนักเรียน ทำกิจกรรมได้ดี	4.26	0.86	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. เวลาในแต่ละกิจกรรมเหมาะสม ไม่สั้นไม่ยาวเกินไป	4.23	0.80	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. เนื้อหาที่วิทยากรบรรยาย มีความสนุก มีสาระประโยชน์ เข้าใจได้ง่าย	4.39	0.92	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. กิจกรรมสนทนาการ มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	4.52	0.71	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. สื่อ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความทันสมัย น่าสนใจ และสื่อความหมายได้ดี	4.30	0.84	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

ตาราง 17 (ต่อ)

รายการ	(n=141)		เกณฑ์การ	การตัดสิน
	$\bar{X}$	S.D.	ตัดสิน	ผ่าน/ไม่ผ่าน
8. อาหาร ของว่าง เครื่องดื่ม มีความเหมาะสม คุณภาพดี สะอาด	4.26	0.90	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9. ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน	4.52	0.76	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10. ความรู้สึกประทับใจ ชื่นชอบ ต่อกิจกรรมนี้	4.43	0.84	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวม	4.36	0.82	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ที่มีต่อการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.59)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมสันตนาการ มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.71) และด้านความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมเกม มีเนื้อหาที่ สนุก น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.74) และด้านความรู้สึกประทับใจ ชื่นชอบ ต่อกิจกรรมนี้ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินระดับความพึงพอใจด้านปฏิบัติการ (Reaction) ของนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

การประเมินความรู้ ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการ
การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
แหล่งข้อมูล: ครูผู้เข้าร่วมโครงการ

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความรู้ ทักษะ และ
เจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมโครงการของครูผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การ ตัดสิน	การตัดสิน ผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความรับรู้ : ท่านทราบข่าวเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการ ก่อนเข้าร่วม	3.31	1.16	$\bar{X} \geq 3.51$	ไม่ผ่าน
2. ความรู้ : ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการ รู้เท่าทันสื่อ	3.76	0.93	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. การเปิดรับ : ท่านมีความยินดีที่จะเข้าร่วมอบรมใน โครงการ	4.53	0.65	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ความเข้าใจ : ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของ โครงการ	4.26	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ความกระตือรือร้น : ท่านมีความกระตือรือร้น ที่จะเข้า ร่วมทำกิจกรรมกับโครงการ	4.22	0.77	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ความมุ่งหวัง : ท่านมีความมุ่งหวังที่จะนำเอา สารประโยชน์จากการอบรมไปใช้ในการทำงาน	4.53	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. ความพร้อม : ท่านมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าร่วม กิจกรรมกิจกรรม	4.19	0.85	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวม	4.10	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย,
2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า ผลการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ
ก่อนเข้าร่วมโครงการ ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.83)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการเปิดรับ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.65) และด้านความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.83) และด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 1.16)

ทั้งนี้ ผลการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อก่อนเข้าร่วมโครงการ ครูผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อหลังเข้าร่วมโครงการของครูผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	(n=68)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความรู้ : ท่านทราบข่าวเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการก่อนเข้าร่วม	4.72	0.74	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ความรู้ : ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ	4.78	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. การเปิดรับ : ท่านมีความยินดีที่จะเข้าร่วมอบรมในโครงการ	4.84	0.37	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ความเข้าใจ : ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.79	0.45	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ความกระตือรือร้น : ท่านมีความกระตือรือร้น ที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมกับโครงการ	4.78	0.50	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ความมุ่งมั่น : ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะนำเอาสารประโยชน์จากการอบรมไปใช้ในการทำงาน	4.86	0.40	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. ความพร้อม : ท่านมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรม	4.78	0.53	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวม	4.79	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 19 พบ ผลการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ หลังเข้าร่วมโครงการ ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.49)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านการเปิดรับ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) และด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.74)

ทั้งนี้ ผลการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อหลังเข้าร่วมโครงการ ครูผู้เข้าร่วมโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนและหลังของครูผู้เข้าร่วมโครงการอบรม

รายการ	(n=68)				t	(sig)
	ก่อน		หลัง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. คะแนนวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ตัวเลือก) คะแนนเต็ม 10	6.05	3.12	8.82	1.09	-10.883*	.000
2. คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ถูก/ผิด) คะแนนเต็ม 10	7.19	1.28	8.55	0.90	-8.576*	.000
3. อภิปรายความรู้เท่าทันสื่อ คะแนนเต็ม 4	1.40	0.65	2.52	0.50	-11.026*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 20 พบว่า การเปรียบเทียบผลการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการอบรม โดยทำการทดสอบ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ตัวเลือก) วัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ถูก/ผิด) และการอธิบายความรู้เท่าทันสื่อ ในช่วงหลังการเข้ารับการอบรมสูงกว่าในช่วงก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ คือ ผลการสอบวัดความรู้หลังเข้าร่วมรับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แหล่งข้อมูล: นักเรียน

ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนและหลังเข้าของนักเรียนผู้ร่วมโครงการ

รายการ	(n=141)				t	(sig)
	ก่อน		หลัง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. คะแนนวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ตัวเลือก) คะแนนเต็ม 5	2.46	1.03	3.01	1.01	-9.106*	.000
2. คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ถูก/ผิด) คะแนนเต็ม 10	5.55	1.33	6.80	1.16	-15.421*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 พบว่า การเปรียบเทียบผลการประเมินความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการอบรม โดยทำการทดสอบ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ตัวเลือก) และวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ถูก/ผิด) ในช่วงหลังการเข้ารับการอบรมสูงกว่าในช่วงก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ คือ ผลการสอบวัดความรู้หลังเข้าร่วมรับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประเมินพฤติกรรมครูและนักเรียนหลังผ่านการอบรมตามโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

แหล่งข้อมูล: ครูแกนนำ

ตาราง 22 แสดงค่าความถี่และร้อยละของเนื้อหาที่ครูแกนนำได้ส่งเสริมการสอนการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

รายการ	(n=15)			
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. ส่งเสริมการสอนเรื่องนิยามความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ	5	33.3	5	33.3
2. ส่งเสริมการสอนเรื่องความสำคัญของสื่อกับการเรียนรู้สื่อ	10	66.7	13	86.7
3. ส่งเสริมการสอนเรื่องอิทธิพลและผลกระทบของสื่อ	9	60.0	12	80.0
4. ส่งเสริมการสอนเรื่องวิธีการใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์และตระหนักเท่าทัน	13	86.7	12	80.0
5. ส่งเสริมการสอนเรื่องอื่นๆ	0	0.0	0	0.00

จากตาราง 22 พบว่า เนื้อหาที่ครูแกนนำได้ส่งเสริมการสอนการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน โดยเนื้อหาที่นำไปจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนมากที่สุดในการประเมินครั้งที่ 1 คือ ส่งเสริมการสอนเรื่องวิธีการใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์และตระหนักเท่าทัน ร้อยละ 86.7 ส่งเสริมการสอนเรื่องความสำคัญของสื่อกับการเรียนรู้สื่อ ร้อยละ 66.7 และส่งเสริมการสอนเรื่องอิทธิพลและผลกระทบของสื่อ ร้อยละ 60.0 ตามลำดับ

การประเมินครั้งที่ 2 เนื้อหาที่นำไปจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนมากที่สุด คือ ส่งเสริมการสอนเรื่องความสำคัญของสื่อกับการเรียนรู้สื่อ ร้อยละ 86.7 ส่งเสริมการสอนเรื่องอิทธิพลและผลกระทบของสื่อ ร้อยละ 80.0 และส่งเสริมการสอนเรื่องวิธีการใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์และตระหนักเท่าทัน ร้อยละ 80.0 ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

รายการ	(n=15)				เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความรู้ : ท่านศึกษาเพิ่มเติมข่าวเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	3.73	0.46	4.80	0.41	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ความรู้ : ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นจากสื่ออื่นๆ	3.73	0.59	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. การเปิดรับ : ท่านเปิดรับแนวคิดเท่าทันสื่อไปรอบๆ ประยุกต์ใช้กับนักเรียน	4.13	0.52	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ความเข้าใจ : ท่านเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน	4.20	0.41	4.87	0.35	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ความกระตือรือร้น : ท่านได้แสดงความกระตือรือร้นที่จะส่งเสริมให้เด็กๆ รู้เท่าทันสื่อ	3.93	0.59	4.67	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ความมุ่งหวัง : ท่านมุ่งหวังที่จะเอาแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.26	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. ความพร้อม : ท่านมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ	3.53	0.52	4.60	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	3.88	0.48	4.73	0.45	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 23 พบว่า ผลการประเมินความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินโครงการครั้งที่ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.48) และผลการประเมินโครงการครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การประเมินครั้งที่ 1 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านความเข้าใจของครูในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.20$,

S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านการเปิดรับ ครูมีการเปิดรับแนวคิดเท่าทันสื่อไปปรับประยุกต์ใช้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.52) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความพร้อม ครูมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.52)

การประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านความเข้าใจของครู ในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ครูมีการศึกษาเพิ่มเติมข่าวเกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความพร้อม ครูมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51)

ทั้งนี้ ผลการประเมินความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

แหล่งข้อมูล: ผู้นิเทศ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการ	(n=15)				เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. พฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับตนเอง	4.27	0.46	4.33	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. พฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	4.20	0.41	4.47	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. พฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน	4.40	0.51	4.47	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.29	0.46	4.42	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ (ครูแกนนำ) ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก โดยผลการประเมินโครงการครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.46) และผลการประเมินโครงการครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การประเมินครั้งที่ 1 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับตนเอง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.46) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านพฤติกรรมของครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.41)

การประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.52) และพฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.52) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านพฤติกรรมของ ครูแกนนำในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับตนเอง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.49)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการ	(n=15)				เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ความรับรู้ : ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงความสำคัญของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ	3.80	0.41	4.60	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ความรู้ : ครูได้ศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นจากสื่ออื่นๆ	4.27	0.46	4.67	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. การเปิดรับ : ครูได้เปิดรับนำสื่อไปประยุกต์ใช้เพื่อเรียน/สอนเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ	4.13	0.52	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ความเข้าใจ : ครูเข้าใจในวัตถุประสงค์/เป้าหมายการส่งเสริมรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียน	4.00	0.54	4.53	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ความกระตือรือร้น : ครูได้แสดงความกระตือรือร้นที่จะส่งเสริมให้เด็ก ๆ รู้เท่าทันสื่อ	4.47	0.64	4.60	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ความมุ่งมั่น : ครูมุ่งมั่นที่จะเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	4.40	0.51	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. ความพร้อม : ครูมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ	4.20	0.56	4.53	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.18	0.52	4.62	0.50	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 25 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ

โดยผลการประเมินโครงการครั้งที่ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.52) และผลการประเมินโครงการครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การประเมินครั้งที่ 1 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.56) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.41)

การประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการเปิดรับ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) และด้านความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52) และด้านความพร้อม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ (ครูแกนนำ) เกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 26 แสดงค่าเฉลี่ยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับทักษะการสอน ทำกิจกรรมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครูแกนนำ)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการ	(n=15)				เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ประเมินด้านทักษะการรู้เท่าทันสื่อ						
1. ทักษะเลือกเปิดรับสื่อ : สอนให้เด็กเข้าถึงสื่อ/และใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้	3.80	0.56	4.67	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ทักษะคิดวิเคราะห์สื่อ : สอนให้เด็กวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงในสื่อที่รับได้	3.67	0.62	4.33	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ทักษะประเมินคุณค่าสื่อ : สอนให้เด็กประเมินคุณค่า ความหมาย ผลกระทบสื่อได้	3.80	0.56	4.47	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. การผลิตสื่อ : สอนให้เด็กผลิตสื่อได้ ผลิตสื่อเป็นและใช้สื่ออย่างรับผิดชอบได้	3.07	1.1	4.07	0.70	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

ตาราง 26 (ต่อ)

รายการ	(n=15)				เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ประเมินด้านการตระหนักรู้เท่าทันสื่อ						
5. มิตินความรู้เข้าใจ : สอนให้เด็กรู้เท่าทันเข้าใจในเนื้อหาสาระเรื่องราวสื่อที่เสพได้	3.80	0.56	4.40	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. มิตินอารมณ์ความรู้สึก : สอนให้เด็กรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกขณะรับเสพสื่อได้	3.80	0.56	4.67	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. มิตินสุนทรียศาสตร์ : สอนให้เด็กรู้เท่าทันการผลิต เทคนิค องค์ประกอบศิลป์ได้	3.40	0.83	4.47	0.64	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8. มิตินกฎหมายศีลธรรม : สอนให้เด็กรู้กฎหมาย คุณค่า ศีลธรรม จริยธรรมในสื่อที่เสพได้	3.87	0.74	4.40	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	3.65	0.69	4.43	0.56	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 26 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ (ครูแกนนำ) เกี่ยวกับ ทักษะการสอน ทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินโครงการครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก โดยผลการประเมินโครงการครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.69) และผลการประเมินโครงการครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.56)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การประเมินครั้งที่ 1 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านกฎหมายศีลธรรม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ ด้านทักษะเลือกเปิดรับสื่อ ด้านทักษะประเมินคุณค่าสื่อ ด้านความรู้เข้าใจ และด้านอารมณ์ความรู้สึก ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.56) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านการผลิตสื่อ ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.10)

การประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านทักษะเลือกเปิดรับสื่อ และด้านอารมณ์ความรู้สึก ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านประเมินคุณค่าสื่อ

($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.52) และด้านสุนทรียศาสตร์ สื่อ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.64) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านการผลิตสื่อ ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.70)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ (ครูแกนนำ) เกี่ยวกับ ทักษะการสอน ทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

แหล่งข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา

ตาราง 27 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และ การนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการ	(n=3)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ผู้บริหารและครูแกนนำได้นำมาพูดคุยหารือถึงแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่ออย่างเป็นรูปธรรมหลังจากที่ครูได้เข้าร่วมโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ	4.33	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูแกนนำได้นำเอาแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนที่ครูแกนนำรับผิดชอบ	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูแกนนำได้กลับมาถ่ายทอดแนวคิด ความรู้เรื่องเท่าทันสื่อให้แก่เพื่อครูอื่นๆ ในโรงเรียน	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูแกนนำคอยสังเกต สอดส่องเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สื่อที่เป็นปัญหาของเด็กในโรงเรียน	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ผู้บริหารได้เข้ามามีส่วนร่วม/แนะนำการปรับปรุงเอกสาร/แผนการเรียนการสอนของครูที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.33	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูแกนนำ ศึกษา พัฒนา กิจกรรม องค์ความรู้ หรือสื่อการเรียนการสอนด้านการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กๆ	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

ตาราง 27 (ต่อ)

รายการ	(n=3)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
7. ผู้บริหารมีความยินดีที่จะส่งเสริมให้ครูแกนนำ และครูคนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่ออีกในอนาคต	4.33	1.16	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8. ผู้บริหารคิดว่า แนวคิดเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอนโยบายจากส่วนกลาง	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
9. ผู้บริหารได้ลงติดตาม ประเมินผล ผลงานของครูแกนนำที่นำเอาแนวคิดเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียน	4.33	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
10. ผู้บริหารประเมินประสิทธิผล ความพึงพอใจของครูแกนนำที่ได้ผ่านการอบรมโครงการครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ	4.33	1.16	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.50	0.70	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 27 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านสนับสนุนให้ครูแกนนำได้นำเอาแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนที่ครูแกนนำรับผิดชอบ ด้านส่งเสริมให้ครูแกนนำได้กลับมาถ่ายทอดแนวคิด ความรู้เรื่องเท่าทันสื่อให้แก่เพื่อครูอื่นๆ ในโรงเรียน ด้านมอบหมายให้ครูแกนนำคอยสังเกต สอดส่อง ใฝ่ระวัง พฤติกรรมการใช้สื่อที่เป็นปัญหาของเด็กในโรงเรียน ด้านมอบหมายให้ครูแกนนำ ศึกษาพัฒนา กิจกรรม องค์ความรู้ หรือสื่อการเรียนการสอนด้านการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กๆ และด้านผู้บริหารคิดว่าแนวคิดเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ได้ทันที โดยไม่ต้องรอนโยบายจากส่วนกลาง ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร

และและครูแกนนำได้นำมาพูดคุยหารือถึงแนวทางในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่ออย่างเป็นรูปธรรม หลังจากที่คุณได้เข้าร่วมโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ ด้านผู้บริหารได้เข้ามามีส่วนร่วม/แนะนำการปรับปรุงเอกสาร/แผนการเรียนการสอนของคุณ ที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ และด้านผู้บริหารได้ลงติดตาม ประเมินผล ผลงานของคุณแกนนำที่นำเอาแนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อไปใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) และด้านผู้บริหารมีความยินดีที่จะส่งเสริมให้คุณแกนนำ และครูคนอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่มีเนื้อหาส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่ออีกในอนาคต และด้านผู้บริหารประเมินประสิทธิผล ความพึงพอใจของคุณแกนนำที่ได้ผ่านการอบรมโครงการครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 1.16) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

การประเมินผลสัมฤทธิ์ โครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

แหล่งข้อมูล: ครูแกนนำ

ตาราง 28 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในภาพรวม

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเข้าถึง	4.28	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ด้านการวิเคราะห์	4.16	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ด้านการประเมินสื่อ	4.42	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ด้านการสร้าง	4.22	0.81	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ด้านการมีส่วนร่วม	4.32	0.85	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.28	0.75	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 28 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.75)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการประเมินสื่อ ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.85) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมของนักเรียนในภาพรวมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านการวิเคราะห์ ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.69)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 29 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการเข้าถึง

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างหลากหลาย เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต facebook Line Instagram เป็นต้น	4.47	0.64	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. นักเรียนสามารถเลือกประเภทของข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของตนเองจากสื่อต่างๆ หลากหลายช่องทาง	4.33	0.72	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. นักเรียนสามารถบอกหรืออธิบายความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคเฉพาะของการสื่อสารแบบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	0.74	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนสามารถเลือกใช้หรือพัฒนาวิธีการใหม่ๆ เพื่อการสืบค้นข้อมูลจากสื่อต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย	4.27	0.70	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. นักเรียนสามารถเปิดรับสื่อประเภทต่างๆ ได้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่และรวดเร็ว	4.40	0.74	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. นักเรียนสังเกต จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร	4.00	0.66	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

ตาราง 29 (ต่อ)

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การ	การตัดสิน
	$\bar{X}$	S.D.	ตัดสิน	ผ่าน/ไม่ผ่าน
7. นักเรียนมีการแสวงหาความรู้ ข่าวสาร ได้จากสื่อที่หลากหลายประเภท	4.60	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.28	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 29 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านนักเรียนมีการแสวงหาความรู้ ข่าวสาร ได้จากสื่อที่หลากหลายประเภท ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างหลากหลาย เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต facebook Line Instagram เป็นต้น ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมด้านการเข้าถึงต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านนักเรียนสามารถบอกหรืออธิบายความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคเฉพาะของการสื่อสารแบบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการเข้าถึงเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 30 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. นักเรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายหลักและจุดมุ่งหมายแฝงของสื่อได้	4.20	0.68	$\bar{X} \geq 3.51$	ไม่ผ่าน
2. นักเรียนสามารถบอกหรืออธิบายรูปแบบหรือโครงสร้างในการออกแบบสื่อได้	3.60	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. นักเรียนสามารถบอกค่านิยมหรือความเชื่อของผู้จัดทำสื่อที่แฝงมากับสื่อได้	3.53	0.91	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อเสนอเกินจริง ความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย และการโฆษณาชวนเชื่อ โน้มน้าวใจจากการนำเสนอของสื่อได้	4.33	0.62	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. นักเรียนสามารถทบทวนและบอกผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นจากการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	4.60	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. นักเรียนคิดถึงผลดี และผลเสีย ของการเลือกสื่อที่จะเกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น	4.53	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. นักเรียนสามารถตีความเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอได้	4.13	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8. พบเห็นข้อความ เนื้อหาในแผ่นปลิว วิเคราะห์ได้ทันทีว่ามีเหตุผลหรือต้องการอะไร	4.33	0.82	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.16	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 30 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านนักเรียนสามารถทบทวนและบอกผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นจากการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนคิดถึงผลดี และผลเสียของการ

เลือกสื่อที่จะเกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.52$) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านนักเรียนสามารถบอกค่านิยมหรือความเชื่อของผู้จัดทำสื่อที่แฝงมากับสื่อได้ ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.91$)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการวิเคราะห์เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 31 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการประเมินสื่อ

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. นักเรียนสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือปฏิเสธข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆได้อย่างสมเหตุสมผล	4.33	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. นักเรียนเชื่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อเมื่อได้วิเคราะห์แยกแยะสารสนเทศที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้	4.33	0.82	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. นักเรียนสามารถเลือกรับสื่อที่มีประโยชน์ต่อตนเอง	4.60	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนสามารถตีความและแปลความหมายของข้อมูลข่าวสารที่สื่อต้องการนำเสนอ หรือแฝงมาในลักษณะต่างๆ	4.27	0.96	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. นักเรียนใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการประชาธิปไตย ในการตัดสินคุณค่าของข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	4.27	0.80	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. นักเรียนมีความชื่นชอบและเกิดความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อ ที่ตนได้วิเคราะห์หรืออย่างดีแล้ว	4.47	0.64	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
7. นักเรียนเห็นด้วยต่อการนำเสนอข่าวด้านช่วยเหลือสังคมผ่านสื่อต่างๆ	4.80	0.41	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
8. นักเรียนตัดสินคุณค่าเนื้อหาของสื่อ โดยพิจารณาจากหลักจริยธรรมและศาสนา	4.27	0.80	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.42	0.69	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 31 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการประเมินสื่อ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านนักเรียนเห็นด้วยต่อการนำเสนอข่าวด้านช่วยเหลือสังคมผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนสามารถเลือกรับสื่อที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านนักเรียนสามารถตีความและแปลความหมายของข้อมูลข่าวสารที่สื่อต้องการนำเสนอ หรือแฝงมาในลักษณะต่างๆ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.96) ด้านนักเรียนใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการประชาธิปไตยในการตัดสินคุณค่าของข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.80) และด้านนักเรียนตัดสินคุณค่าเนื้อหาของสื่อ โดยพิจารณาจากหลักจริยธรรมและศาสนา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.80)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการประเมินสื่อเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 32 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการสร้าง

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลสารสนเทศจากสื่อต่างๆ บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	4.13	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมความเชื่อที่แฝงมากับสื่อแบบต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	4.33	0.82	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาชวนเชื่อในมโนภาพที่แฝงมากับสื่อแบบต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	4.40	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และข้อเสนอเกินจริง ที่นำเสนอหรือแฝงมากับสื่ออย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	4.40	0.74	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. นักเรียนสามารถออกแบบการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศองค์ความรู้และความคิดเห็นของตนผ่านสื่อที่เหมาะสมบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	3.87	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. นักเรียนเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอความคิดเห็นของผู้อื่นผ่านสื่อชนิดต่างๆ	4.20	0.78	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.22	0.81	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 32 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการสร้าง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.81)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านนักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาชวนเชื่อโน้มน้ำวจุใจที่แฝงมากับสื่อแบบต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.83) และด้านนักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และข้อเสนอเกินจริง ที่นำเสนอหรือแฝงมากับสื่ออย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมความเชื่อที่แฝงมากับสื่อแบบต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.82) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมด้านการสร้างต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านนักเรียนสามารถถอดรูปแบบการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศองค์ความรู้และความคิดเห็นของตนผ่านสื่อที่เหมาะสมบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.83)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอน ในด้านการสร้างเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้าน ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 33 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการมีส่วนร่วม

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. นักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิพากษ์และ แสดงความคิดเห็นต่อสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ	4.73	0.59	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. นักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และใช้ประโยชน์จากสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ	4.60	0.63	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นต่อสื่อต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม	4.40	0.83	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนมีสื่อที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน	3.87	1.2	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. สื่อเครือข่ายที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน มีลักษณะเปิดเผยและอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อร่วมกัน	4.00	1.0	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.32	0.85	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 33 พบว่า ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.85)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านนักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิพากษ์และ แสดงความคิดเห็นต่อสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และใช้ประโยชน์จากสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ

($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.63) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านนักเรียนมีสื่อที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นและกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 1.20)

ทั้งนี้ ผลการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นที่ครูแกนนำจัดการเรียนการสอนในด้านการมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

ตาราง 34 แสดงค่าเฉลี่ยผลลัพธ์ความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ "ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ"

รายการ	(n=15)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ "ครูสร้างสรรค์นักเรียนทันสื่อ" ช่วยให้คุณได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21	5.00	0.00	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรม "ครูสร้างสรรค์นักเรียนทันสื่อ" มาใช้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ	4.67	0.49	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ท่านมีเทคนิคใหม่ๆ ในการเลือกใช้สื่อ/วิธีการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น	4.53	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. นักเรียนชั้นที่ท่านสอนให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น	4.73	0.46	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. นักเรียนชั้นที่ท่านสอนมีพฤติกรรมรู้เท่าทันสื่อ	4.60	0.51	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ท่านคิดว่าจะขยายผล/เทคนิค/วิธีการสอนไปยังวิชาอื่นๆ ในอนาคตมากขึ้น	4.53	0.52	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.68	0.42	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 34 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.42)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ “ครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ” ช่วยให้คุณได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ ด้านนักเรียนชั้นที่ท่านสอนให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) และด้านที่มีระดับความพึงพอใจต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านท่านมีเทคนิคใหม่ๆ ในการเลือกใช้สื่อ/วิธีการสอนเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น และด้านท่านคิดว่า จะขยายผล/เทคนิค/วิธีการสอนไปยังวิชาอื่นๆ ในอนาคตมากขึ้น ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.52)

ทั้งนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” เพื่อให้ นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

แหล่งข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา

ตาราง 35 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

รายการ	(n=3)		เกณฑ์การตัดสิน	การตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ "ครูสร้างสรรค์นักเรียนทันสมัย" ช่วยให้ครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
2. ครูที่เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้มาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสมัย	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
3. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสมัยมากขึ้น	4.00	1.00	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
4. ครูเริ่มมีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสมัย	4.33	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
5. ท่านพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงของครูที่ผ่านการอบรมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสมัยมากขึ้น	4.67	0.58	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
6. ท่านสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการรู้เท่าทันสมัยของนักเรียนแกนนำที่เข้ารับการอบรม และนักเรียนที่ครูแกนนำนำไปขยายผล	4.50	0.71	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน
รวมเฉลี่ย	4.47	0.67	$\bar{X} \geq 3.51$	ผ่าน

หมายเหตุ: ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง น้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง มาก, 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

จากตาราง 35 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.67)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ด้านการอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ "ครูสร้างสรรค์นักเรียนทันสมัย" ช่วยให้ครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ด้านครูที่เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้มาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน

ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ และด้านท่านพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงของครูที่ผ่านการอบรมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.58$) รองลงมา คือ ด้านท่านสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนแกนนำที่เข้ารับการอบรม และนักเรียนที่ครูแกนนำไปขยายผล ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.71$) และด้านที่มีระดับพฤติกรรมของนักเรียนในภาพรวมต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น ($\bar{X} = 4.00, S.D. = 1.00$)

ทั้งนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ คือ $\bar{X} \geq 3.51$

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินปฏิบัติการของโครงการ จำแนกออกเป็นผลการประเมินของครูและนักเรียน

1.1 ผลการประเมินปฏิบัติการของโครงการตามความคิดเห็นของครู ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งในภาพรวมและการประเมินรายด้าน โดยครูผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านกระบวนการ ด้านเจ้าหน้าที่วิทยากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพผลลัพธ์ ในระดับมากที่สุด

1.2 ผลการประเมินปฏิบัติการของโครงการตามความคิดเห็นของนักเรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งในภาพรวมและการประเมินรายข้อ โดยเรื่องกิจกรรมสันทนาการ มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาเป็นเรื่อง กิจกรรมเกม มีเนื้อหาที่สนุก น่าสนใจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมชัดเจน เข้าใจได้ไม่สับสน

2. ผลการประเมินความรู้ของโครงการ จำแนกออกเป็นผลการประเมินของครูและนักเรียน

2.1 ผลการประเมินความรู้ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของครูหลังการอบรม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งภาพรวมและรายข้อ โดยครูมีความรู้ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีความมุ่งหวังที่จะนำเอาสารประโยชน์จากการอบรมไปใช้ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นเรื่อง ครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูทราบข่าวเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการก่อนเข้ารับการอบรม

2.2 ผลการทดสอบความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของครูระหว่างก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยครูมีคะแนนวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ และคะแนนอภิปรายความรู้เท่าทันสื่อหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการทดสอบความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยนักเรียนมีคะแนนวัดความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินพฤติกรรมของโครงการ จำแนกออกเป็น

3.1 ผลการประเมินตนเองของครูในด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ และการผลิตสื่อ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดทั้ง 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ครูเปิดรับแนวคิดเท่าทันสื่อไปปรับประยุกต์ใช้กับนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความพร้อมและเตรียมตัวเสมอสำหรับการสอนการรู้เท่าทันสื่อ

สำหรับครั้งที่ 2 ครูมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ครูศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความพร้อมและเตรียมตัวเสมอสำหรับการสอนการรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้คะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ทุกข้อ

3.2 ผลการประเมินพฤติกรรมของครูในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด จากการนิเทศทั้ง 2 ครั้ง ทั้งในส่วนของพฤติกรรมกานำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับตนเอง สำหรับนักเรียน และสำหรับโรงเรียน และผลการประเมินการนิเทศครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1

3.3 ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจของครูในการนำความรู้ไปใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด จากการนิเทศทั้ง 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ครูได้แสดงความกระตือรือร้นที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ รองลงมาเป็นเรื่อง ครูมุ่งหวังที่จะเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่อง ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงความสำคัญของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ

สำหรับครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ครูได้เปิดรับนำสื่อไปประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อ และเรื่องครูมุ่งหวังที่จะเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง รองลงมาเป็นเรื่อง ครูได้ศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นจากสื่ออื่นๆ และครูมีความพร้อมและเตรียมตัวเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ ทั้งนี้การนิเทศครั้งที่ 2 มีผลการประเมินสูงกว่าครั้งที่ 1

3.4 ผลการประเมินทักษะ และความตระหนักรู้เท่าทันสื่อจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด จากการนิเทศทั้ง 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ครูสอนให้นักเรียนรู้กฎหมาย คุณค่า ศีลธรรม จริยธรรมในสื่อที่เสพได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และเรื่องสอนให้นักเรียนผลิตสื่อได้ ผลิตสื่อเป็น และใช้สื่ออย่างรับผิดชอบได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สำหรับครั้งที่ 2 ครูสอนให้นักเรียนรู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึกขณะเสิร์ฟสื่อได้ และครูสอนให้นักเรียนเข้าถึงสื่อ และใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้ และเรื่องสอนให้นักเรียนผลิตสื่อได้ ผลิตสื่อเป็น และใช้สื่ออย่างรับผิดชอบได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้การนิเทศครั้งที่ 2 มีผลการประเมินสูงกว่าครั้งที่ 1

3.5 ผลการประเมินพฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด สนับสนุนให้ครูแกนนำได้นำเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน หรือกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนที่ครูแกนนำรับผิดชอบ ส่งเสริมให้ครูแกนนำได้กลับมาถ่ายทอดแนวคิด ความรู้เรื่องเท่าทันสื่อให้แก่เพื่อครูอื่นๆ ในโรงเรียน ได้มอบหมายให้ครูแกนนำคอยสังเกต สอดส่อง ใฝ่ระวัง พฤติกรรมการใช้สื่อที่เป็นปัญหาของเด็กในโรงเรียน ได้มอบหมายให้ครูแกนนำ ศึกษา พัฒนา กิจกรรม องค์ความรู้ หรือสื่อการเรียนการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กๆ และผู้บริหารคิดว่า แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ได้ทันที โดยไม่ต้องรอนโยบายจากส่วนกลาง

4. ผลการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ จำแนกเป็น

4.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ที่ครูแกนนำจัดการเรียนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยในภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะการประเมินสื่อสูงสุด รองลงมาเป็นทักษะการมีส่วนร่วม ทักษะการเข้าถึงสื่อ และทักษะการวิเคราะห์สื่อ ตามลำดับ

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยภาพรวมครูมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง นักเรียน และโรงเรียน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าการอบรมช่วยให้ครูได้เรียนรู้สื่อใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 รองลงมาเป็น นักเรียนชั้นที่สอนให้ความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่อง ครูมีเทคนิคใหม่ๆ ในการเลือกใช้สื่อ/วิธีจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น และจะขยายผล/เทคนิค/วิธีการสอนไปยังวิชาอื่นๆ ในอนาคตมากขึ้น

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยในภาพรวมผู้บริหารมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การอบรมเชิง

ปฏิบัติการตามโครงการ “ครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสมัย” ช่วยให้ครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ครูที่เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้มาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ และผู้บริหารมีพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงของครูที่ผ่านการอบรมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นสูงสุด รองลงมาเป็นสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนแกนนำที่เข้ารับการอบรม และนักเรียนที่ครูแกนนำนำไปขยายผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่อง ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

อภิปรายผล

1. การประเมินปฏิภพกรรขง “โครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้อเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ” พบว่า คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของโครงการสำหรับครูและนักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยคะแนนเฉลี่ยของโครงการ เช่น คะแนนความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ารับการอบรมที่มีต่อการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก

เนื่องจาก “โครงการอบรมครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย” หรือ “โครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้อเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ” เป็นโครงการอบรมที่มีกระบวนการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมครู เพื่อให้ครูนำความรู้ไปจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมที่นำมาใช้ในการอบรมและพัฒนาครูมีเนื้อหาครอบคลุม เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อีกทั้งวิทยากรมีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อจึงทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถตอบข้อซักถามได้ชัดเจน ในด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมไปถึงสถานที่พักสำหรับผู้เข้ารับการอบรม สถานที่ที่ให้จัดโครงการอบรมมีความสะดวกและปลอดภัย ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม

2. การประเมินความรู้ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้อเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยผลการประเมินความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูที่เข้ารับการอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบความรู้และทักษะเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของครูผู้เข้ารับการอบรมโดยภาพรวม พบว่า ครูมีคะแนนวัดความรู้และทักษะหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับ

การอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีคะแนนวัดความรู้และทักษะ หลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนื่องจาก เนื้อหาของการฝึกอบรมมีความเกี่ยวข้องกับสาระวิชาหลักและทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม **ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี** ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) **ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy)** ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology, Literacy) ประกอบกับวิทยากรเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านความรู้เท่าทันสื่อ จากองค์การ กระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ไทยพีบีเอส) จึงสามารถกำหนดหลักสูตร การฝึกอบรมที่มีเป้าหมายให้ครูและนักเรียนมีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิดและ ความสำคัญในการเรียนรู้เท่าทันสื่อในทศวรรษที่ 21 (Structure of Knowledge) มีเจตคติ (Attitude) ที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เกิดพฤติกรรม (Practice) การส่งเสริมการ รู้เท่าทันสื่อและสามารถนำสื่อมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวันได้ โดยออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการอบรมได้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

เนื้อหาและกิจกรรมสำหรับครู

เนื้อหา

1. บทบาท อิทธิพล และผลกระทบของสื่อที่มีต่อเด็กและเยาวชน
2. จิตวิทยาและพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น และโรคภัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21
4. แนวทางการสอน การบูรณาการเรียนรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียน
5. สถานการณ์ปัญหาด้านการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย
6. แนวคิด องค์ความรู้ ด้านการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

กิจกรรม

1. กิจกรรม “ฉันใช้สื่อมากน้อยเพียงใด”
2. กิจกรรม “ปัญหาการใช้สื่อของนักเรียนที่คุณครูเผชิญ”
3. กิจกรรม “ฝึกตั้งคำถาม วิจาร์ณ วิเคราะห์ วิพากษ์ รู้เท่าทันสื่อ”
4. กิจกรรม “ประเมินตนเอง คุณรู้เท่าทันสื่อระดับไหน”
5. กิจกรรม “ดูสื่อดูละครแล้วย้อนดูตัวเอง”
6. กิจกรรม “ออกแบบ: การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจิตอนาคต”
7. กิจกรรม “ออกแบบ: การบูรณาการเรียนรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียน”
8. กิจกรรม “ออกแบบ: แผนการสอนบูรณาการเรียนรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียน”

9. กิจกรรม “ค้นคว้าหาครูแกนนำรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียน”

เนื้อหาและกิจกรรมสำหรับนักเรียน

เนื้อหา

1. แนะนำโครงการ / คู่มือปวีดีโอ การรู้เท่าทันสื่อ
2. เด็กไทยรู้ทันสื่อ

กิจกรรม

แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม เข้ากิจกรรมตามฐานกิจกรรม และวนจนครบทุกฐานตามเวลาที่กำหนด

ฐานที่ 1 บ้านในฝัน/ตามกระแส?

ฐานที่ 2 กลไกการรับรู้สื่อ

ฐานที่ 3 แฟนพันธ์แท้โฆษณา

ฐานที่ 4 รู้เท่าทันสื่อใหม่

ฐานที่ 5 ใช้สื่อใหม่อย่างรู้เท่าทัน

จากกิจกรรมโครงการอบรมสำหรับครูและนักเรียนนั้น ช่วยให้คุณและนักเรียน มีทักษะความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และมีพฤติกรรมการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของความรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

3. การประเมินพฤติกรรมของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมทั้ง 2 ครั้ง ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

โดยผลการประเมินตนเองของครูเกี่ยวกับความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินพฤติกรรมของครูจากผู้เชี่ยวชาญคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ซึ่งผลคะแนนทั้ง 2 ครั้งอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความรู้/ความเข้าใจของครูในการนำความรู้ไปส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ที่มีผลคะแนนอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินทักษะและความตระหนักรู้เท่าทันสื่อจากผู้เชี่ยวชาญคะแนนเฉลี่ยของการประเมินครั้งที่ 2 สูงกว่าการประเมินครั้งที่ 1 ซึ่งผลคะแนนทั้ง 2 ครั้งอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เนื่องจากครูแกนนำที่ได้รับการอบรมทั้ง 15 คน มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการนำความรู้และทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นำความรู้และทักษะ

ไปจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนในระดับชั้นที่ตนเองรับผิดชอบ และรวมไปถึงการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียนและเพื่อนร่วมวิชาชีพภายในโรงเรียน

4. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการอบรมและพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการ การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนด โดยผลการประเมินการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนที่ครูแกนนำจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมรู้เท่าทันสื่อ คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจของครูในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เนื่องจากโครงการอบรมเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้ครูนำเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไป ใช้พัฒนาการเรียนการสอน การบูรณาการการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีกิจกรรมนอกห้องเรียน จึงมีผลทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้มากขึ้น

ผลการประเมินปฏิบัติการ และความรู้ของโครงการ มีความเกี่ยวข้องกับผลประเมินพฤติกรรม และผลประเมินผลลัพธ์ของโครงการ เนื่องจากโครงการอบรมที่จัดขึ้นมานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน โดยมุ่งหวังให้ผู้ผ่านการอบรมได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดของ Krirk Patrick และยังคงสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดและหลักการของ Media Literacy เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นหลักสูตรที่ให้นักเรียนรับรู้และมองเห็นเกี่ยวกับ ความเป็นจริงของปัญหาในสังคมปัจจุบัน ครูจะต้องเปลี่ยนหน้าที่ตนเองจากการเป็นผู้ถ่ายทอด ความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศข้อมูลข่าวสารเป็นความรู้ และนำความรู้นั้นเป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ซึ่งเป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ เช่นเดียวกันกับหลักการของ Media Literacy ที่ครูจะต้องทำหน้าที่พัฒนานักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อ/ เทคโนโลยีและสังคมโลก ดังนั้นการส่งเสริมการใช้สื่อในการเรียนรู้จึงมีความสำคัญในยุคการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง และโรงเรียนบ้านสุเม่น ควรดำเนินโครงการนี้ต่อเนื่อง ในปีต่อไป เนื่องจาก เป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นทักษะที่ครูและนักเรียนจำเป็นต้องมีและใช้ในปัจจุบันและอนาคต และหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อในระบบโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนาให้เด็กและเยาวชน สามารถอ่าน เข้าใจและมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามาในชีวิตประจำวันได้

รวมทั้งผลการดำเนินโครงการก็บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และผ่านเกณฑ์ประเมินที่กำหนด โดยในปีการศึกษาถัดไปควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรดังกล่าวตั้งแต่วิทยาการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนในชั้นเรียน ทุกสาระการเรียนรู้
2. ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและนักเรียน เพื่อขยายผลทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการจัดการเรียนรู้ที่เท่าทันสื่อในโรงเรียน
3. โรงเรียนควรแสวงหาความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายการส่งเสริมการพัฒนาครู และการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันสื่อกับโรงเรียนอื่นที่สังกัดเดียวกันและต่างสังกัด รวมทั้งเครือข่ายบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เช่น Thai PBS หรือสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น
4. ควรมีการดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้วยกิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม/โครงการเสริม การร่วมมือกับเครือข่ายผู้ปกครองที่ส่งเสริมผู้เรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลการประเมินด้านพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมในระยะยาว
2. ควรมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนอาจมีการพิจารณาปรับปรุงโครงการ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และมีการทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระเวศวรร

บรรณานุกรม

- ชื่นกมล สุวรรณโชติ. (2540). **แนวคิดของกลุ่มบุคคลในภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชนเกี่ยวกับมาตรการเฝ้าระวังสื่อหนังสือพิมพ์**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นนทสรวง กลีบฝั่ง (ผู้บรรยาย). (6 พฤศจิกายน 2556). **รู้เท่าทันสื่อ ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการรู้เท่าทันสื่อ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). **ถอดรหัส ลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ**. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชัน.
- พรรณพิมล วิบุลากร. (2554). **เท่าทันสื่อกับการรับรู้ของเด็ก**. ใน **ธาม เชื้อสถาปนศิริ (บรรณาธิการ). รู้เท่าทันสื่อ** (หน้า 44-57). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัส.
- พีรียา จารุเศรษฐากร. (2549). **การรู้เท่าทันบทความเชิงโฆษณาในสื่อนิตยสารสตรี**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พาริตดา เตชะวรินทร์เลิศ. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เท่าทันสื่อกับการได้รับอิทธิพลทางด้านการ กำหนดความสำคัญแก่ข่าวสารและการเลือกกรอบในการตีความข่าวสาร**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ภัทรศินี แสนลำแดง. (2550). **การใช้เทคโนโลยีสื่อสมัยใหม่กับวิถีชีวิตประจำวันของวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (3 กันยายน 2557). **คอลัมน์ ฉลาดทันกาล สร้างภูมิคุ้มกันใจไทยใช้อีซีทีอย่างเหมาะสม**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 3.
- เมสสิริน ขวัญใจ. (2551). **เด็กกับการรู้เท่าทันสื่อโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วรรษัญ ครุจิต. (2554). **แนวทาง 10 ประการในการบูรณาการ “ความรู้เท่าทันสื่อ” เข้ากับการเรียนการสอน** ใน **ธาม เชื้อสถาปนศิริ (บรรณาธิการ). รู้เท่าทันสื่อ** (หน้า 90-100). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ตถาตา พับลิเคชัน.
- วิศาลักษณ์ สิทธิขุนทด. (2551). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **วิธีวิทยาการประเมินการศึกษา**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ. (2549). **การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ
ในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุภารัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทราวัดมนากุล. (2554). **รู้เท่าทันโซเชียลมีเดีย**. ใน **ธาม เชื้อสถาปนศิริ**
(บรรณาธิการ). **รู้ทันสื่อ**. (หน้า 234-247). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัส.

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ. (2553). **พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้เท่าทันสื่อและพฤติกรรม
การป้องกันตนเองจากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สุรเกียรติ์ ธาดาวัฒนาวิทย์. (2555). **การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการรู้เท่าทันสื่อ และ
สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 : การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยน
ระหว่างสังกัด**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อุริษา งามวุฒิวร. (2553). **การเปิดรับสื่อละครโทรทัศน์ การรู้เท่าทันสื่อ และความคิดเห็นต่อ
ความนิยมทางเพศ และการเลียนแบบพฤติกรรมชายรักชายของเยาวชนใน
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อุษา บิ๊กกินส์. (2554). **หลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อในต่างประเทศ**. ใน **ธาม เชื้อสถาปนศิริ** (บรรณาธิการ).
รู้ทันสื่อ. (หน้า 142-161). กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทพลัส.

เชื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. (2540). **การวิเคราะห์ระดับมีเดียลิตเตอเรซีของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพระศรี

ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

แบบประเมินโครงการ Media Space
: การอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย”
โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ปี 2557
สำหรับ ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย” ณ โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง ปี 2557 เพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินผลการดำเนินการโครงการ จึงขอความร่วมมือท่านได้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นอย่างแท้จริง

2. แบบประเมินนี้ ใช้สำหรับ ครูที่เข้าร่วมโครงการ การตอบหรือให้ข้อมูลแบบสอบถามนี้ จะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของท่านและคณะผู้ดำเนินการจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านเป็นความลับ

3. แบบสอบถามนี้ สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความพึงพอใจ และการประเมินผลการเรียนรู้เข้าใจและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของโครงการอบรมสัมมนา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับเปิดรับสื่อ และการใช้สื่อของท่าน (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ส่วนที่ 3 พฤติกรรม ปัญหา การใช้สื่อของนักเรียน ที่ครูพบในชั้นเรียน

ส่วนที่ 4 การประเมินตนเอง – ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ส่วนที่ 5 การประเมินผลวิทยากร / ผู้บรรยาย / ผู้ดำเนินกิจกรรม

ส่วนที่ 6 การประเมินตนเอง – หลังเข้าร่วมโครงการ

4. การตอบแบบสอบถาม ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ชื่อ.....โรงเรียน.....ระดับชั้น.....

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ .....(ปี)

3. ระดับการศึกษาสูงสุด (ปัจจุบัน)

( ) อนุปริญญา/ปวช.ปวส. หรือเทียบเท่า

( )ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท ( ) ปริญญาเอก

( ) อื่นๆ ระบุ .....

4. สาขาการศึกษาที่จบ (เฉพาะสูงสุดที่ตอบในข้อ 3) คือ

.....

5. สถานภาพวิชาชีพครูของท่าน

( ) ข้าราชการครู

( ) พนักงานราชการ

( ) พนักงานอัตราจ้าง

( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....

6. อายุการทำงานของท่านในสายการศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์.....(ปี)

7. ปัจจุบัน ท่านมีภาระงานใดบ้าง?

(...) ผู้บริหาร โปรดระบุความรับผิดชอบ .....

(...) ผู้สอน โปรดระบุ 1. วิชา..... 2. วิชา..... 3. วิชา.....

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับเปิดรับสื่อ และการใช้สื่อของท่าน (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

8. ปัจจุบันท่านเปิดรับสื่อประเภทใดบ่อยที่สุด? (เรียงลำดับจากมาก ไปน้อย โดย 1 คือ มากที่สุด, 2..3..4..5...)

1. (...) สื่อโทรทัศน์

2. (...) หนังสือพิมพ์/นิตยสาร

3. (...) หนังสือ

4. (...) วิทยุ

5. (...) เว็บไซต์ข่าว/บันเทิง

6. (...) สื่อสังคม

7. (...) ภาพยนตร์

9. ระยะเวลารวมโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน ที่ท่านใช้ไปกับสื่อแต่ละประเภท ในแต่ละวัน (หน่วย: ชั่วโมงต่อวัน)

1. สื่อโทรทัศน์.....

2. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร.....

3. หนังสือ.....

4. วิทยุ.....

5. เว็บไซต์ข่าว/บันเทิง.....

6. สื่อสังคม.....

7. ภาพยนตร์.....

8. ภาพยนตร์.....

10. ท่านเคยนำสื่อประเภทใดไปใช้ในการเรียนการสอนแก่นักเรียนหรือไม่? (เลือกได้มากกว่า 1)

1. (...) สื่อโทรทัศน์   2. (...) หนังสือพิมพ์/นิตยสาร   3. (...) หนังสือ/นิตาน
 4. (...) วิทยุ   5. (...) เว็บไซต์ข่าว/บันเทิง   6. (...) สื่อสังคม
 7. (...) ภาพยนตร์

ส่วนที่ 3 พฤติกรรม ปัญหา การใช้สื่อของนักเรียน ที่ครูพบในชั้นเรียน

11. ในประสบการณ์ของท่าน ได้ประสบพบเจอปัญหาเรื่องการใช้สื่อของนักเรียน แบบใด และอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. เมื่อท่านเจอปัญหาการใช้สื่อของเด็ก ท่านใช้วิธีการใดแก้ไขปัญหานั้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. ในชั้นเรียนของท่าน มีพฤติกรรมการใช้สื่อแบบใด ที่ทำให้ท่านกังวลใจมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

14. ข้อสังเกต สภาพปัญหาอื่น ๆ ที่ท่านอยากเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 การประเมินตนเอง – ก่อนเข้าร่วมโครงการ

ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา (ความคิด ความรู้สึก ก่อนเข้าร่วมโครงการ)	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความรับรู้ : ท่านทราบข่าวเกี่ยวกับรายละเอียดโครงการก่อนเข้าร่วม					
2. ความรู้ : ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อ					
3. การเปิดรับ : ท่านมีความยินดีที่จะเข้าร่วมอบรมในโครงการ					
4. ความเข้าใจ : ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ					
5. ความกระตือรือร้น : ท่านมีความกระตือรือร้น ที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมกับโครงการ					
6. ความมุ่งมั่น : ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะนำเอาสารประโยชน์จากการอบรมไปใช้ในการทำงาน					
7. ความพร้อม : ท่านมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรม					

ส่วนที่ 5 การประเมินผลโครงการ วิทยาการ / กิจกรรม / วัสดุ / เนื้อหา / การดำเนินงาน

ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1.ประเด็นด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม					
1. มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เหมาะสม กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ					
2. กระบวนการจัดกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม					
3. มีการอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม					
4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมหรือการให้บริการมีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้					
5. ได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน					
2.ประเด็นด้านเจ้าหน้าที่วิทยาการ					
1. ความเหมาะสมในการแต่งกาย/บุคลิก/ท่าทาง การให้บริการ					
2. อธิบาย สื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความสุภาพ และด้วยไมตรีจิต					
3. อธิบาย สื่อสาร บริการด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว ชับไว					
4. มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาได้ดี เช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ					
5. อธิบาย ตอบคำถาม ปฏิสัมพันธ์ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ					
3.ประเด็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์					
1. สถานที่จัดสัมมนา ห้องพัก ห้องประชุม มีความเหมาะสม					
2. ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ มีความเหมาะสมเพียงพอ					
3. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความทันสมัย น่าสนใจ และสื่อความหมายได้ดี					
4. อาหาร ของว่าง เครื่องดื่ม มีความเหมาะสม และคุณภาพดี สะอาด					
5. มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน					

ส่วนที่ 5 การประเมินผลโครงการ วิทยาการ/กิจกรรม/ วัสดุ/เนื้อหา/การดำเนินงาน(ต่อ)

ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
4. ประเด็นด้านคุณภาพ ผลลัพธ์					
1. ได้เข้าร่วมโครงการและมีความรู้สึกประทับใจ					
2. ได้เข้าร่วมโครงการและได้รับสิ่งที่ต้องการตรงตามความต้องการ					
3. ได้เข้าร่วมโครงการหรือได้รับบริการที่เป็นประโยชน์					
4. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับการเรียน การสอนได้					
5. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับชีวิตประจำวัน					
5. ประเด็นด้าน ข้อเสนอแนะสังเกตอื่นๆ					
1. สิ่งที่ท่านพึงพอใจในการร่วมโครงการในครั้งนี้					
2. กิจกรรม/เนื้อหาที่ท่านประทับใจอะไรบ้าง (โปรดเรียงลำดับจากประทับใจมากที่สุดไปหาน้อย)					
3. สิ่งที่ควรเสนอแนะ ปรับปรุง พัฒนา สำหรับการจัดโครงการในครั้งนี้					
6. ความพึงพอใจโดยรวมของโครงการนี้					

ส่วนที่ 6 การประเมินตนเอง – หลังเข้าร่วมโครงการ

ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา (ความคิด ความรู้สึก ก่อนเข้าร่วมโครงการ)	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความรับรู้: ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการมากขึ้น					
2. ความรู้: ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น					
3. การเปิดรับ: ท่านรู้สึกมีความยินดีที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมในโครงการ					
4. ความเข้าใจ: ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการดีขึ้น					
5. ความกระตือรือร้น: ท่านมีความกระตือรือร้น ที่จะร่วมทำกิจกรรมกับโครงการในอนาคต					
6. ความมุ่งหวัง: ท่านมีความมุ่งหวังที่จะนำเอาสาระประโยชน์จากการอบรมไปใช้ในการทำงานมากขึ้น					
7. ความพร้อม: ท่านมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะเดียวกันนี้อีกในอนาคต					

แบบประเมินโครงการ Media Space
: การอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสมัย”
โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ปี 2557
สำหรับ นักเรียนผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดย ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก
3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เด็กนักเรียนผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ชื่อ..... โรงเรียน..... ระดับชั้น .....

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ .....(ปี)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทั่วไปเกี่ยวกับเปิดรับสื่อ และการใช้สื่อของ

3. ปัจจุบันนักเรียนเปิดรับสื่อประเภทใดบ่อยที่สุด? (เรียงลำดับจากมาก ไปน้อย โดย 1 คือ
มากที่สุด, 2..3..4..5...)

1. (...) สื่อโทรทัศน์	2. (...) หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	3. (...) หนังสือ
4. (...) วิทยุ	5. (...) เว็บไซต์ข่าว/บันเทิง	6. (...) สื่อสังคม
7. (...) ภาพยนตร์		

4. ระยะเวลารวมโดยเฉลี่ย ในแต่ละวัน ที่นักเรียนใช้ไปกับสื่อแต่ละประเภท

(หน่วย : ชั่วโมงต่อวัน)

1. โทรทัศน์.....	2. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร.....	3. หนังสือ.....
4. วิทยุ.....	5. เว็บไซต์.....	6. เฟซบุ๊ก ไลน์
7. ภาพยนตร์.....		

ส่วนที่ 3 การประเมินผลโครงการ วิทยากร / กิจกรรม / วัสดุ / เนื้อหา / การดำเนินงาน

นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อการจัดกิจกรรมในครั้งนี้?	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ชัดเจน เข้าใจได้ ไม่สับสน					
2. กิจกรรม เกม มีเนื้อหาที่ สนุก น่าสนใจ					
3. ทีมงาน วิทยากร ช่วยเหลือนักเรียน ทำกิจกรรมได้ดี					
4. การใช้เวลาในแต่ละกิจกรรม เหมาะสม ไม่สั้น ไม่ยาวเกินไป					
5. เนื้อหาที่วิทยากรบรรยาย มีความสนุก มีสาระประโยชน์ เข้าใจได้ง่าย					
6. กิจกรรมสนทนาการ มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน					
7. สื่อ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความทันสมัย น่าสนใจ และสื่อความหมายได้ดี					
8. อาหาร ของว่าง เครื่องดื่ม มีความเหมาะสม คุณภาพดี สะอาด					
9. ความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน					
10. ความรู้สึกประทับใจ ชื่นชอบ ต่อกิจกรรมนี้					
5. ข้อเสนอแนะสังเกตอื่นๆ					
1. สิ่งที่นักเรียน ชื่นชอบ ฟังพอใจมากที่สุด ในการร่วมกิจกรรมครั้งนี้					
2. สิ่งที่นักเรียนคิดว่าควร พัฒนาสำหรับการจัดโครงการในครั้งนี้					

แบบทดสอบประเมินความรู้เท่าทันสื่อ Media Space
(ใช้สำหรับครูก่อน-หลังการอบรมสัมมนาโครงการ)
: การอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”
โรงเรียน อนุบาลศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ปี 2557 (22-23 พ.ย. 2557)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บประเมินความรู้เท่าทันสื่อในโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทำสื่อ ” ณ โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง ปี 2557 เพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินผลการดำเนินการโครงการ จึงขอความร่วมมือท่านได้ทำแบบทดสอบนี้ตามความรู้ความสามารถของท่านอย่างแท้จริง

2. การตอบหรือให้ข้อมูลแบบสอบถามนี้ จะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของท่าน และคณะผู้ดำเนินการจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของท่านเป็นความลับ และจะนำไปเปรียบเทียบกับผลทดสอบหลังการอบรมโครงการ

หมายเหตุ : แบบทดสอบมีทั้งหมด 4 ส่วน ให้กรอกข้อมูลและตอบคำถามทุกข้อ โดยใช้เวลา 15 นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ชื่อ.....โรงเรียน..... ระดับชั้น .....

ส่วนที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (ครูผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

1. ข้อใด คือ นิยามความหมาย ของคำว่า รู้เท่าทันสื่อ

- (ก) ความสามารถ ปิดกั้น ไม่รับสื่อ ไม่เสพรับสื่อที่อันตราย
- (ข) ความสามารถในการแยกแยะสื่อที่ดี ออกจากสื่อที่เลวอันตรายได้
- (ค) ความสามารถในการการวิจารณ์ ตีชม สื่อ ที่ได้รับ
- (ง) ความสามารถในการเข้าถึงสื่อได้ วิเคราะห์สื่อ ประเมินคุณค่าสื่อ การผลิตสื่อได้

2. การรู้เท่าทันสื่อ จะช่วยให้เรามีพฤติกรรมการเปิดรับสื่ออย่างไร

- (ก) ช่วยให้เราไม่สติ ตระหนักตัว ขณะกำลังดูสื่อ เสพรับสื่อ
- (ข) ช่วยให้เราสามารถเลือกเสพรับสื่อที่มีประโยชน์ได้
- (ค) ช่วยให้เราสามารถผลิตสื่อได้เองอย่างรับผิดชอบ
- (ง) ช่วยให้เราสามารถเสพรับสื่อได้มากขึ้นกว่าเดิม

3. บุคคลกลุ่มใด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่อ มากที่สุด

(ก) เด็ก นักเรียน และเยาวชน (ข) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์

(ค) คนทำสื่อ นักข่าว นักโฆษณา ดารา นักร้อง (ง) ประชาชนทุกคน

4. การเรียนรู้เท่าทันสื่อ มี กี่มิติ และมีอะไรบ้าง

(ก) 5 มิติ คือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

(ข) 4 มิติ คือ ความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกสุนทรีย์ศาสตร์ และ กฎหมาย ศีลธรรม คุณค่า

(ค) 3 มิติ คือ เบื้องหน้าการนำเสนอ เบื้องหลังการผลิต และ ขั้นตอนการผลิต

(ง) 2 มิติ คือ ความหมายตรงเบื้องหน้า และ ความหมายแฝงซ่อนเร้น

5. อะไรคือผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนจากการเสพรับสื่อ

(ก) พฤติกรรมเลียนแบบดารา นักร้อง

(ข) ความเคยชินต่อความรุนแรง ความก้าวร้าว

(ค) หวาดกลัวโลกกว่าความเป็นจริง

(ง) ถูกทุกข้อ

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็น สื่อมวลชน?

(ก) เฟซบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม

(ข) เกมออนไลน์ มิวสิควีดีโอ

(ค) โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์สื่อสังคม

(ง) โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต เน็ตบุ๊ก

7. เมื่อพบสื่อที่มีความรุนแรง เพศ ลามก อนาจาร เราควรทำอย่างไรจึงจะแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด

(ก) อยู่เฉย ทนดู ปิด หรือเปลี่ยนไปเลือกรับสื่ออย่างอื่น

(ข) วิพากษ์ วิจารณ์ หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน

(ค) เขียนจดหมาย ส่งคำร้องเรียนไปยังหน่วยงานองค์กรที่ดูแลเกี่ยวข้อง

(ง) รวมกลุ่มกับผู้ดู ผู้รับสื่อคนอื่น ๆ เพื่อเรียกร้อง รณรงคักัดตันเชิงสังคม

8. อะไรคือเครื่องมือที่ดีที่สุดในการเรียนรู้เพื่อเท่าทันสื่อ

(ก) การบริโภคสื่อในปริมาณที่มากขึ้นกว่าเดิม

(ข) การไม่บริโภค ไม่เปิดรับสื่อ ปิดกั้นตัวเองจากสื่อ

(ค) การใช้ความคิด วิเคราะห์ วิพากษ์สื่อ ในขณะที่เปิดรับสื่อ

(ง) การหันมาผลิตสื่อด้วยตัวเอง

9. ข้อใดต่อไปนี้เป็น ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

(ก) การเรียนรู้เท่าทันสื่อต้องมีอยู่ในรายวิชาที่สอนในสถาบันการศึกษาที่รับรองมาตรฐานเท่านั้น

(ข) การเรียนรู้เท่าทันสื่อสามารถเรียนรู้ได้ในชีวิตประจำวัน

(ค) การเรียนรู้เท่าทันสื่อสามารถบูรณาการเข้ากับวิชาเรียนอื่น ๆ ได้

(ง) การเรียนรู้เท่าทันสื่อต้องเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้น

10. แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดใดมากที่สุดในทางพุทธศาสนา

- (ก) หลักกาลามสูตร (ข) หลักหิริโอตตปปะ
(ค) หลักอริยสัจสี่ (ง) หลักโยนิโสมนสิการ

ส่วนที่ 3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักการรู้เท่าทันสื่อ (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ข้อความต่อไปนี้ ถูก หรือ ผิด	ถูก	ผิด
1. เนื้อหาของสื่อทุกประเภทล้วนถูกสร้างผลิตขึ้นมาทั้งสิ้น		
2. การรู้ว่าใครเป็นคนสร้างเนื้อหาสื่อนี้ ไม่ได้ช่วยให้เรารู้เท่าทันสื่อมากขึ้น		
3. สื่อแต่ละแบบ ต่างก็มีวิธีการสร้างเนื้อหาสื่อแต่ละแบบของมันเอง		
4. สื่อมักใช้เทคนิค กลวิธีการซับซ้อนในการดึงความสนใจจากเราเสมอ		
5. ถึงแม้จะดูเนื้อหาสื่อเดียวกัน แต่ผู้คนก็รับรู้ความหมาย และเข้าใจ รู้สึกแตกต่างกัน		
6. ผู้คนที่คล้ายกันจะเสพรับสื่อและตีความหมายสื่อเหมือน ๆ กัน		
7. เนื้อหาสื่อแฝงค่านิยม ทศนคติ ความคิดซ่อนเร้น บางอย่างเสมอ		
8. วิถีชีวิต ทศนคติ เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่ายและชัดเจนในเนื้อหาสื่อทุกอย่าง		
9. สื่อ/เนื้อหาสื่อย่อมหวังประโยชน์บางอย่างจากเราเสมอ		
10. เนื้อหาสื่อที่ส่งมาถึงเรา ไม่ได้มุ่งหวังอะไรจากเราเลย		

ส่วนที่ 4 อภิปรายเนื้อหาและข้อความดังต่อไปนี้ (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

1. จงอธิบายคำว่า “ดูละครแล้วย้อนดูตัว” ในมุมมองของท่าน

.....

.....

2. จงอธิบายคำว่า “หมากัดคนไม่เป็นข่าว แต่คนกัดหมาเป็นข่าว” ในมุมมองของท่าน

.....

.....

3. จงอธิบายคำว่า “ข่าวร้ายลงฟรี ข่าวดีเสียตังค์” ในมุมมองของท่าน

.....

.....

แบบทดสอบประเมินความรู้เท่าทันสื่อ Media Space
(ใช้สำหรับนักเรียน ก่อน-หลัง การอบรมสัมมนาโครงการ)
: การอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”
โรงเรียน อนุบาลศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ปี 2557 (22-23 พ.ย. 2557)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บประเมินความรู้เท่าทันสื่อในโครงการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” ณ โรงเรียนอนุบาลศรีสำโรง ปี 2557 เพื่อนำผลที่ได้ไปประเมินผลการดำเนินการโครงการ จึงขอความร่วมมือนักเรียนได้ทำแบบทดสอบนี้ตามความรู้ความสามารถของนักเรียนอย่างแท้จริง

2. การตอบหรือให้ข้อมูลแบบสอบถามนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน และคณะผู้ดำเนินการจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นความลับ และจะนำไปเปรียบเทียบกับผลทดสอบหลังการอบรมโครงการ

หมายเหตุ : แบบทดสอบมีทั้งหมด 4 ส่วน ให้กรอกข้อมูลและตอบคำถามทุกข้อ โดยใช้เวลา 15 นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักเรียน/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ชื่อ..... โรงเรียน..... ระดับชั้น .....

ส่วนที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (นักเรียน/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

1. นักเรียนคิดว่า คำว่า รู้เท่าทันสื่อ คืออะไร

- (ก) ความรู้แยกแยะสื่อที่ดีออกจากสื่อที่เลวอันตรายเป็น
- (ข) การรู้ทันสื่อเลว สื่อไม่ดี การไม่เปิดรับสื่อที่อันตรายเป็น
- (ค) การวิจารณ์ ดี ชม สื่อที่ได้รับ
- (ง) การใช้สมองคิด วิเคราะห์สื่อ ประเมินคุณค่าดีเลว และผลิตสื่อเป็น

2. การรู้เท่าทันสื่อจะช่วยให้เรามีพฤติกรรม的开รับสื่ออย่างไร

- (ก) ช่วยให้เราตัดสินใจตัว ว่าตนเองกำลังรู้สึกอย่างไรขณะกำลังเปิดรับสื่อ
- (ข) ช่วยให้เราสามารถเลือกเสพรับสื่อที่มีประโยชน์ได้
- (ค) ช่วยให้เราจัดสรรเวลาใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม
- (ง) ช่วยให้เราสามารถเปิดรับสื่อได้มากขึ้นกว่าเดิม

3. ใครควรเป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด

- (ก) เด็ก นักเรียน และเยาวชน (ข) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์
(ค) คนทำสื่อ นักข่าว นักโฆษณา ดารา นักร้อง (ง) ประชาชนทุกคน

4. อะไรคือผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนจากการเสพรับสื่อ

- (ก) พฤติกรรมเลียนแบบดารา นักร้อง (ข) ความเคยชินต่อความรุนแรง
(ค) ความก้าวร้าว รุนแรง (ง) ถูกทุกข้อ

5. เมื่อนักเรียนพบสื่อที่ความรุนแรง เพศ ลามก อนาจาร เราควรทำอย่างไรจึงจะแก้ไข ปัญหาได้ดีที่สุด

- (ก) อยู่เฉย ทนดู ปิด หรือเปลี่ยนไปเลือกรับสื่ออย่างอื่น
(ข) ตี ชม แสดงความเห็น วิจารณ์ หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน
(ค) เขียนจดหมาย ร้องเรียนไปยังหน่วยงานองค์กรที่ดูแลเกี่ยวข้อง
(ง) รวมกลุ่มเพื่อน ๆ เพื่อเรียกร้อง รณรงค์ ให้แก้ไขปัญหา

ส่วนที่ 3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักการรู้เท่าทันสื่อ (ครู/ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนา)

ข้อความต่อไปนี้ ถูก หรือ ผิด	ถูก	ผิด
1. เนื้อหาของสื่อทุกประเภทล้วนถูกสร้างผลิตขึ้นมาทั้งสิ้น		
2. การรู้ว่าใครเป็นคนผลิตเนื้อหาสื่อนี้ ไม่ได้ช่วยให้เรารู้เท่าทันสื่อมากขึ้น		
3. สื่อแต่ละแบบ ต่างก็มีวิธีการสร้างเนื้อหาสื่อแต่ละแบบของมันเอง		
4. สื่อมักใช้เทคนิค กลวิธีการซับซ้อนในการดึงความสนใจจากเราเสมอ		
5. ถึงแม้จะดูเนื้อหาสื่อเดียวกัน แต่ผู้คนก็รับรู้ความหมาย และเข้าใจ รู้ลึกแตกต่างกัน		
6. ผู้คนที่คล้ายกันจะเสพรับสื่อและตีความหมายสื่อเหมือนๆ กัน		
7. เนื้อหาสื่อแฝงค่านิยม ทศนคติบางอย่างเสมอ		
8. วิถีชีวิต ทศนคติ เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่ายและชัดเจนในเนื้อหาสื่อทุกอย่าง		
9. สื่อ/เนื้อหาสื่อย่อมหวังประโยชน์บางอย่างจากเราเสมอ		
10. เนื้อหาสื่อที่ส่งมาถึงเรา ไม่ได้มุ่งหวังอะไรจากเราเลย		

แบบประเมินพฤติกรรมของตนเอง ในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ Media Space ไปใช้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ” (สำหรับครูแกนนำเป็นผู้บันทึกข้อมูล)

ชื่อ.....โรงเรียน.....

ภาคเรียนที่ 2/2557 วันที่ให้ข้อมูล.....เดือน.....พ.ศ. 2558

ประเมินพฤติกรรม (Behavior)

ตัวชี้วัด : พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 : ภาพรวมของครูที่นำเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปใช้

1. โดยภาพรวมท่านนำความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อไปประยุกต์ใช้หรือไม่ อย่างไร
(หากได้นำไปใช้ กรุณาตอบในข้อถัดไป)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จำนวนรายวิชาและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท่านได้นำความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้

2.1 ชื่อรายวิชา.....ชั้น.....

หลังจากอบรมจนถึงปัจจุบันมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วจำนวน ..... แผน ดังนี้

ครั้งที่	ชื่อแผน	วันที่/เวลาที่สอน	จำนวน ชม.
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

2.2 ชื่อรายวิชา.....ชั้น.....

หลังจากอบรมจนถึงปัจจุบันมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วจำนวน ..... แผน ดังนี้

ครั้งที่	ชื่อแผน	วันที่/เวลาที่สอน	จำนวน ชม.
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

2.1 ชื่อรายวิชา.....ชั้น.....

หลังจากอบรมจนถึงปัจจุบันมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วจำนวน ..... แผน ดังนี้

ครั้งที่	ชื่อแผน	วันที่/เวลาที่สอน	จำนวน ชม.
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

3. เนื้อหาที่ได้ส่งเสริมการสอนการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักเรียน

- (1) นิยามความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ
- (2) ความสำคัญของสื่อกับการเรียนรู้สื่อ
- (3) อิทธิพลและผลกระทบของสื่อ
- (4) วิธีการใช้สื่ออย่างเป็นประโยชน์และตระหนักเท่าทัน
- (5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ลักษณะ/รูปแบบ / กิจกรรมการจัดการเรียนรู้และการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมที่ท่านได้ส่งเสริมพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 : ประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อ เพื่อการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

การประเมินตนเอง –หลังเข้าร่วมโครงการ					
ประเด็น / หัวข้อ การพิจารณา (ความคิด ความรู้สึก ก่อนเข้าร่วมโครงการ)	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความรับรู้ : ท่านศึกษาเพิ่มเติมข่าวเกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ					
2. ความรู้ : ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นจากสื่ออื่น ๆ					
3. การเปิดรับ : ท่านเปิดรับแนวคิดเท่าทันสื่อไปปรับประยุกต์ใช้กับนักเรียน					
4. ความเข้าใจ : ท่านเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อกับนักเรียน					
5. ความกระตือรือร้น : ท่านได้แสดงความกระตือรือร้น ที่จะส่งเสริมให้เด็กๆ รู้เท่าทันสื่อ					
6. ความมุ่งหวัง : ท่านมุ่งหวังที่จะเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง					
7. ความพร้อม : ท่านมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ					

แบบบันทึกข้อมูลนิเทศศึกษา
แบบประเมินพฤติกรรม ความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ Media Space
(ใช้สำหรับผู้นิเทศการอบรมสัมมนาโครงการ)
โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”

ชื่อครู.....โรงเรียน.....สอนระดับชั้น.....
 รายวิชาที่รับผิดชอบ.....ภาคเรียนการศึกษา.....
 วันที่เก็บข้อมูล.....ผู้นิเทศ.....

1.ประเมินพฤติกรรม (Behavior)

ตัวชี้วัด : พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครู)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

(1) สำหรับตัวเอง	5	4	3	2	1	n/a
	(ดีมาก)	(ดี)	(ปานกลาง)	(น้อย)	(น้อยที่สุด)	

รายละเอียด:

.....

.....

.....

.....

(2) สำหรับนักเรียน	5	4	3	2	1	n/a
	(ดีมาก)	(ดี)	(ปานกลาง)	(น้อย)	(น้อยที่สุด)	

รายละเอียด:

.....

.....

.....

.....

(3) สำหรับโรงเรียน	5	4	3	2	1	n/a
	(ดีมาก)	(ดี)	(ปานกลาง)	(น้อย)	(น้อยที่สุด)	

รายละเอียด:

.....

.....

.....

.....

2. ประเมินความรู้ (Knowledge)

ตัวชี้วัด : ความรู้ ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโครงการ(ครู)ในการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	ระดับ ความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ความรับรู้ : ครูได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงความสำคัญของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ					
2. ความรู้ : ครูได้ศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้นจากสื่ออื่นๆ					
3. การเปิดรับ : ครูได้เปิดรับนำสื่อไปประยุกต์ใช้เพื่อเรียน/สอนเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ					
4. ความเข้าใจ : ครูเข้าใจในวัตถุประสงค์/เป้าหมายการส่งเสริมรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียน					

ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้และการผลิต/ใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
5. ความกระตือรือร้น : ครูได้แสดงความกระตือรือร้น ที่จะส่งเสริมให้เด็ก ๆ รู้เท่าทันสื่อ					
6. ความมุ่งมั่น : ครูมุ่งมั่นที่จะเอาแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง					
7. ความพร้อม : ครูมีความพร้อม และเตรียมตัวเข้าเสมอสำหรับการสอนรู้เท่าทันสื่อ					

3. ประเมินทักษะ (Skills)

ตัวชี้วัด : ทักษะการสอน ทำกิจกรรม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ

A. การประเมิน 4 ทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ทักษะเลือกเปิดรับสื่อ : สอนให้เด็กเข้าถึงสื่อ/และใช้วิจารณญาณในการเลือกรับสื่อได้					
2. ทักษะคิดวิเคราะห์สื่อ : สอนให้เด็กวิเคราะห์แยกแยะข้อเท็จจริงในสื่อที่รับได้					
3. ทักษะประเมินคุณค่าสื่อ : สอนให้เด็กประเมินคุณค่า ความหมาย ผลกระทบสื่อได้					
4. การผลิตสื่อ : สอนให้เด็กผลิตสื่อได้ ผลิตสื่อเป็นและใช้สื่ออย่างรับผิดชอบได้					
B. การประเมิน 4 มิติตระหนักรู้เท่าทันสื่อ	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
5. มิติความรู้เข้าใจ : สอนให้เด็กรู้เท่าทันเข้าใจในเนื้อหาสาระเรื่องราวสื่อที่เสพได้					
6. มิติอารมณ์ความรู้สึก : สอนให้เด็กรู้เท่าทันอารมณ์ความรู้สึกขณะรับเสพสื่อได้					
7. มิติสุนทรียศาสตร์ : สอนให้เด็กรู้เท่าทันการผลิต เทคนิค องค์ประกอบศิลปะได้					
8. มิติกฎหมายศีลธรรม : สอนให้เด็กรู้กฎหมาย คุณค่า ศีลธรรม จริยธรรมในสื่อที่เสพ					

แบบบันทึกข้อมูลสำหรับครูแกนนำ

(ครูแกนนำเป็นผู้วิเคราะห์ภาพรวมพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นที่ท่านจัดการเรียนการสอน)

แบบประเมินการรู้เท่าทันสื่อ ด้วยการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ
การสร้าง การมีส่วนร่วมของนักเรียน

โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”

ชื่อครู.....โรงเรียน.....

สอนระดับชั้น.....รายวิชาที่รับผิดชอบ.....

ภาคเรียนการศึกษา.....

วันที่เก็บข้อมูล.....

ผู้นิเทศ.....

ตัวชี้วัด : การรู้เท่าทันสื่อ ด้วยการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมินสื่อ การสร้าง การมีส่วนร่วม
ของนักเรียนที่ครูแกนนำสอนในแต่ละระดับชั้น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ

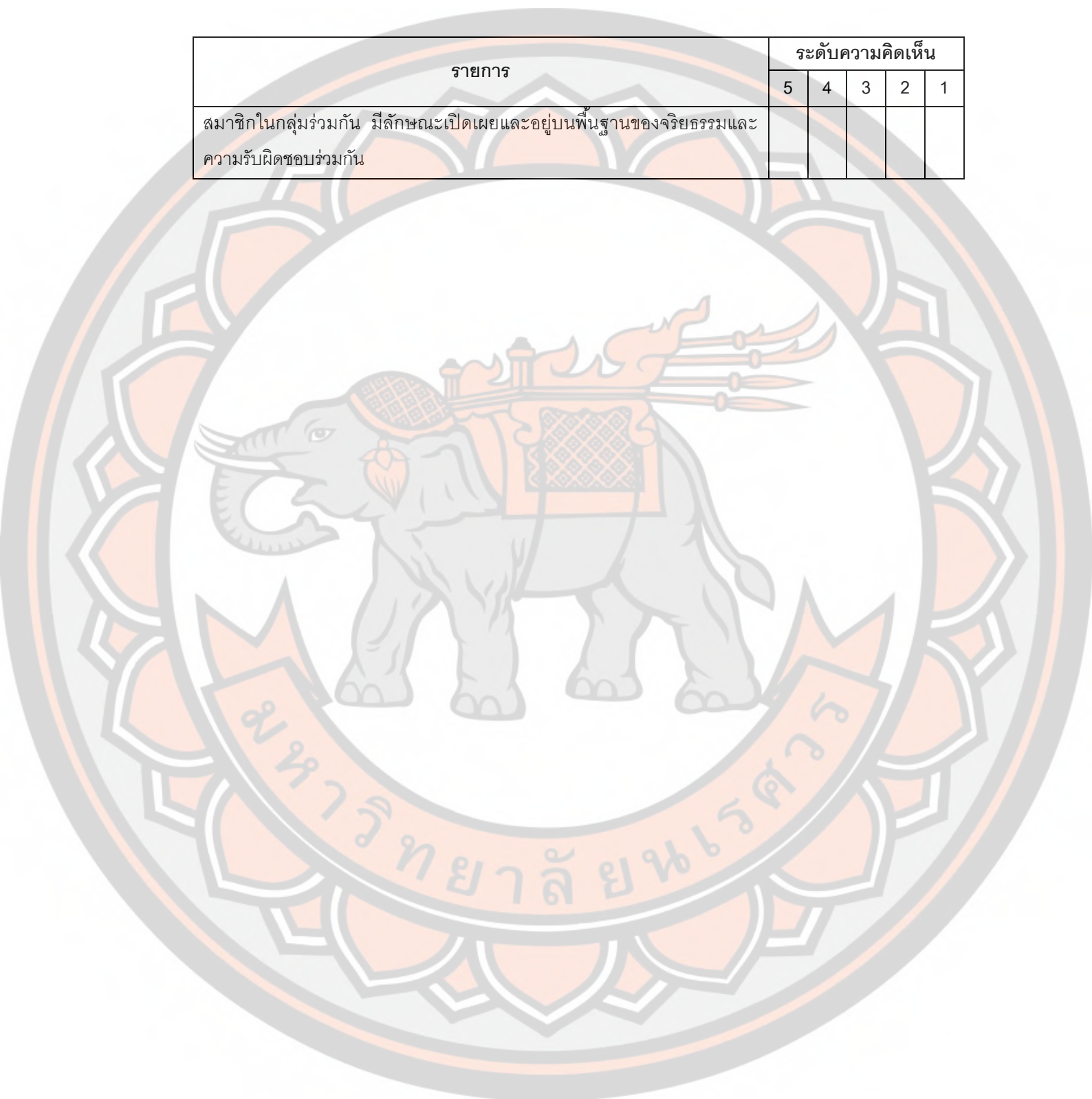
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง น้อย
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 4 หมายถึง มาก
- 5 หมายถึง มากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.การเข้าถึง 1.นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างหลากหลาย เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต facebook Line Instagram เป็นต้น					
2. นักเรียนสามารถเลือกประเภทของข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายของตนเองจากสื่อต่างๆ อย่างหลากหลายช่องทาง					
3.นักเรียนสามารถบอกหรืออธิบายความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
เทคนิคเฉพาะของการสื่อสารแบบต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ					
4.นักเรียนสามารถเลือกใช้หรือพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการสืบค้นข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย					
5.นักเรียนสามารถเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง อย่างเต็มที่และรวดเร็ว					
6.นักเรียนสังเกต จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร					
7.นักเรียนมีการแสวงหาความรู้ ข่าวสาร ได้จากสื่อที่หลากหลายประเภท					
2.การวิเคราะห์					
1.นักเรียนสามารถบอกจุดมุ่งหมายหลักและจุดมุ่งหมายแฝงของสื่อได้					
2.นักเรียนสามารถบอกหรืออธิบายรูปแบบหรือโครงสร้างในการออกแบบสื่อได้					
3.นักเรียนสามารถบอกค่านิยมหรือความเชื่อของผู้จัดทำสื่อที่แฝงมากับสื่อได้					
4.นักเรียนสามารถแยกแยะข้อเท็จ ข้อจริง ข้อเสนอเกินจริง ความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย และการโฆษณาชวนเชื่อ โน้มน้าวใจจากการนำเสนอของสื่อได้					
5.นักเรียนสามารถทบทวนและบอกผลดี ผลเสีย และผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นจากการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ					
6.นักเรียนคิดถึงผลดี และผลเสีย ของการเลือกสื่อที่จะเกิดผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น					
7. นักเรียนสามารถตีความเนื้อหาของสื่อที่นำเสนอได้					
8.พบเห็นข้อความ เนื้อหาในแผ่นปลิว วิเคราะห์ได้ทันทีว่ามีเหตุผลหรือต้องการอะไร					
3.การประเมินสื่อ					
1.นักเรียนสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือปฏิเสธข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล					
2.นักเรียนเชื่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อเมื่อได้วิเคราะห์ แยกแยะสารสนเทศที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้					
3.นักเรียนสามารถเลือกรับสื่อที่มีประโยชน์ต่อตนเอง					
4.นักเรียนสามารถตีความและแปลความหมายของข้อมูลข่าวสารที่สื่อ ต้องการนำเสนอ หรือแฝงมาในลักษณะต่างๆ					
5. นักเรียนใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการประชาธิปไตย ในการตัดสินใจคุณค่าของข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6.นักเรียนมีความชื่นชอบและเกิดความพึงพอใจต่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อ ที่ตนได้วิเคราะห์หรืออย่างดีแล้ว					
7.นักเรียนเห็นด้วยต่อการนำเสนอข่าวด้านช่วยเหลือสังคมผ่านสื่อต่างๆ					
8.นักเรียนตัดสินคุณค่าเนื้อหาของสื่อ โดยพิจารณาจากหลักจริยธรรมและศาสนา					
4.การสร้าง					
1. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลสารสนเทศจากสื่อต่างๆ บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
2.นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมความเชื่อที่แฝงมากับสื่อแบบต่าง ๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
3.นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อการโฆษณาชวนเชื่อโน้มน้าวใจที่แฝงมากับสื่อแบบต่าง ๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
4. นักเรียนเสนอแนะความคิดของตนอย่างสร้างสรรค์ ในการวิพากษ์แสดงความคิดเห็นต่อความคิดเห็น ข้อเท็จจริง และข้อเสนอเกินจริง ที่นำเสนอหรือแฝงมากับสื่ออย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
5.นักเรียนสามารถออกแบบการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ องค์กรความรู้และความคิดเห็นของตนผ่านสื่อที่เหมาะสมบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
6. นักเรียนเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอความคิดเห็นของผู้อื่นผ่านสื่อชนิดต่างๆ					
5.การมีส่วนร่วม					
1.นักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิพากษ์และ แสดงความคิดเห็นต่อสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ					
2.นักเรียนเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และใช้ประโยชน์จากสื่อของตนที่นำไปเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ					
3.นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นต่อสื่อต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม					
4.นักเรียนมีสื่อที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นและกิจกรรมของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน					
5.สื่อเครือข่ายที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและกิจกรรมของ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
สมาชิกในกลุ่มร่วมกัน มีลักษณะเปิดเผยและอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและความรับผิดชอบร่วมกัน					

แบบประเมินความพึงพอใจของตนเอง ในการนำความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ไปใช้
หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”
สำหรับ : ครูแกนนำเป็นผู้บันทึกข้อมูล

ชื่อ.....โรงเรียน.....

ภาคเรียนที่ 2/2557 วันที่ให้ข้อมูล.....เดือน.....พ.ศ. 2558

ตัวชี้วัด : ความพึงพอใจของครูในการจัดโครงการอบรมสัมมนาและการนำความรู้ไปใช้
ในการส่งเสริมการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ มาก
3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อย
1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	การอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ “ครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ” ช่วยให้ท่านได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21					
2	ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรม “ครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ” มาใช้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อ					
3	ท่านมีเทคนิคใหม่ๆในการเลือกใช้สื่อ/วิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น					
4	นักเรียนชั้นที่ท่านสอน ให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น					
5	นักเรียนชั้นที่ท่านสอนมีพฤติกรรมการรู้เท่าทันสื่อ					
6	ท่านคิดว่า จะขยายผล/เทคนิค/วิธีการสอนไปยังวิชาอื่นๆในอนาคตมากขึ้น					

แบบสอบถามโครงการการรู้เท่าทันสื่อ Media Space
โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ”
สำหรับ : ผู้บริหารประเมินพฤติกรรมและความพึงพอใจในการอบรมสัมมนาโครงการ)

ชื่อผู้บริหาร.....ตำแหน่ง.....

โรงเรียน.....

วันที่เก็บข้อมูล.....ผู้นิเทศ.....

ตัวชี้วัด : พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนาและการนำความรู้
ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 พฤติกรรมของผู้บริหารหลังจากจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ผู้บริหารและและครูแกนนำได้นำมาพูดคุยหารือถึงแนวทางในการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่ออย่างเป็นรูปธรรมหลังจากที่ครูได้เข้าร่วมโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูสร้างสรรค์/นักเรียนทันสื่อ					
2	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูแกนนำได้นำเอาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อไปบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนที่ครูแกนนำรับผิดชอบ					

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
3	ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูแกนนำได้กลับมาถ่ายทอดแนวคิด ความรู้เรื่องเท่าทันสื่อให้แก่เพื่อครูอื่น ๆ ในโรงเรียน					
4	ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูแกนนำคอยสังเกต สอดส่อง เฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สื่อที่เป็นปัญหาของเด็กในโรงเรียน					
5	ผู้บริหารได้เข้ามามีส่วนร่วม/แนะนำการปรับปรุงเอกสาร/แผนการเรียนการสอนของครูที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้					
6	ผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูแกนนำ ศึกษา พัฒนากิจกรรม องค์ความรู้ หรือสื่อการเรียนการสอนด้านการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก ๆ					
7	ผู้บริหารมีความยินดีที่จะส่งเสริมให้ครูแกนนำ และครูคนอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่ออีกในอนาคต					
8	ผู้บริหารคิดว่า แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้เข้ากับการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอนโยบายจากส่วนกลาง					
9	ผู้บริหารได้ลงติดตาม ประเมินผล ผลงานของครูแกนนำที่นำเอาแนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อไปใช้กับการเรียนการสอนในโรงเรียน					
10	ผู้บริหารประเมินประสิทธิผล ความพึงพอใจของครูแกนนำที่ได้ผ่านการอบรมโครงการครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ					

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บริหารในการจัดโครงการอบรมสัมมนา และการนำความรู้ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	การอบรมเชิงปฏิบัติการตามโครงการ "ครูสร้างสรรค์ นักเรียนทันสื่อ" ช่วยให้ครูได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21					
2	ครูที่เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้มาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ					

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
3	ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น					
4	ครูเริ่มมีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อ					
5	ท่านพึงพอใจในการเปลี่ยนแปลงของครูที่ผ่านการอบรมในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น					
6	ท่านสังเกตเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนแกนนำที่เข้ารับการอบรม และนักเรียนที่ครูแกนนำนำไปขยายผล					

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระเวศวรร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	วิไลพร จันทร์โพยม
วัน เดือน ปี เกิด	15 กันยายน 2531
ที่อยู่ปัจจุบัน	81 หมู่ 2 ตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64220
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2556	ครูผู้สอน วิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
พ.ศ. 2555	ครูผู้สอน วิชาคอมพิวเตอร์ โรงเรียนวัดคู้ยางใหญ่ จังหวัดสุโขทัย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	ป.บัณฑิต (ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู) มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
พ.ศ. 2554	วศ.บ. (วิศวกรรมคอมพิวเตอร์) มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

มหาวิทยาลัยนเรศวร